

ZPŘÍSTUPNĚNÉ JESKYNĚ 2025

ROČENKA SPRÁVY JESKYNÍ ČESKÉ REPUBLIKY

ZPŘÍSTUPNĚNÉ JESKYNĚ 2025

ROČENKA SPRÁVY JESKYNÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Obsah

Úvod – ředitel SJ ČR	5
1. O SPRÁVĚ JESKYNÍ ČESKÉ REPUBLIKY	
1.1 Základní údaje o Správě jeskyní České republiky	7
1.2 Přehled veřejnosti zpřístupněných jeskyní a dalších podzemních objektů ve správě SJ ČR	8
1.3 Návštěvnost zpřístupněných jeskyní	10
2. ČINNOST JEDNOTLIVÝCH JESKYNÍ V ROCE 2025	
2.1 Bozkovské dolomitové jeskyně	12
2.2 Koněpruské jeskyně a Dům přírody Českého krasu	13
2.3 Chýnovská jeskyně a projekt Důlní dílo Orty	15
2.4 Javoříčské jeskyně	19
2.5 Mladečské jeskyně	20
2.6 Jeskyně Na Pomezí	22
2.7 Jeskyně Na Špičáku	23
2.8 Jeskyně Na Turoldu	25
2.9 Zbrašovské aragonitové jeskyně	27
2.10 Jeskyně Balcarka	29
2.11 Kateřinská jeskyně	30
2.12 Punkevní jeskyně	32
2.13 Sloupsko-šošůvské jeskyně	33
2.14 Jeskyně Výpustek	35
3. VĚDA A VÝZKUM, PÉČE O JESKYNĚ	
3.1. Věda, výzkum, monitoring	
3.1.1 Interní projekty VaV	38
3.1.2 Výzkum a monitoring mikroklimatu jeskyní	39
3.1.3 Radiační ochrana v roce 2025	40
3.1.4 Monitoring CO ₂ ve Zbrašovských jeskyních	42
3.1.5 Archeologický a epigrafičský výzkum v Kateřinské jeskyni	44
3.1.6 Studium pravěkých kreseb ve slovenských a maďarských jeskyních	46
3.1.7 Legislativní rámec ochrany letounů v ČR	47
3.1.8 Výzkum teplotní preference vrápence malého při hibernaci	48
3.1.9 Výsledky ze zimního sčítání letounů 2025/2026 ve zpřístupněných jeskyních ČR	49
3.1.10 Mapová dokumentace zpřístupněných jeskyní	50
3.1.11 Evidence jeskyní – JESO, JESOVIEW	51
3.1.12 Fotodokumentace v roce 2025	54
3.1.13 Zpracování dokumentačních fondů	57
3.1.14 Konference kras jeskyně a lidé	58
3.2. Vydavatelská činnost	
3.2.1 Časopis Ochrana přírody	60
3.2.2 Kniha Naši netopýři	61
3.2.3 Kniha Jeskyně Evropy	63
3.3. Spolupráce	
3.3.1 Spolupráce v rámci mezinárodních speleologických organizací	65
3.3.2 Nominace Punkevních a Kateřinské jeskyně na Seznam světového dědictví	68
3.3.3 Geoparky a činnost Rady národních geoparků	69
3.3.4 Spolupráce se Správou slovenských jeskyní	70
3.3.5 První ročník Ceny Správy jeskyní ČR	72

Foto na přední straně obálky:

Jezerní dóm Bozkovských dolomitových jeskyní. Foto Petr Zajíček

Foto na zadní straně obálky:

Sintrová výzdoba Bozkovských dolomitových jeskyní. Foto SJ ČR

3.4. Vzdělávání	
3.4.1 Vzdělávání zaměstnanců	75
3.4.2 Odborný seminář pro zaměstnance SJ ČR	76
3.4.3 Netopýří prohlídky – probouzení a uspávání netopýřů	77
3.4.4 Mezinárodní noci pro netopýry	79
3.4.5 Prezentace pro veřejnost	81

3.5. Péče o jeskyně	
3.5.1 Managementové opatření v jeskyních	83
3.5.2 Vrchní dozor státní báňské správy a opatření k zajištění bezpečného stavu jeskyní	87
3.5.3 Báňsko-bezpečnostní technik SJ ČR	89

4. FINANČNÍ HOSPODAŘENÍ ORGANIZACE ZA ROK 2025

Přehled vybraných ukazatelů	90
-----------------------------------	----

ÚVOD

Ředitel Správy jeskyní ČR
doc. Ing. Milan Jan Půček, MBA, Ph.D.
Foto SJ ČR

Vážení čtenáři, milí přátelé přírody a jeskyní,

v roce 2025 došlo ke změně ve vedení Správy jeskyní (SJ) ČR. Dlouholetý ředitel a předtím ekonomický náměstek Ing. Lubomír Příbyl se rozhodl k 31. 12. 2024 skončit na pozici ředitele. Rád bych využil tuto příležitost a poděkoval mu za jeho práci pro SJ ČR. Od 1. 1. 2025 do 28. 2. 2025 byl pověřen řízením SJ ČR Ing. Vladimír Zemek, který byl v té době na pozici ekonomicko-provozního náměstka. Já jsem uspěl ve výběrovém řízení a stal jsem se k 1. 3. 2025 ředitelem. Na začátku června byl na pozici ekonomicko-provozního náměstka jmenován Ing. Ivo Gottwald, který k nám přešel z útvaru rozpočtu MŽP.

Od března do května 2025 u nás probíhala veřejnosprávní kontrola zřizovatele, což je při změně ředitele obvyklé. Kontrola dopadla velmi špatně – identifikovala 53 zjištění, podala 3 podněty na porušení zákona o veřejných zakázkách na Úřad pro hospodářskou soutěž a podala podnět na finanční úřad na porušení rozpočtové kázně ve výši 2,8 mil. Kč. Pochybení se týkala zejména veřejných zakázek a systému finanční kontroly. Náprava těchto chybných postupů probíhala po celý rok 2025 a stála velké úsilí. Řadu činností budeme muset zlepšit také v roce 2026.

Rok 2025 byl pro Správu jeskyní České republiky obdobím stabilizace a současně rozvoje odborné i provozní činnosti. Zaměřili jsme se na systematickou péči o jeskyně, rozvoj vědy a výzkumu, zkvalitnění služeb pro návštěvníky a posílení spolupráce s partnery. Naším cílem je dlouhodobě vyvažovat ochranu jedinečných podzemních prostor s jejich šetrným zpřístupňováním veřejnosti a posilovat odbornou roli Správy jeskyní ČR jako specializované organizace státní ochrany přírody.

Návštěvnost zpřístupněných jeskyní v roce 2025 meziročně mírně vzrostla. Do čtrnácti jeskyní zavítalo 699 815 návštěvníků a spolu s mimořádnými prohlídkami Jeskyně pod Sněžníkem se celkový počet přiblížil hranici 700 tisíc osob. Největší zájem tradičně směřoval do Punkevních jeskyní, stabilní návštěvnost zaznamenala většina dalších jeskyní a výrazný nárůst vykázala jeskyně Výpustek. Pokračoval také trend online prodeje vstupenek a vysokého podílu bezhotovostních plateb, což přispívá k modernizaci služeb pro návštěvníky.

V oblasti péče o jeskyně a infrastrukturu jsme pokračovali v přípravě obnovy elektroinstalace v Punkevních jeskyních. Realizována byla úprava vstupu do štoly u Koněpruských jeskyní a vybudován přístřešek pro veřejnost u Zbrašovských aragonitových jeskyní. Současně jsme podali dvě žádosti o podporu z Integrovaného regionálního operačního programu pro Jeskyni Na Špičáku a Jeskyně Na Pomezí. Tyto investice směřují ke zvýšení bezpečnosti, zkvalitnění návštěvnického komfortu i dlouhodobé ochraně jeskynního prostředí.

Pokračovala rovněž odborná a výzkumná činnost, dokumentace jeskyní a mezinárodní spolupráce. Významným krokem je příprava nominace Punkevních jeskyní s propastí Macochou a Kateřinské jeskyně na Seznam světového dědictví UNESCO. Rozvíjeli jsme také vzdělávací a popularizační aktivity pro veřejnost, které posilují povědomí o významu ochrany krasového podzemí.

Na závěr mi dovolu poděkovat všem zaměstnancům a brigádníkům Správy jeskyní České republiky za jejich práci a nasazení při zajištění provozu i odborné činnosti. Poděkování patří také našemu zřizovateli, partnerům, spolupracujícím institucím, obcím a organizacím za podporu a spolupráci. Velké poděkování náleží rovněž návštěvníkům našich jeskyní, jejichž zájem je pro nás motivací i závazkem k další péči o toto jedinečné přírodní dědictví.

Předkládaná ročenka shrnuje hlavní výsledky činnosti Správy jeskyní České republiky v roce 2025. Věřím, že poskytne ucelený přehled o naší práci i o významu ochrany jeskyní jako jedinečné součásti přírodního dědictví České republiky.

S úctou a pozváním do jeskyní
Milan Jan Půček
ředitel Správy jeskyní ČR

Letouni jsou neodmyslitelnou součástí jeskyní, veřejnosti je představují populární netopýří noci.
Foto SJ ČR

1. O SPRÁVĚ JESKYNÍ ČESKÉ REPUBLIKY

1.1 Základní údaje o organizaci SJ ČR

Název:	Správa jeskyní České republiky státní příspěvková organizace
Adresa sídla:	Květnové náměstí 3, 252 43 Průhonice
Identifikační číslo:	75073331
Daňové identifikační číslo:	CZ75073331
Poštovní adresa:	Květnové náměstí 3, P. O. BOX 21, 252 43 Průhonice
Telefonní spojení:	+420 271 000 040 – sekretariát
Adresa elektronické pošty:	spravajeskynicr@caves.cz
Internetové stránky:	www.caves.cz, www.jeskynecr.cz
Datová schránka:	sxwrr4r

Organizační uspořádání a obsazení vedoucích funkcí

Pracoviště Průhonice	
Ředitel	od 1. 3. 2025 doc. Ing. Milan Jan Půček, MBA, Ph.D. (od 1. 1. do 28. 2. 2025 pověřen řízením Ing. Václav Zemek)
Ekonomicko-provozní náměstek a statutární zást.	do 12. 5. 2025 Ing. Václav Zemek
Odborný náměstek	od 2. 6. 2025 Ing. Ivo Gottwald
Sekretariát ředitele	Mgr. Vratislav Ouhrabka
Odbor ekonomicko-provozní	vedoucí Miroslava Lehne
	vedoucí do 12. 5. 2025 Ing. Václav Zemek
	od 2. 6. 2025 Ing. Ivo Gottwald
Oddělení účetnictví	vedoucí Ing. Pavel Kratochvíl
Oddělení technické	vedoucí Eva Koktanová, DiS
Referát personální	Hana Frantová
Oddělení péče o jeskyně	vedoucí Mgr. Vratislav Ouhrabka
Pracoviště Blansko	
Odbor jeskyní Moravského krasu	vedoucí Ing. Jakub Gabriš
Oddělení ekonomické	vedoucí Jaromíra Kakáčová
Oddělení technické	vedoucí Ing. Pavel Krátký
Informační služba	vedoucí Bc. Pamela Fleková
Ostatní pracoviště	
Bozkovské dolomitové jeskyně	vedoucí Mgr. Dušan Milka
Koněpruské jeskyně	vedoucí Ing. Michaela Nedvěďová
Chýnovská jeskyně	vedoucí Ing. Karel Drbal
Javoříčské jeskyně	vedoucí do 31. 3. 2025 Ing. Martin Koudelka
	od 1. 7. 2025 Mgr. Karel Müller
Mladečské jeskyně	vedoucí Mgr. Ondřej Vlček
Jeskyně Na Pomezí	vedoucí Ing. Martin Kubalák
Jeskyně Na Špičáku	vedoucí Bc. Andrea Švubová
Zbrašovské aragonitové jeskyně	vedoucí Barbora Šimečková
Jeskyně Na Turoldu	vedoucí Bc. Jiří Kolařík
Jeskyně Balcarka	vedoucí Mgr. Eva Hebelková
Kateřinská jeskyně	vedoucí Ing. Roman Plíšek
Punkevní jeskyně	vedoucí Rostislav Hanzlík
Sloupsko-šošůvské jeskyně	vedoucí Miluše Hasoňová
Jeskyně Výпустek	vedoucí Bc. Hana Horáková

1.2 PŘEHLED VEŘEJNOSTI ZPŘÍSTUPNĚNÝCH JESKYNÍ A DALŠÍCH PODZEMNÍCH OBJEKTŮ SJ ČR

(Stav k 1. 1. 2026)

	název jeskyně	evidenční kód JESO	katastrální území	okres	kraj	chráněné území	celková délka jeskyně / m	celková hloubka denivelace jeskyně / m	nadmořská výška vchodu / východu m.nm.	
Čechy	Bozkovské dolomitové jeskyně	K162.50.10.J00001	Bozkov	Semily	Liberecký	NPP Bozkovské dolomitové jeskyně (1999, 2005) 5,54 ha	1118	43	447	446
	Jeskyně pod Sněžníkem (fluoritový důl SP4 Jilové-Sněžník)	P141.26.1A.J00029 až P141.26.1A.J00043	Sněžník	Děčín	Ústecký	PP Jeskyně pod Sněžníkem (1999) 973 m ² CHKO Labské pískovce	samostatné dutiny dlouhé až 150 m	cca 30	574	-
	Koněpruské jeskyně	K112.87.11.J00007	Koněprusy	Beroun	Středočeský	NPP Zlatý kůň (1973) 37,06 ha CHKO Český kras	2050	70	443	459
	Chýnovská jeskyně	K123.57.10.J00001	Dolní Hořice	Tábor	Jihočeský	NPP Chýnovská jeskyně (1949, 2010) 2,97 ha	1400	79	539	543
Morava	Javoříčské jeskyně	K220.34.10.J00001	Březina	Olomouc	Olomoucký	NPR Špraněk (1949, 2013) 102,29 ha	5594 (celý systém cca 6000 m)	111	445	470/488
	Mladečské jeskyně	K163.32.10.J00001	Mladeč	Olomouc	Olomoucký	NPP Třesín (1933), 0,81 ha, PP Třesín (1993) 143,08 ha, CHKO Litovelské Pomoraví	1200	30	257	257
	Jeskyně Na Pomezí	K163.29.10.J00001	Vápenná	Jeseník	Olomoucký	NPP Jeskyně Na Pomezí (1965, 2010) 20,60 ha	1430 (celý systém Jeskyně Na Pomezí-Liščí díra 1870 m)	47	549	545
	Jeskyně Na Špičáku	K220.34.10.J00001	Supíkovičky	Jeseník	Olomoucký	NPP Na Špičáku (1970) 7,05 ha	410	cca 10	439	437
	Zbrašovské aragonitové jeskyně	K212.06.10.J00001	Teplice nad Bečvou	Přerov	Olomoucký	+ NPP Zbrašovské aragonitové jeskyně (2003, 2005) 7,74 ha	1435	55	265	248
	Jeskyně Na Turoldu	K322.27.10.J00001	Mikulov na Moravě	Břeclav	Jihomoravský	PR Turold (1946, 2002) 16,84 ha CHKO Pálava	3054 (systém: Turold 1754, Liščí 1300)	47	285	-
	Jeskyně Balcarůvka	K230.12.11.J05970	Ostrov u Macochy	Blansko	Jihomoravský	PR Balcarova skála – Vintoky (1998) 7,09 ha CHKO Moravský kras	1150	40	461	458
	Kateřinská jeskyně	K230.12.11.J06940	Suchdol v Moravském krasu	Blansko	Jihomoravský	NPR Vývěry Punkvy (1933, 2004) 556,46 ha CHKO Moravský kras	950	63	342	-
	Punkevní jeskyně	K230.12.10.J03240	Suchdol v Moravském krasu, Vilémovice u Macochy	Blansko	Jihomoravský	NPR Vývěry Punkvy (1933, 2004) 556,46 ha CHKO Moravský kras	6375 (systém: Punkevní j. - Macocha 5675 m, Malý výtok 150 m, Stovka 550 m)	190/65	355	350
	Sloupsko-šošůvské jeskyně	K230.12.10.J00250	Sloup v Moravském Krasu, Šošůvka	Blansko	Jihomoravský	PR Sloupsko-šošůvské jeskyně (1999,2010) 7,50 ha CHKO Moravský kras	5700	98	462	470
Jeskyně Výpustek	K2230.12.16.J11310	Březina u Křtin	Brno-venkov	Jihomoravský	PR U Výpustku (1977, 2012) 63,34 ha CHKO Moravský kras	cca 2000	55	385	385	

Tabulky obsahují základní data, která jsou průběžně aktualizována. Jsou zdrojem dostupných ověřených údajů k uvedenému datu pro veškerou publikační a prezentační činnost.

teplota vzduchu °C	vody	rok objevu zpřístupnění		zpřístupněná část jeskyně m	délka návštěvního okruhu*) m	denivelace návštěv. okruhu m	počet schodů	doba prohlídky min.	průměrná roční návštěvnost**) 1991–2025	průměrná roční návštěvnost**) 2006–2025	charakteristika/výjimečnost jeskyně
7,5 - 9	8	1947 1957	1969	350	400	17	245	cca 45	64 715	59 848	Největší jeskynní systém v dolomitech s největším podzemním jezerem v Čechách.
7 - 12	-	1983 1984	-	délka přístupných důlních chodů 870	1740	19	-	cca 2,5 hod		od 2025 zkušební DOD	Pseudokrasové dutiny s fluoritovou mineralizací částečně přístupné z důlního díla (ŠP 4 – Jilové-Sněžník)
9 - 10,5	-	1950	1959	630 (návštěvní trasa 580)	620	27	483	cca 50-60	92 276	78 029	Největší jeskynní systém Čech a významná archeologická lokalita.
5 - 9	8,7	1863	1868	280	260	36	330	cca 45	32 141	30 403	Největší česká jeskyně v krystalických vápencích a nejstarší zpřístupněná jeskyně v ČR.
7 - 8	-	1938 1958	1938 1961	790	790 a 300	46	255	cca 60/40	44 665	36 810	Jeskynní systém s nejbohatší a nejpěstřejší krápníkovou výzdobou.
7 - 9	-	1826 (1828)	1911	330	400	14	92	cca 40	19 649	19 385	Významná archeologická lokalita – největší a nejstarší sídliště cromagnonských lidí ve střední Evropě.
7 - 8	-	1936 1949	1950	450	390	12	196	cca 45	51 320	43 775	Největší jeskynní systém v krystalických vápencích v ČR.
7 - 9	-	cca pol. 15. stol.	1885 1955	220	220	2	0	cca 35	13 844	13 939	Jeskyně vytvořená ledovcovými vodami, nejstarší písemně doložená jeskyně s nejstaršími historickými nápisy v ČR.
14 - 16	22	přelom 1912/1913	1926	375	375	18	126	cca 50-60	47 475	43 572	Hydrotermální jeskyně s plynovými „jezery“ CO ₂ , aragonitovými agregáty a unikátní krápníkovou výzdobou.
7 - 9	6 - 8	1951	1958 2004	140	280	33	350	cca 50-60	29 445 ***)	29 614	Největší jeskynní systém v druhohorních vápencích v ČR s unikátní modelací stěn a stropů.
7 - 8	-	1923	1925 1935 1949	720	720	18	330	cca 60	34 739	28 647	Jeskynní systém s bohatou krápníkovou výzdobou a významná archeologická lokalita.
7 - 8	-	část odedávna, 1909	1910	420	580	20	199	cca 40	52 964	41 266	Jeskyně s největší zpřístupněnou podzemní prostorou v ČR.
7 - 8	4-10	1909	1910	1290	1250 (z toho 440 m plavba)	25	198	cca 60	196 634	185 159	Nejznámější jeskynní systém s nejmohutnější propastí a jedinou veřejnou podzemní plavbou v ČR.
7 - 8	1 - 20	část odedávna 1879-Elišj., 1889-Šošj.	1881 1890	1930	1760 890 950 1300	24 24 23 73	303 202 147 134	cca 110/70	41 697	40 127	Nejdelší zpřístupněný jeskynní systém v ČR, jeskyně Kůlna je významná archeol. lokalita, naleziště pozůstatků neandrtálského člověka.
7 - 8	-	před 1608	2007	615	600 690	3 3	13 32	cca 75/80		19 239****)	Jeskynní systém s pohnutou historií (těžba fosfátů, německá továrna) a s tajným vojenským velitelským stanovištěm.

*) délka návštěvního okruhu je trasa, kterou návštěvník projde **) nejsou zahrnuty roky, po které byla jeskyně zavřena ***) jeskyně otevřena od r. 2004 ****) jeskyně otevřena od r. 2007

1.3 Návštěvnost jeskyní ČR v roce 2025

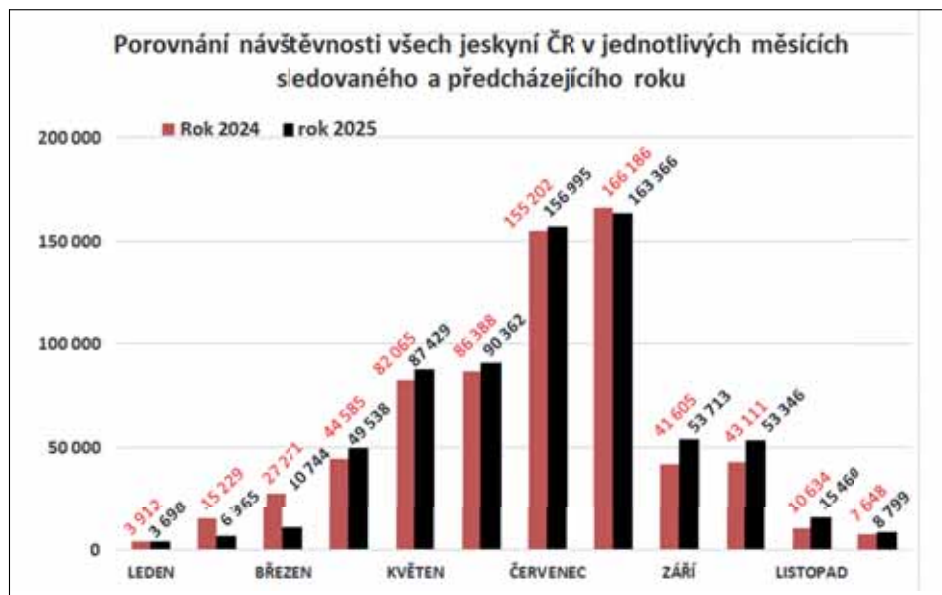
Pavel Gejdoš

Zájem turistů z tuzemska i zahraničí o zpřístupněné jeskyně České republiky v roce 2025 neklesal, naopak o bezmála 16 tisíc lidí vzrostl. Zatímco v roce 2024 do čtrnáctky tuzemských jeskyní zavítalo 683 836 lidí, o rok později to bylo 699 815. S přičtením 120 lidí v nově mimořádně otevřené Jeskyni pod Sněžníkem tak chybělo k dosažení sedmisettisícové hranice jen 65 lidí.

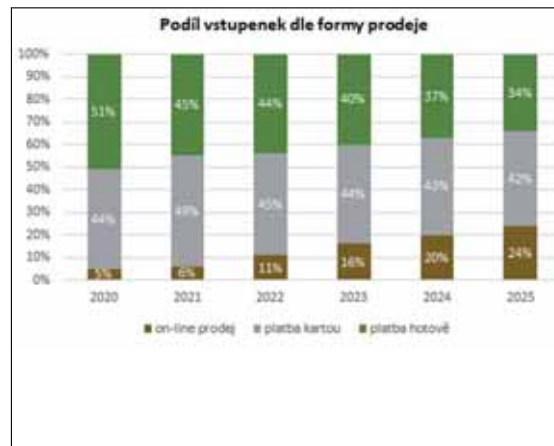
Tradičně největším lákadlem byly v roce 2025 i díky vydatné propagaci tiskovými zprávami a na sociálních sítích Punkevní jeskyně v srdci Moravského krasu, které si díky lákavé plavbě na elektroloďch přišlo prohlédnout 223 464 lidí. V předchozím roce to bylo 207 271 zájemců. V tržbách to dokonce činilo 43 procent ze všech jeskyní.

Na stříbrné pozici v návštěvnosti byly tradičně Koněpruské jeskyně v Českém krasu se 76 020 turisty (meziroční pokles o 518 lidí). „Bronzová“ pozice patřila opět Bozkovským dolomitovým jeskyním, kam za celoroční otevření přišlo 55 368 návštěvníků. Pokles o 1269 byl pravděpodobně zaviněn i jiným charakterem zimy. Možné zpestření obvykle využívají krkonošští lyžaři v době, kdy jim nepřejí sněhové podmínky.

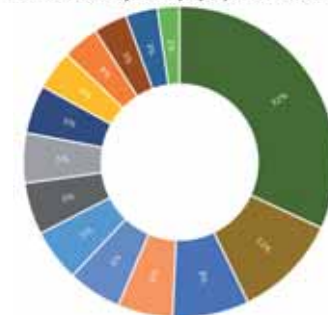
S podobnou návštěvností se v roce 2025 setkaly Zbrašovské aragonitové jeskyně v Teplicích nad Bečvou (39 986, meziroční pokles 2262), Sloupsko-šošůvské jeskyně v Moravském krasu (38 996, nárůst o 847), jesenické Jeskyně Na Pomezí (38 035, vzrůst o 682), Kateřinská jeskyně v Moravském krasu (37 711, nárůst o 1811) a Javoříčské jeskyně na Olomoucku (36 309, více o 371 lidí).

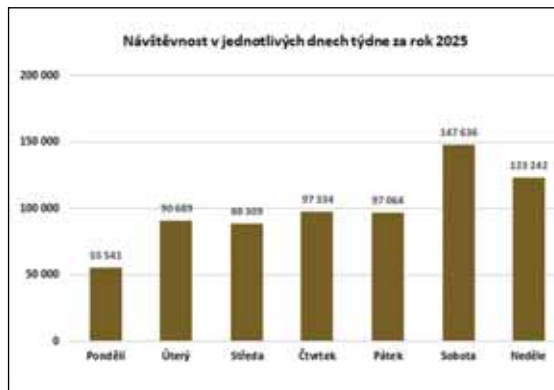
Porovnání návštěvnosti jeskyní ČR v jednotlivých měsících.

Podíl návštěvníků v jednotlivých jeskyních ČR za rok 2025

- Bozkovské dolomitové jeskyně
- Chýnovská jeskyně
- Javoříčské jeskyně
- Jeskyně Batacka
- Jeskyně Na Pomezí
- Jeskyně Na Špičce
- Jeskyně Na Turčsku
- Jeskyně Výpustek
- Kateřinská jeskyně
- Koněpruské jeskyně
- Mladečské jeskyně
- Punkevní jeskyně
- Sloupsko-šošůvské jeskyně
- Zbrašovské aragonitové jeskyně

Skokanem roku byla jeskyně Výpustek s 24 428 turisty, o 3064 více než v roce předchozím. Úspěch slavily mimo jiné dětské prohlídky s medvědem Brunem, jako dobrý nápad se ukázala možnost zkrácené prohlídky bez vojenského krytu.

V měsíční návštěvnosti kraloval opět srpen (163 436 lidí), ovšem oproti loňsku si 2750 pohoršil. Naopak červencových 156 995 bylo oproti půlkulatému roku o 1793 cestovatelů lepší. Velmi úspěšné byly meziročně další měsíce hlavní sezony – duben s 49 538 návštěvníky (111 procent), květen s 87 429 (106,5 procenta) i červen s 90 362 lidmi (104,6 procenta). Babí léto přivedlo v září 53 713 turistů (meziročně 129 procent) a v příznivém říjnu 53 346 zájemců o krasové podzemí (123,7 procenta). Ze zahraničních návštěvníků se napříč republikou nejvíce objevovali turisté z Polska, Slovenska a Německa.

S předem na internetu koupenou eVstupenkou, zobrazenou na displeji mobilu či vytištěnou na papíře, si prohlídku na čas předem vybralo a uhradilo během roku 139 832 návštěvníků preferujících přesné plánování cest. Z tržeb za vstupné to činilo 24 procent, což potvrdilo vzrůstající trend (2024: 20, 2023: 16, 2022: 11 procent).

Vysoké opět bylo množství plátců vstupného platební kartou. Činilo 42 procent z tržeb, obdobně jako v předchozím roce. Pro zajímavost například v roce 2017 bylo kartou hrazeno jen 20 procent z tržeb za vstupné.

2. Činnost jednotlivých jeskyní v roce 2025

2.1 Bozkovské dolomitové jeskyně

Dušan Milka

Bozkovské dolomitové jeskyně jsou pro širokou veřejnost otevřeny po celý rok, v zimě jen v pracovní dny. Návštěvní trasa je dlouhá 400 metrů, prohlídka trvá 45–50 minut a zahrnuje nejzajímavější úseky dosud objevených podzemních prostor.

V roce 2025 si jeskyně prohlédlo celkem 55 368 osob, což je 97,8 % loňské návštěvnosti, která činila 56 637 návštěvníků. Nepatrný pokles proti loňskému roku je především důsledkem nižší návštěvnosti v únoru a březnu, kdy byly po několika letech dobré sněhové podmínky na horách, a tak nebylo třeba vyhledávat náhradní program v podhůří. Tradičně tvořili většinu návštěvníků Češi, ale počet zahraničních návštěvníků (především Poláků) zůstává vysoký a činí více než 20 % z celkové návštěvnosti. V roce 2025 byl výrazně navýšen počet on-line vstupenek.

Tržby za vstupné dosáhly v roce 2025 výše 8.403.811 Kč, což činí 97,9 % loňských tržeb.

Na jaře roku 2025 jsme měli ve vstupní hale po jeden měsíc poster Českého svazu ochránců přírody k uvažovanému vyhlášení NP Křivoklátsko s petičními archy. V říjnu, ve dnech 3.–6. jsme připomněli Světový den geodiverzity (6. října). Průvodci jeskyní v úvodním slovu seznamovali návštěvníky s tímto datem a významem geodiverzity pro život na Zemi. Ve vstupní hale byl k této příležitosti instalován informační poster.

Jezerní dóm je lákadlem Bozkovských jeskyní. Foto Jaroslav Šanda

Speleologickou činností se Bozkovské dolomitové jeskyně přímo nezabývají, výzkumné, průzkumné a prolongační práce v bozkovském podzemí provádějí členové České speleologické společnosti, základní organizace 5-01 Bozkov. Řadu let je Bozkovských jeskyních sledována koncentrace dp radonu ve spolupráci s ČVUT Praha, katedrou dozimetrie a aplikace ionizujícího záření. V roce 2025 bylo toto dlouhodobé sledování doplněno o podrobné měření v podzemí přístrojem Radonic. Měření na povrchu zpřesňovala polohy vápnatých dolomitů, přístrojovou techniku poskytl Ústav hydrogeologie, inženýrské geologie a užité geofyziky Praha.

Bozkovské dolomitové jeskyně mají v současné době 7 zaměstnanců – útvar vedení (vedoucí, finanční referent) a útvar provozu jeskyní (provozní technik, pokladník, 2 průvodci, údržbář). Koncem září ukončil pracovní poměr provozní elektrikář a nepodařilo se do trvalého pracovního poměru získat na tuto funkci jiného pracovníka. Situaci jsme vyřešili přijetím kvalifikovaného elektrikáře na dohodu o pracovní činnosti a obsazením místa údržbáře novým pracovníkem v trvalém pracovním poměru. O sobotách, nedělích a v období letních prázdnin se podílejí na zajištění průvodcovské činnosti i brigádníci. Jejich počet se pohybuje okolo čtyřiceti. Mimo to je v objektu jeskyní detašované pracoviště odborného náměstka, vedoucího Oddělení péče o jeskyně a hlavního důlního měřiče SJ ČR.

Investiční akci jsme v roce 2025 neměli plánovanou žádnou, opravy drobného charakteru (židle, lavičky, osvětlení v jeskyních) jsme prováděli sami v naší režii. Jedinou plánovanou stavební akci bylo propojení hlavní budovy se stánkem suvenýrů optickým kabelem. Během října jsme provedli výkopy a zprůchodnění chráničky pod asfaltovým povrchem parkoviště a v listopadu začali instalovat kabel. Finalizaci propojení provedla firma Computer Partner s.r.o. Semily.

2.2 Koněpruské jeskyně a Dům přírody Českého krasu

Michaela Nedvědová

Pro Koněpruské jeskyně byl rok 2025 velmi dynamickým rokem. Ačkoliv tomu výsledná čísla návštěvnosti nenasvědčují – evidujeme 76 020 návštěvníků, tedy v podstatě stejný počet jako v předešlém roce – co do počtu událostí a změn to byl rok velice plodný. V tržbách jsme rok 2024 překonali, velký podíl na tom mělo zavedení parkovného a zvýšení ceny dospělého vstupného od 1. 7. 2025.

Sezonu jsme zahájili poslední víkend v březnu akcí Jarní probouzení Domu přírody Českého krasu, která oslavovala jeho první narozeniny. Naučnou stezku na vrchu Zlatého koně s tajenkou si prošlo 118 dětí. Pozitivní ohlasy nás inspirovaly k instalaci další podobné, tentokrát dvoudenní samoobslužné stezky u příležitosti Dne dětí. Odměnu za úspěšné vyluštění si odneslo bezmála 150 dětí. Letní prázdniny jsme započali křtem básnické sbírky Zrcadlení duše Ivana Smiška a vernisáží stejnojmenné výstavy, která trvala až do konce srpna. 24. 7. jsme v Domě přírody přivítali vlka, tedy alespoň jeho vycpaninu, a v rámci Dne s vlkem nabídli návštěvníkům tematickou přednášku a naučnou stezku s interaktivními stanovišti. 106 nadšených účastníků utvrdilo v tom, že akci v budoucnu rádi zopakujeme. V srpnu jsme ve spolupráci s organizací ČESON uspořádali Noc pro netopýry.

Halloweenská prohlídka v Koněpruských jeskyních. Foto Adéla Kutzendörferová

Den s jeskyňářem bavil dospělé i děti. Foto Michaela Nedvědová

K září jsme vzhlíželi s respektem a možná i trochu obavami. Významné výročí 75 let od objevu jeskyní jsme nemohli nechat bez povšimnutí. Od 14. 9. jsme se mohli v přednáškově místnosti pochlubit výstavou fotografií a exponátů spojených s objevováním jeskyní. Mnoho krásných vzpomínek i výjimečných hostů přinesla přednáška Jaroslava Hromase o objevování Koněpruských jeskyní. Abychom zážitek z objevování jeskyní přiblížili běžným návštěvníkům, uspořádali jsme na konci září Den s jeskyňářem, kdy bylo možné si zalézt do jeskyně pod dohledem zkušených jeskyňářů.

Oslavy výročí završilo hudební vystoupení Duo Deep Dream, které se při své tvorbě inspirovalo právě Koněpruskými jeskyněmi. Koncert proběhl 13. října a zavítalo na něj 56 návštěvníků. Na konci října se pak podzemí Zlatého koně proměnilo v mystické místo a během 3 dní jím prošlo 815 návštěvníků při speciálních halloweenských prohlídkách. V listopadu Vladimír Svoboda svou poutavou přednáškou a úchvatnými fotografiemi vytáhl zájemce na 20 nejvyšších alpských vrcholů. V peklo a nebe se jeskyně proměnily od 29. 11. do 6. 12., kdy přivítaly návštěvníky již tradičního Mikuláše a čertů v jeskyních.

K nabitému programu jsme řešili také výměnu efektových světél v jeskyni před sezonou i po sezoně, instalaci bezbariérového chodníčku k altánu, výměnu skluzavky v dětské expozici, 2 báňské kontroly, údržbu zelené střechy DP a rekonstrukci portálu nouzového východu jeskyní.

Pracovníci Koněpruských jeskyní mají v gesci i provoz **Jeskyní pod Sněžníkem** na Děčínsku, kde došlo v roce 2025 k přelomové události. Tou je zatím v provizorním režimu zavedení prohlídek pro veřejnost. Ve třech dnech provedl Alexandr Komaško 120 platících návštěvníků.

2.3 Chýnovská jeskyně

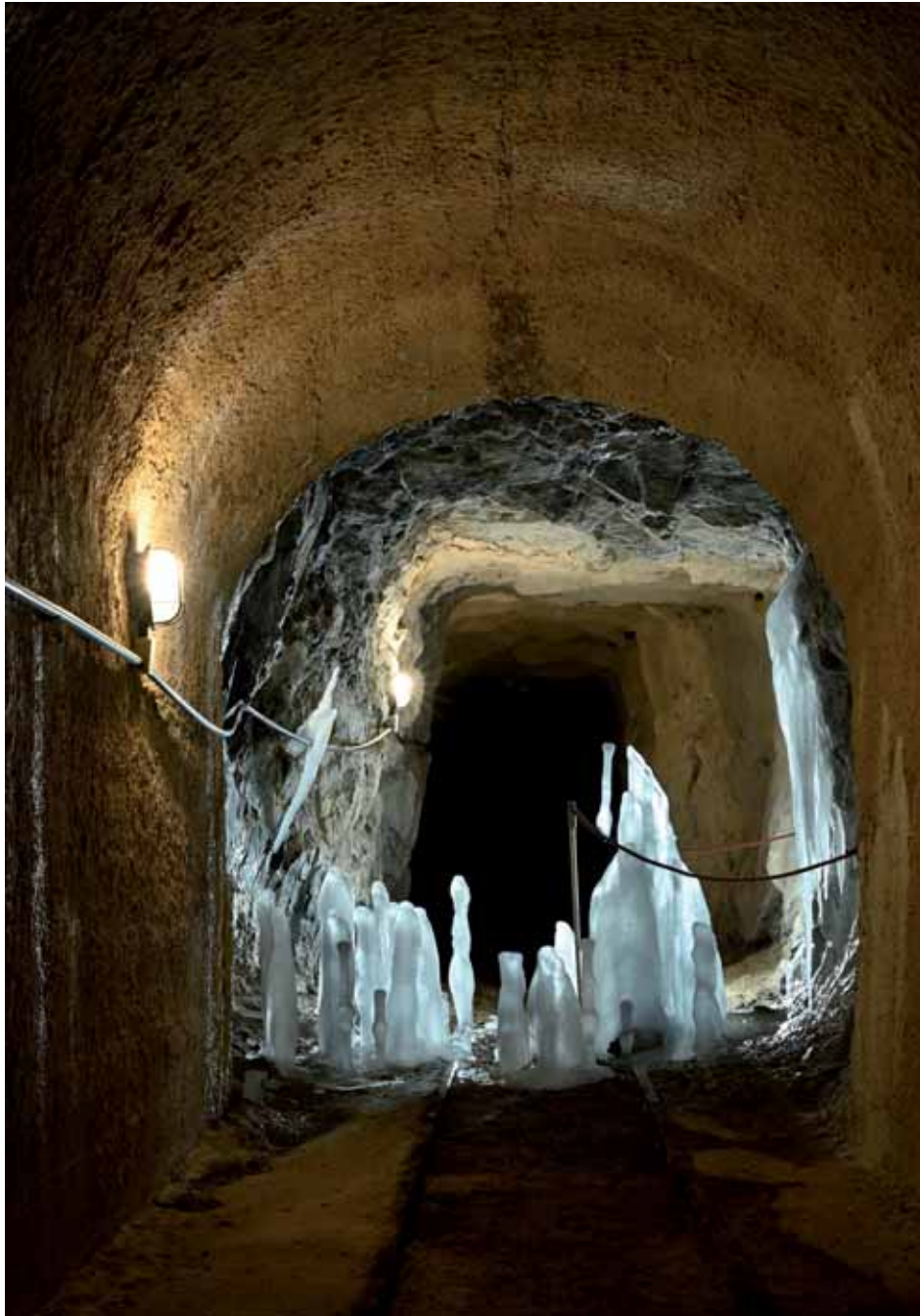
Karel Drbal

Chýnovskou jeskyni v roce 2025 navštívilo celkem 26 397 osob, z toho bylo 595 neplatících. Ve srovnání s rokem 2024, kdy jeskyni navštívilo 27 562 osob, byl zaznamenán pokles návštěvnosti o 4,2 %, tedy o 1 165 osob. Při měsíční analýze ještě v květnu byla návštěvnost meziročně vyšší o 5,8 % tedy o 241 osob. K propadu návštěvnosti začalo docházet v průběhu vrcholné sezony v červenci, kdy byl zaznamenán meziroční pokles o 1,2 %, tedy o 198 osob. Tento trend se bohužel udržel až do konce sezony. Tržby představovaly v roce 2025 částku 3.584.370 Kč. V meziročním srovnání to představuje propad 5,5 %, tedy 207.420 Kč. V měsíční analýze tržby kopírují trend návštěvnosti. V květnu meziroční nárůst o 3,6 % a v červenci propad o 2,9 %. Sezona v roce 2025 začala 1. dubna a skončila 31. října.

Provoz Chýnovské jeskyně zajišťuje 6 stálých zaměstnanců v úvazku 5,25 přepočtených, konkrétně vedoucí správy, pracovník OP – speleolog a zástupce vedoucího, finanční referent, dva stálí průvodci a údržbář a technik PO a BOZP. V roce 2025 je doplňovalo 22 sezonních zaměstnanců (průvodců a prodavačů suvenýrů) v úvazku 1,83 přepočtených a praktikant Střední odborné školy ekologické a potravinářské ve Veselí nad Lužnicí.

V průběhu roku pracovníci řešili běžné provozní záležitosti. Stále v řešení byla reklamace nefunkční plošiny pro invalidy v Návštěvnickém středisku Chýnovské jeskyně. Jeskyně během roku 2025 nezajišťovala žádné investice. Drobné opravy v jeskyni a areálu zařídili pracovníci vlastními silami. Z managementu bylo zajišťováno ve spolupráci s Českou

Ledová výzdoba ve Staré štolě. Foto Josef Vandělík

speleologickou společností kosení a likvidace náletových porostů na území NPP, likvidace lampenflory v jeskyni, oprava portálu štoly nouzového východu, instalace schodišťových stupňů k nouzovému východu.

Tradičně se uskutečnilo několik doprovodných akcí pro veřejnost – 29. 8. 2025 Mezinárodní noc pro netopýry (přednáška, ukázky netopýrů, soutěže pro děti), 12. 9. dva koncerty Jaroslava Svěčeného v jeskyni, 13. 9. v klášteře v Milevsku představení výsledků výzkumu nálezu Svatého hřebu (pracovníci Chýnovské jeskyně na objevu participovali) a slavnostní mše svatá a uctění relikvie, 21. 9. Ekumenická mše svatá v kapli svatého Vojtěcha v jeskyni a 7.–12. 10. instalace k Mezinárodnímu dni geodiverzity v Návštěvnickém středisku Chýnovské jeskyně.

Pracovníci Chýnovské jeskyně se v průběhu roku 2025 zabývali následujícími odbornými akcemi:

- 1) Hydrologický výzkum Chýnovského krasu – společně s Přírodovědeckou fakultou University Karlovy (víceletý projekt).
- 2) Chemismus skapových vod v jeskyni za účelem porovnání současných a starších analýz ve spolupráci se Střední ekologickou a potravinářskou školou ve Veselí nad Lužnicí.
- 3) Monitoring posunu hornin na tektonických poruchách v jeskyni ve spolupráci s Ústavem geotechniky AV ČR.
- 4) Výzkum bezobratlé speleofauny v jeskyni ve spolupráci s Biologickým centrem České Budějovice.

Mezinárodní noc netopýrů. Foto Josef Vandělík

- 5) Monitoring netopýřích populací v Chýnovské jeskyni, starých důlních dílech a dalších lokalitách.
- 6) Průběžné doplňování dokumentace (archivní dokumenty, mineralogie, archeologie).
- 7) Práce na knize Podzemí jižních Čech ve spolupráci s Jihočeským krajským úřadem (korektury textu, fotografie, mapy).
- 8) Popularizace výzkumu přednáškou Stará důlní díla revíru Ratibořských Hora a Staré Vožice (21. 11. 2025 Dobronice u Chýnova).
- 9) Spolupráce s Českou speleologickou společností na zabezpečení vchodu do Jeskyně pod Sněžníkem.

Projekt Důlní dílo Orty – spolupráce s Jihočeským krajem na zpřístupnění veřejnosti

František Krejča

Dopisem ze 17. 2. 2025 vzalo Ministerstvo životního prostředí na vědomí prohlášení Jihočeského kraje o převzetí závazků plynoucích z provozování komplexu důlního díla Orty. Od 31. 3. 2025 je tak v databázi hlavních důlních děl vedených Českou geologickou službou jako vlastník důlního díla uveden Jihočeský kraj.

V březnu 2025 Jihočeský kraj vyhlásil výběrové řízení na zpřístupnění podzemních prostor. Do soutěže se přihlásily tři subjekty, přičemž nejnižší nabídka více jak dvojnásobně překročila předpokládaný položkový rozpočet. Výběrové řízení tak bylo v květnu zejména z ekonomických důvodů zrušeno a následně proveden nezávislý kontrolní rozpočet dle URS. Během roku báňský projektant (Ing. Karel Klobása) pak dle požadavků investora původní projekt postupně doplnil a některé jeho části přepracoval. V červenci byla ve spolupráci s pracovníky Chýnovské jeskyně v systému důlního díla provedena předběžná světelná studie zaměřená především na počty a potřebnou intenzitu svítidel. Ve stejném období bylo zadáno i zpracování projektové dokumentace pro realizaci elektroinstalace podzemní části (Intelligent Systems s.r.o., projektant Miroslav Masopust). V současné době jsou všechny podklady připraveny pro zadání nového výběrového řízení, které bude zahájeno po schválení plánu zakázek ze strany poskytovatele dotace (předpokládá se konec února 2026).

V souvislosti s budováním povrchového areálu (provozní budova, parkoviště, dopravní cesty, sítě) bylo dokončeno tachymetrické zaměření lokality a proveden inženýrsko geologický průzkum pro založení staveb. V průběhu roku došlo k uzavření smlouvy s vítěznými architekty sdružení Vít Forman, Jan Stibral, Roman Balšán, kteří následně převedli smlouvu na nově založenou společnost idsms CZ DPC s.r.o.. Předloženou ověřovací studii řešení povrchového areálu postupně rozpracovali do několika variant, které byly průběžně konzultovány z hlediska finančních limitů, ochrany přírody a zejména optimalizace provozu. Projekt se tak v listopadu 2025 dostal do závěrečné fáze přípravy dokumentace pro povolení záměru.

Průběžně probíhala jednání s dotčenými subjekty (vlastníci pozemků, obce), jimž byla koncem roku prezentována finální verze projektu. Již v únoru byla podána žádost o finanční dotaci z Programu švýcarsko-české spolupráce II. Záměr zpřístupnění důlního díla Orty byl v listopadu schválen k poskytnutí podpory.

2.4 Javoříčské jeskyně

Karel Müller

Javoříčské jeskyně, podobně jako další zpřístupněné jeskyně, stojí na práci lidí, kteří je každodenně udržují v chodu a snaží se budovat jejich dobré jméno. Průvodci i provozní tým jsou těmi, kdo návštěvníkům nabízejí nejen zážitek, ale předávají také hodnoty spojené s ochranou přírody. Rok 2025 přinesl několik změn i nových podnětů, přesto se podařilo udržet naše jeskyně místem, kam se lidé rádi vrací.

Do jeskyní v roce 2025 zavítalo 36 309 návštěvníků, což je o něco více než v roce předchozím, kdy jeskyně navštívilo 35 938 osob. Nejde o dramatický skok, spíše o potvrzení stabilního zájmu veřejnosti. Příznivější vývoj zaznamenaly tržby, které dosáhly 5.904.030 Kč oproti 5.754.460 Kč v roce 2024. K růstu mimo jiné přispělo nově zavedené rodinné vstupné, díky němuž se prohlídky staly dostupnější pro rodiče s dětmi.

Panel edukačního pexesa. Foto SJ ČR

Také letos jeskyně žily řadou akcí. Tradiční Probouzení netopýrů na jaře a Uspávání netopýrů na podzim potvrdily, že lidé mají zájem nejen o jeskyně, ale také o živočichy, kteří jsou jejich nedílnou součástí. Největší novinkou byly dětské prohlídky během podzimních prázdnin. Mladé průvodkyně je samy iniciovaly a vzaly za své, a přestože šlo o pilotní ročník, zájem veřejnosti naznačuje, že by se mohly stát tradiční akcí.

V jeskyních nadále působí skupina ZO ČSS 7-09 Estavela, která pokračovala v průzkumech Olomouckého dómu. Práce navazují na loňské řízené odstřely a vše nasvědčuje tomu, že by se za dómem mohl otevřít další úsek systému. Lednové sčítání letounů za účasti SJ ČR, ČESON a AOPK ČR potvrdilo počet 6 447 jedinců, čímž Javoříčské jeskyně opět potvrdily své výjimečné postavení jednoho z největších zimovišť těchto obratlovců v České republice. Probíhá také výzkum s názvem Hibernační strategie vrápence malého v jeskyních Javoříčko-mladečského krasu, který vede doc. Mgr. Jan Zukal, PhD., ve spolupráci s Ing. Martinem Koudelkou a RNDr. Jiřím Šafářem.

Rok 2025 přinesl několik výrazných personálních změn. Po deseti letech opustil pozici vedoucího Ing. Martin Koudelka, kterému patří upřímné poděkování za roky poctivé práce a péče, díky nimž mají Javoříčské jeskyně na čem stavět i do budoucna. V létě převzal vedení Mgr. Karel Müller a náročné přechodné období pomohla s jistotou sobě vlastní překlenout Eva Sedláková. Do zaslouženého důchodu pak odešla dlouholetá průvodkyně Jindřiška Slívová.

Z prostředků ochrannářského managementu byla provedena pravidelná likvidace lampenflóry a obírka skalních stěn. Z bezpečnostních důvodů došlo nad kioskem k rizikovému kácení jasanů, postižených chorobou napadající kořenový systém. Příjemnou novinkou je edukační panel představující všech 14 zpřístupněných jeskyní formou interaktivního „pexesa“, který láká k objevování dalších lokalit.

Rok 2025 ukázal, že Javoříčské jeskyně mají pevné zázemí, zkušený tým a chuť posouvat se dál. Díky práci průvodců, odborníků i provozních zaměstnanců zůstávají oblíbeným cílem nejen návštěvníků, ale také netopýrů.

2.5 Mladečské jeskyně

Ondřej Vlček

V roce 2025 navštívilo Mladečské jeskyně 22 974 návštěvníků, což představuje mírný pokles oproti roku 2024 (24 735 návštěvníků). Tomu odpovídají i celkové tržby ve výši 3.052.995 Kč, zatímco v roce 2024 činily 3.222.220 Kč.

V průběhu roku se uskutečnily dva koncerty – kytarový koncert Pavla Raka a šansonový večer Ivy Kevešové, který byl prvním koncertem se zpoplatněným nájmem. Vrcholem sezony se stal druhý, rozšířený ročník akce Halloween, doplněný o příběh a tematická strašidla. Akce byla zcela vyprodána a zaznamenala výrazný mediální ohlas díky reportážím v CNN Prima News a na Novinky.cz. Již potřetí se konala oblíbená akce Mikuláš s partičkou.

Na začátku roku pokračoval výzkum bezobratlých a realizován byl vysokoškolský projekt zaměřený na termopreferenci hibernujících vrápenců. Zaměstnanci absolvovali studijní cestu do Moravského krasu, kde jsme se seznámili se zážitkovými trasami. V prosinci jsme navštívili depozitář Moravského zemského muzea v Brně a měli možnost nahlédnout i na

nálezy z našich jeskyní. Součástí odborné činnosti byla také účast na seminářích a online školeních, včetně vzdělávání v oblasti sociálních sítí.

Na začátku roku bylo nutné přizpůsobit provoz novému systému třídění a odvozu odpadu v obci Mladeč. Před sezonou byl aktualizován sylab a na webu zveřejněny nové pracovní listy pro první stupeň ZŠ. Díky sociálním sítím jsme zaznamenali mimořádný zájem o brigády a poprvé jsme si mohli vybírat z většího počtu uchazečů. Před nástupem školních výletů jsme přešli na nový prodejní systém POS. Vzhledem k přetížení pokladny a omezeným možnostem doplňkového prodeje bylo občerstvení přesunuto do automatů firmy Delikommat. Většina firemního oblečení byla předána švadleně k opravě, jelikož stav je tristní. Řešen byl také problém s bezohledným pohybem cyklistů v areálu či opakované noční návštěvy jednoho ze sousedů.

Po zimní pauze se vrátila brigádnice Simona Arnošová, která převzala kompletní správu sociálních sítí. V červenci se stala stálou zaměstnankyní a tým se stabilizoval na třech členech. V průběhu roku se do kanceláře v patře postupně nastěhoval Martin Koudelka z úseku OPJ. Na podzim bylo zahájeno hledání zástupu za Kateřinu Klajblovou odcházející na mateřskou dovolenou.

Vedle běžných prací proběhlo prověření skalních stěn, vyčištění plotů od náletů, pravidelné kosení pozemků, ošetření lampenflóry a úklid elektroodpadu. Byly vyměněny ztrouchnivělé latě zahradního mobiliáře za dřevoplast a odstraněn nevyhovující ukazatel z dob socialismu. Podařilo se vyřešit systém uzavírání dveří jeskyně, čímž bylo eliminováno riziko samovolného vstupu do podzemí.

V listopadu byly zahájeny zásadní opravy – izolace vyhlídky, přípravy na brány a oplocení areálu a kácení nebezpečných stromů na skalní hraně za pomoci jeřábu a ve spolupráci s ČEZ. Proběhla revize elektroinstalace pro expozici *Příroda a člověk*. Díky přidělené částce

Akce Halloween, doplněná o příběh a tematická strašidla. Foto SJ ČR

100.000 Kč bylo možné realizovat výmalbu, pořídit vybavení pro plánovanou zážitkovou trasu, techniku pro sociální síť a další nezbytné provozní vybavení.

Propagace byla podpořena mediálními výstupy, roll-up bannery v okolních památkách, prezentací ve stolních kalendářích, fotostěnou s Mladou a spoluprací s paní Trlicovou, dodávající originální plyšové netopýry. V závěru roku se formou literární soutěže hledal příběh Mladý ztracený v čase.

2.6 Jeskyně Na Pomezí

Martin Kubalák

Rok 2025 byl pro Jeskyně na Pomezí ve znamení postupné stabilizace provozu po mimořádných událostech předchozí sezony. V prvních třech měsících roku stále probíhaly práce na opravách elektroinstalace po zářiových povodních roku 2024. Návštěvnost se vyvíjela s ohledem na obnovení technického zázemí jeskyní a zlepšující se dopravní dostupnost regionu. Ve srovnání s rokem 2024 došlo k částečnému nárůstu počtu návštěvníků na 38 035 osob a také vzrostly celkové tržby za vstupné na konečných 5.695.916 Kč. Přesto však celková návštěvnost i tržby zůstávaly ovlivněny doznívajícími následky povodní

Vynucené kácení dominanty, impozantního buku na chodníku, za aktivní účasti členů HZS, policie a zaměstnanců AOPK ČR. Foto Martin Kubalák

a omezeními v provozu. Přes tyto skutečnosti se podařilo udržet plynulý chod prohlídek a zajistit odpovídající úroveň služeb pro veřejnost.

Kulturní a doprovodné akce se v roce 2025 neuskutečnily. Celý sezonní provoz byl podřízen udržení jeskyní v provozuschopném stavu.

V roce 2025 pokračovala odborná spolupráce s Ústavem struktury a mechaniky hornin Akademie věd ČR, zejména v oblasti monitoringu tektonických poruch a sledování stability krasového masivu po povodních. Ve spolupráci s AOPK ČR byl nadále prováděn monitoring zimujících netopýrů a sledování vývoje jejich populací. Odborné aktivity přispěly k lepšímu poznání hydrologických, geologických a biologických poměrů krasové oblasti Smrčnicku.

Personální zajištění provozu zůstávalo i v roce 2025 napjaté. Provoz jeskyní byl nadále závislý na vysokém pracovním nasazení stálých zaměstnanců v omezeném počtu a také sezonních pracovníků, především průvodců. Na pracovišti není naplněna kapacita obsazenosti pozic, nejvíce na bezproblémovost provozu doléhá absence pracovníka na pozici údržbáře – elektrotechnika a pokladního. V průběhu hlavní turistické sezony pomáhali brigádníci při zajištění prodeje suvenýrů a provozu návštěvnického zázemí. Přijatá organizační opatření umožnila zachovat bezpečný a plynulý provoz jeskyní.

Hlavní náplní roku 2025 byly kromě běžného provozu dokončovací fáze obnovy technického vybavení, zejména elektroinstalace poškozené povodněmi v roce 2024. Postupně byly uváděny do plného provozu jednotlivé elektrické okruhy a systém ovládání osvětlení prohlídkových tras. Časté poruchy a výpadky na elektroinstalaci v jeskyních vedly v průběhu sezony k nepříjemným a vypjatým situacím provozu, ale vše bylo zvládnuto k úspěšnému završení celého roku, bez známek větších kolapsů. V rámci finančních možností byly realizovány nezbytné opravy a údržbové práce. Managementové práce se soustředily na obvyklou a nezbytnou očistu výzdoby od lampenflory, včetně očisty návštěvní trasy. Další činností navázanou na management bylo rizikové kácení stromu u východu z jeskyní. Po pádu hlavní větve byla narušena jeho stabilita a ohrožoval návštěvníky.

2.7 Jeskyně Na Špičáku

Andrea Švubová

V průběhu roku 2025 navštívilo Jeskyni Na Špičáku (JNŠ) 16 180 lidí, tedy o 376 osob více než v roce předchozím. Tržby ze vstupného dosáhly částky 2.074.210 Kč, což představuje meziroční nárůst o 13.725 Kč. Nepatrně se zvýšily i tržby v jiné činnosti. Za zboží jsme loni inkasovali 535.441 Kč bez DPH. Oproti předešlému roku je to o cca 20.640 Kč víc. Měli jsme však vyšší očekávání. Ukázalo se, že po povodních v roce 2024 se turisté na Jesenicko vraceli jen velmi pomalu. Stejný vývoj zaznamenali i další aktéři v oblasti cestovního ruchu. Je zřejmé, že na opětovné oživení návštěvnosti si budeme muset ještě nějaký čas počkat.

Uplynulý rok byl pro JNŠ velmi výjimečný. Připomněli jsme si totiž 140 let od prvního zpřístupnění podzemního labyrintu. V rámci jubilea jsme připravili sérii akcí. Koncerty střídaly přednášky a oslavy zpestřily i mimořádné prohlídky, včetně kostýmovaných. Velký úspěch měla „Sousedská slavnost“ a také „Mezinárodní noc pro netopýry“. Poděkování patří všem partnerům a kolegům z týmu JNŠ.

Rok 2025 byl v Jeskyni Na Špičáku ve znamení řady akcí k výročí. Foto SJ ČR

Jako každý rok zamířili v zimě do jeskyně kolegové z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. Během svého tradičního monitoringu pozorovali přes 130 netopýrů a vrápenců. Zajímavé výsledky přineslo i jejich letní sčítání.

V únoru k nám zavítali pro změnu odborníci z Biologického centra Akademie věd ČR (přesněji z Ústavu půdní biologie a biogeochemie). V rámci svého průzkumu se zaměřili na výskyt bezobratlých živočichů, kteří na rozdíl od letounů obývají jeskyni celoročně.

S rozvojem moderních technologií jsme se v loňském roce rovněž rozhodli jeskyni naskenovat. K přesnému zmapování použili místní jeskyňáři (Česká speleologická společnost – ZO 7-04 Sever) laser, tzv. LIDAR. Díky němu získali digitální dvojče labyrintu – podklad pro výrobu přesného 3D modelu jeskyně.

Do výzkumné činnosti v jeskyni se v loňském roce pustili i teenageři. A to v rámci badatelské výpravy „T-expedice Jeseníky“. Studenti se zaměřili na hledání střípků z dob prvního zpřístupnění labyrintu a také příběhů lidí, kteří v podzemí zanechali své podpisy.

Na konci sezony zasahovali v jeskyni profesionální hasiči. Historicky poprvé si v podzemí naplánovali lezecký výcvik. Na několika stanovištích si vyzkoušeli, jak by postupovali při záchraně zraněné osoby z těžko přístupných míst.

Provoz jeskyně zajišťují tři stálí zaměstnanci, z toho dva celoročně. Velkou posilou jsou tradičně sezonní brigádníci. V roce 2025 provázelo návštěvníky podzemím 13 studentů, v prodejně vypomáhaly bývalé dlouholeté zaměstnankyně JNŠ.

Vedle standardních prohlídek a výše uvedených akcí nás zaměstnávala i rutinní provozní agenda. Kromě sečení trávy, ořezů náletů nebo například likvidace nežádoucí lampenflory v jeskyni jsme museli v areálu pokácet další z nebezpečných stromů. Z Programu péče o krajinu MŽP jsme zaplatili i úpravu chodníků v jeskyni, venkovního parkoviště a již zmíněné skenování.

V závěru roku 2025 jsme intenzivně pracovali i na přípravě dvou investičních záměrů, jejichž realizace závisí na získání dotačních prostředků. Naučné stezky „Po stopách doby ledové“ a naučné stezky „Tajemství Jeskyně Na Špičáku“. Cílem obou plánovaných projektů je efektivně využít potenciál území a zkvalitnit návštěvníckou infrastrukturu této významné lokality.

2.8 Jeskyně Na Tuoldu

Jiří Kolařík

Sezona v Jeskyni Na Tuoldu byla zahájena 1. dubna a skončila 15. listopadu 2025. V roce 2025 ji navštívilo 35 232 lidí. Ve srovnání s rokem 2024 to byl nárůst o 2863 návštěvníků.

V měsících červenci a srpnu nechyběly večerní prohlídky při svíčkách. Oproti předchozím letům jsme z ekonomického hlediska ubrali počet prohlídek. Tím se podařilo docílit, že prohlídky byly plně obsazeny a díky kratší pracovní době ušetřit provozní náklady.

Tradicí jsou oživené prohlídky, které každoročně probíhají od druhého víkendu v září u příležitosti oslav Pálavského vinobraní. U jednotlivých zastavení v jeskyni byly nainstalovány postavy, které se váží k legendám a pověstem Tuoldu.

Jeskyně Na Tuoldu spolu s jeskyní Liščí díra tvoří 3200 metrů dlouhý systém dómů, síní a chodeb. Zpřístupněná trasa je dlouhá 280 m. Speleologické průzkumy se zaměřily

Večerní prohlídky při svíčkách. Foto Jaroslav Šanda

hlavně na části jeskyně Liščí díra, kde byly v předchozích letech za pomoci termokamery a geofyzikálních výzkumů prokázány další neznámé prostory. Průzkumy provádí ZO ČSS 6–13 Jihomoravský kras.

Druhý týden v lednu se konalo pravidelné sčítání netopýrů, jako každoročně pod vedením RNDr. Josefa Chytila, Ph.D. V roce 2025 bylo v krasovém podzemí Turoldu napočítáno: 445 kusů zimujících vrápenců malých a 10 netopýrů brvitých. Počet zimujících vrápenců proti předchozímu roku mírně stoupl.

Denně automaticky probíhaly odečty přístrojů k dlouhodobému měření pohybů na zlomech a puklinách nainstalovaných Ústavem mechaniky a struktury hornin AV ČR, které jsou průběžně vyhodnocovány pracovníky akademie.

Jako každoročně se v listopadu uskutečnila studijní cesta průvodců a zaměstnanců JNT. Tentokrát zamířila do krasových a pseudokrasových území severního bloku – Nízkého Jeseníku a okolí a Králického Sněžníku. Účelem studijní cesty je prohloubení odborných znalostí o krasových územích ČR, zpřístupněných jeskyních ve správě SJ ČR a ochraně krasových území.

Personální obsazení Jeskyně Na Turoldu v roce 2025 zabezpečili dva stálí zaměstnanci na celý úvazek, jeden stálý pracovník na 0,8 úvazku a jeden na 0,6 úvazku. V průběhu roku 2025 bylo přijato vedoucím JNT 21 průvodců na dohodu o pracovní činnosti a dohodu o provedené práci pro zajištění průvodcovské činnosti a prodeje suvenýrů a občerstvení.

Již třetím rokem jsme se s nedostatkem průvodců nepotýkali. Od června jsme měli plný stav a další zájemce jsme v rámci spolupráce posílali na zámek v Mikulově a do Archeoparku v Pavlově, kde naopak měli průvodců málo.

Oživené prohlídky. Foto Jaroslav Šanda

V roce 2025 v Jeskyni Na Turoldu neuskutečnily žádné investiční akce ani opravy velkého rozsahu. Z managementových prací byla vybranou firmou realizována oprava záchytné sítě nad vchodem do jeskyně, posečení dna lomu a odstranění posečené hmoty, likvidace náletových dřevin na skalních stěnách a svazích nad vchody do jeskyní a nad turistickou stezkou.

2.9 Zbrašovské aragonitové jeskyně

Barbora Šimečková

V roce 2025 pokračoval pokles návštěvnosti, který od konce covidového období činí cca 2000 návštěvníků ročně. Jeskyně navštívilo 39 986 osob (meziroční pokles o 5,31 %). Situace je mj. důsledkem úpadku areálu lázní Teplic nad Bečvou, s nímž jsou jeskyně bezprostředně provázány. Dříve areál plný klientů lázní, návštěvníků a turistů dnes neposkytuje ani základní návštěvnickou infrastrukturu a přestává být vyhledávanou lokalitou. V následujícím roce je třeba zvýšit propagaci jeskyní jak na místní úrovni, tak i v rámci celé SJ ČR. Tržby za rok 2025 činily 5.845.105 Kč (meziroční pokles o cca 300 tisíc Kč, tj. o 4,83 %).

Před letními prázdninami byla v Mramorové síni instalována tradiční výstava současného výtvarného umění s názvem Postmineral. Svá díla předvedlo sedm absolventů a studentů atelieru sochařství Fakulty umění Ostravské univerzity, výstava byla součástí prohlídky jeskyní do konce hlavní sezony. Poprvé byla uspořádána Mikulášská nadílka (6. 12.), sedmi vstupů se zúčastnilo 202 návštěvníků s velkým ohlasem.

V rámci odborné činnosti pokračovala spolupráce s Českou geologickou službou na výzkumu podzemních vod Hranického krasu s ohledem na rizika plánované stavby vodního díla Skalička; s Ústavem geoniky AV ČR a Českou speleologickou společností – ZO 7-02 Hranický kras na zpracování 2D map Hranické propasti; s Biologickým centrem AV ČR na výzkumu půdní fauny v ZAJ. V Objevitelském komíně se konalo cvičení lezecké skupiny Hasičského záchranného sboru ÚO Přerov.

2.10 Jeskyně Balcarka

Eva Hebelková

Jeskyni Balcarku v roce 2025 navštívilo 28 715 osob. Z toho bylo 1024 neplaticích, především dětí mladších tří let, průvodců organizovaných skupin a doprovodu zdravotně postižených osob. Celková tržba dosáhla 3.792.298 Kč. V porovnání s předchozím rokem šlo o propad v návštěvnosti o 3 251 lidí. V tržbách došlo k navýšení o 31.636 Kč.

V jeskyni se konaly „oživené“ prohlídky s názvem Staň se mladým jeskyňářem. Průvodci interaktivní formou seznamovali účastníky s prací speleologů při objevování nových prostor a při práci ve zpřístupněných jeskyních. O prohlídku byl velký zájem, proto jsme se rozhodli v tomto formátu pokračovat i nadále.

V průběhu roku se prováděla běžná údržba jak v jeskyni, tak i v provozním areálu. Zahrnovala úklid jeskyně, pravidelné mytí návštěvnické trasy, úklid provozních budov, parkoviště a okolí jeskyně. Před zahájením sezony se uskutečnilo školení zaměstnanců, stálých i sezonních, z BOZP, protipožární ochrany, první pomoci, báňských předpisů a seznámení s výskytem radonu v jeskyni. V průběhu roku kontroloval bezpečný stav

Pracovní kolektiv tvořilo 6 stálých zaměstnanců, se sezonními pracovníky bylo uzavřeno 31 DPP/DPČ. Zajištění provozu v prvním čtvrtletí zkomplikovaly dvě dlouhodobé pracovní neschopnosti klíčových zaměstnanců a výpověď provozního technika, jehož uvolněním se podařilo obsadit v listopadu. Provoz tak byl v průběhu celého roku zajištěn díky mimořádnému nasazení ostatních zaměstnanců. Pozice sezonních zaměstnanců se zatím daří obsazovat, na hraně možností zůstává zajištění potřebného počtu průvodců v období květen/červen, kdy se studenti nemohou uvolnit ze školní výuky. V rámci vzdělávání zaměstnanců se konal tradiční cyklus zimních přednášek a byla zorganizována studijní cesta do Moravského krasu.

Od začátku roku se připravovala realizace investiční akce Oprava příjezdové komunikace, stavba přístřešku pro návštěvníky a protierozní opatření. Na akci navázalo položení přípojky inženýrských sítí z provozní budovy do přístřešku a v závěru roku bylo vydáno kolaudační rozhodnutí. Terasa vstupní budovy se dočkala výměny zábradlí.

V rámci managementu Národní přírodní památky Zbrašovské aragonitové jeskyně bylo realizováno celkem devět akcí. Jako každoročně obírka skalních výchozů nad budovou, sanace mikrobiálního napadení aragonitové výzdoby s likvidací lampenflory a speleoalpinistická revize vertikálních komínů nad trasou. V jeskyních byl vyměněn povrch nerezové lávky na Křížovatce, lana a kotvení ve Velkém komíně a zabezpečen bahnotok v Mazurce. Na to navázal odvoz horninového materiálu z protierozních opatření a výroba a instalace mobiliáře do přístřešku pro návštěvníky.

Vernisáž výstavy Postmineral v Mramorové síni. Foto Jaroslav Šanda

Přemostění instalované nad propadem. Foto SJ ČR

návštěvnické trasy závodní organizace a inspektoři Obvodního báňského úřadu. Dále následovala kontrola dodržování bezpečnosti práce a kontrola stavu elektrické instalace v jeskyni i na povrchu.

V lednu a únoru byla jeskyně uzavřena z důvodu zimování letounů. Před jejím otevřením pro návštěvníky v březnu zajistila Správa CHKO Moravský kras jejich sčítání. Došlo k mírnému nárůstu: z 832 kusů v roce 2024 na 875 jedinců. Celoročně v jeskyni pokračovaly výzkumy studentů Ústavu geologických věd Masarykovy univerzity v Brně pod záštitou Mgr. Marka Langa a RNDr. Jindřicha Štelcla. Výzkumné práce jsou zaměřeny na sběr dat jeskynního mikroklimatu a jejich následné vyhodnocování. Data jsou použita v závěrečných pracích a ve vědeckých článcích.

Následkem silných a dlouhotrvajících dešťů v roce 2024 se v jeskyni vytvořila propast cca 1,2 metru široká (v průběhu roku se postupně rozšířila) a cca 3 metry hluboká. Část návštěvnické trasy musela být z bezpečnostních důvodů okamžitě uzavřena. Rozběhly se práce na projektu k zabezpečení trasy. Následovalo výběrové řízení, ve kterém zvítězila firma ALDO metal, s.r.o. V průběhu roku 2025 vyrobila a instalovala nad propad most z nerezové oceli, opatřený zábradlím. Díky tomu mohla být obnovena kompletní návštěvní trasa.

Na konci roku 2024 odešla do starobního důchodu dlouholetá zaměstnankyně paní Hana Jelínková a bylo potřeba nahradit uvolněné místo na hlavní pracovní poměr. Pozici průvodce byla obsazena 1. května. Na chodu provozu se v průběhu roku podíleli jeden vedoucí zaměstnanec, dvě průvodkyně/pokladní, devatenáct sezonních průvodců, tři prodavačky upomínkových předmětů a dvě uklízečky. Provoz se obešel bez větších problémů.

2.11 Kateřinská jeskyně

Roman Plíšek

Začátkem února, v době zimní přestávky, byli jako každým rokem v rámci monitoringu ČESON v Kateřinské jeskyni spočítáni hibernující netopýři a vrápenci. Tentokrát byl celkový počet 256 kusů.

Provoz jeskyně byl zahájen 1. března a ukončen 30. listopadu. Zajistili ho tři stálí pracovníci a 22 brigádníků. Cestu do jediné přístupné jeskyně v Suchém žlebu si našlo 37 711 návštěvníků, což oproti loňsku představuje nárůst o 1811 osob. Z celkového počtu bylo 7335 zahraničních turistů, přičemž nejvíce z nich 4029 přicestovalo z Polska. Díky mírnému zvýšení cen dosáhly tržby ze vstupného 4.560.710 Kč, což je o 531.988 Kč více než v loňském roce.

Celý rok se obešel bez větších problémů a našťastí nás nepotkaly ani dlouhé výpadky elektrické energie, jako tomu bylo v minulém roce. Během běžné průvodcovské činnosti se uskutečnily kontroly závodního, obírka a kontrola skalních stěn nad vchodem do jeskyně a likvidace lampenflory v prostorách jeskyně.

Začátkem roku nás oslovil mezi mladší generací známý YouTuber Pokeccc, který v jeskyni natočil krátké video pro svůj kanál.

V rámci slavnostního zahájení 15. ročníku Dnů otevřených ateliérů na jižní Moravě se 20. září konala umělecká prohlídka jeskyně s názvem *Cesta do podzemí*. Prostřednictvím

vyprávění storytellerky se návštěvníci přenesli do skutečného i imaginárního světa jeskyně. Prohlídku doplnila prehistorická hudba a vokální zpěv. Zpět na povrch návštěvníky vyvedla skladba *Speleofonie*, kterou v tomto podzemí v roce 1976 vytvořil ze zvuků krápníků, tekoucí vody a kamenů Alois Piňos.

Poslední říjnový víkend se konaly oživené prohlídky *Tajemství jeskynních stínů*. Prohlídky, zaměřené převážně na rodiny s dětmi. Nesly se v duchu Halloweenu či Dušiček. Průvodci se proměnili v tajemné postavy z legend a pohádek, jako jsou upír, kostlivec, jeskyňky nebo bludičky. Klasická prohlídka se skloubila s napínavým příběhem a děti poznaly, že záporná postava nemusí být vždy zlá, a naopak, že ne všechny kladné postavy jsou hodné. Akce sklídila velký zájem i úspěch nejen u dětí, ale i dospělých.

Od roku 2016, kdy odborníci provádí ve staré Kateřinské jeskyni epigrafický a archeologický výzkum, přinesl každý rok významné objevy. Při revizi vykopaného materiálu, který zůstal v jeskyni po archeologických výzkumech z minulých let, se v létě podařilo nalézt další dvě zcela zachovalé a jednu odlomenou ozdobu z ulit. V současné době se v depozitu nacházejí celkem čtyři plně zachovalé, dvě neúplné ulity a jedna, která byla použita pro datování a prokázala jejich stáří více než osm tisíc let. Podzimní revize vykopaného materiálu přinesla ještě jedno překvapení v podobě dalšího nálezu kamenné destičky. Tentokrát nešlo o rytinu postav, jako u fragmentu nalezeného před dvěma lety, ale na nově objevené destičce jsou rytiny připomínající klínové písmo.

Přesévání vykopaného materiálu u Bezejmenné chodby. Foto Petr Zajíček

2.12 Punkevní jeskyně

Pavel Pernica

Punkevními jeskyněmi prošlo v roce 2025 celkem 223 464 návštěvníků. Bylo to o 16 232 osob více než v předešlém roce 2024, kdy přišlo 207 271 turistů. Z celkového počtu 223 503 návštěvníků bylo 137 942 tuzemských, což dělá necelých 62 %. Ze zahraničních 85 561 návštěvníků jich nejvíce přijelo z Polska, Slovenska a Ukrajiny. Tržby dosáhly v roce 2025 částky 56.259.060 Kč.

Zrcadlové jezírko Punkevních jeskyní hostilo dva koncerty z již tradičního festivalu Čarovné tóny Macochy. Vystoupení Lenky Nové a Petra Maláska 6. 6. navštívil také tehdejší ministr životního prostředí Petr Hladík s manželkou. Další koncert 7. 6. ozvláštnila varhanní umělkyně Katta, hrající na varhany bosá, a to i v jeskyni s teplotou kolem 8 stupňů. Další

Oblíbené kostýmové prohlídky oživily zimní období. Foto SJ ČR

již tradiční charitativní koncert se konal 13. 12. Při prvním ročníku Ceny Správy jeskyní ČR 28. 8. v nedalekém Domě přírody byl mezi dalšími osobnostmi karsologie a speleologie oceněn i dlouholetý vedoucí Punkevních jeskyní Hynek Pavelka. Část zúčastněných zavítala po této akci na prohlídku punkevního podzemí.

Znovu se v naší jeskyni uskutečnily 20. 12. oživené prohlídky, které tentokrát nesly název „Kouzlo Vánoc“. Průvodci vystupovali v kostýmech mytických a pohádkových bytostí, které jsou spojené s obdobím Vánoc, či jako trenéři zimních sportů. Akce byla jako téměř vždy vyprodána. Zahájení plavecké otužilecké sezony obstaral 5. 10. ve vodách Punkvy

77. ročník Memoriálu T. K. Divíška Slavnostní ceremoniál Policie ČR, při kterém ředitel krajského ředitelství policie Jihomoravského kraje, oceňoval slavnostními medailemi vybrané policisty z Blanenska za věrnost a zásluhy o bezpečnost, hostila naše jeskyně 10. 11. 2025.

Významným počinem speleopotápěčů Jana Sirotky, Radka Nejezchleba a Petra Chmele a jejich podpůrného týmu bylo proplavání jedné ze dvou větví Amatérské jeskyně. Akce začala v Nové Rasovně u Holštejna a dvoudenní potápěčský maraton byl ukončen a slavnostně završen v přístavišti před Punkevními jeskyněmi. Správa CHKO Moravský kras instalovala v Punkevních jeskyních na několika místech v rámci mapování výskytu drobné jeskynní fauny zemní pasti na bezobratlé jeskynní organismy. Pracovníci CHKO také 9. 1. odchytili volavku popelavou, která omylem vletěla do jeskyně, a to až do Masarykova domu.

Stejně jako v letech minulých se konala řada školení, která jsou potřebná k činnostem jako například řídičů, jeřábníků a mnoho dalších. Proběhla také údržba některých lodí v dílně na Skalním Mlýně. Došlo i k větším personálním změnám, kdy na místo dlouholetého vedoucího Hynka Pavelky nastoupil Rostislav Hanzlík a zástupcem se stal Pavel Pernica. Stálý poměr ukončili dlouholetá průvodkyně a pokladní Jarka Badalová a kapitán-vůdce plavidla Zdeněk Schön. Místo kapitána zaplnil Jiří Čala a místo pokladní a průvodkyně Andrea Čalová. S managementových prací se uskutečnilo sčítání netopýrů, obírka horninového pláště v rizikových místech a likvidace lampenflory.

Pokračovaly také opravy po povodních z roku 2024, a to instalace nových dveří v chodbě mezi dnem propastí Macocha a přístavem, které tehdy nápor vody vyrazil. Byly také potřeba některé menší zednické práce v provozní budově, kde povodeň poničila obložení, a odklizení naplavených sedimentů z některých částí vodní plavby, především z Černého jezera. Větší akcí, která na čas omezila provoz Punkevních jeskyní, byla výměna starého stavidla za nové a první fáze rekonstrukce elektroinstalace na vodní plavbě a v Masarykově domu.

2.13 Sloupsko-šošůvské jeskyně

Miluše Hasoňová

Sloupsko-šošůvské jeskyně mají za sebou úspěšnou turistickou sezonu 2025, která potvrdila dlouhodobý zájem veřejnosti o jeden z nejvýznamnějších jeskynních areálů Moravského krasu. Sezona byla charakteristická nejen nárůstem návštěvnosti, ale také pestrou nabídkou akcí, odbornou činností a realizací důležitých provozních a investičních opatření.

V roce 2025 navštívilo Sloupsko-šošůvské jeskyně celkem 38 996 návštěvníků, což je o 850 osob více než v předchozím roce. K pozitivnímu vývoji přispělo mimo jiné rozšíření nabídky prohlídkových tras, zejména nově zavedená mini trasa, která oslovila rodiny s dětmi a méně náročné návštěvníky, a možnost samostatné návštěvy archeologicky významné jeskyně Kůlna. Tato lokalita je jednou z nejvýznamnějších paleolitických nalezišť ve střední Evropě a rozšíření její návštěvnícké dostupnosti se setkalo s velmi kladným ohlasem. Zvýšený zájem jsme zaznamenali u zážitkové trasy, na kterou v roce 2025 přišlo 903 návštěvníků, což je o 279 více než v roce 2024.

Oživené prohlídky ve Sloupsko-šošůvských jeskyních. Foto Jaroslav Šanda

Během sezony se uskutečnila řada doprovodných akcí určených široké veřejnosti. Mezi nejvýznamnější patřil kulturní projekt Čarovné tóny Macochy, v jehož rámci v našich jeskyních vystoupil 8. června zpěvák Ondřej Ruml. Velký zájem zaznamenaly také oživené historické prohlídky, které se konaly 20. září. Návštěvníkům nabídly netradiční pohled na historii a příběhy spojené s jeskynním komplexem.

V jeskynním systému pokračovala činnost České speleologické společnosti, ZO 6–25 Pustý žleb, která se dlouhodobě věnuje mapování a dokumentaci podzemních prostor. Tyto aktivity jsou důležité nejen pro poznání jeskynního systému, ale i pro jeho ochranu a další odborné využití.

Součástí sezony byla také odborná a výzkumná činnost. Realizoval se u nás výzkum netopýrů, zaměřený na sledování jejich výskytu a chování. Tento projekt zajišťuje doc. RNDr. Jan Zukal, CSc. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR se podílela na bio speleologickém výzkumu, který se soustředil na podzemní bezobratlé živočichy a další složky jeskynních ekosystémů.

Provoz Sloupsko-šošůvských jeskyní zajišťuje vedoucí se třemi stálými pracovníky. Po celý rok se na chodu areálu podílí také 25 brigádníků, kteří zabezpečují průvodcovskou službu, provoz pokladen, suvenýrů i další nezbytné činnosti spojené s návštěvníckým provozem.

V průběhu roku 2025 byly realizovány významné práce v oblasti údržby a managementu území. Opravy se dočkala naučná stezka včetně laviček, uskutečnila se i pravidelná údržba zeleně, výřez náletových dřevin a rovněž čištění ponorů po povodních, které přispělo ke stabilizaci hydrologických poměrů a celkovému zlepšení stavu území.

2.14 Jeskyně Výpustek

Hana Horáková

Rok 2025 byl pro jeskyni Výpustek mimořádně úspěšný z hlediska návštěvnosti, ekonomických výsledků i rozsahu doprovodných aktivit. Celková návštěvnost dosáhla 24 428 osob, což představuje nejvyšší hodnotu od zpřístupnění jeskyně veřejnosti. Oproti roku 2024 jde o nárůst o 3068 návštěvníků. Největší podíl tvořily prohlídky dlouhé a krátké trasy, které absolvovalo 19 721 osob. Zážitkovou trasu „Za tajemstvím jeskyně“ navštívilo 851 osob a mimořádné akce pro veřejnost 3906 zájemců. Koncerty a další akce navštívilo 1169 osob, které nejsou započítány do celkové návštěvnosti.

Celkové tržby za rok 2025 činily 3.553.564 Kč, což je meziroční nárůst o 583.969 Kč. Významný vliv na zvýšení návštěvnosti měl nový návštěvnícký okruh – Krátká trasa –, otevřený od 1. července 2025 a určený zejména pro rodiny s dětmi a návštěvníky s kočárky.

V průběhu roku se v jeskyni uskutečnila řada kulturních a společenských akcí, mimo jiné Sčítání netopýrů, Mezinárodní noc netopýrů, obě tyto akce ve spolupráci se Správou CHKO Moravský kras. Velký zájem vzbudily hrané prohlídky Oživená historie, mikulášská akce Ďábelský Výpustek, koncert v rámci festivalu Čarovné tóny Macochy, komorní koncerty, další soukromé i komerční akce – například LARP Methan City Brno. Po celý rok v době školních prázdnin se také konaly oblíbené dětské prohlídky „Medvěd Bruno a stroj času“.

Na speleologickém výzkumu v nepřístupných částech jeskyně se podílela Skupina pro speleologický výzkum jeskyně Výpustek a Křtinského údolí.

Kostýmové prohlídky zmínily i vojenskou historii podzemí. Foto Jaroslav Šanda

Pokračoval monitoring ovzduší, sledování zlomových pohybů a biologický výzkum ve spolupráci s Akademií věd ČR a AOPK ČR.

Z hlediska odborné činnosti pracovníci jeskyně Výpustek navštívili Armádní muzeum Žižkov a Národní památník hrdinů Heydrichiády v Praze. Zúčastnili se studijní cesty na Slovensko, pořádané odborovou organizací. Studijní cesta pořádaná jeskyní Výpustek pro

sezonní zaměstnance a průvodce zacílila na přírodní, historicko-technické a hornické památky severní Moravy a Slezska. Zaměstnanci jeskyně Výpustek se rovněž zúčastnili odborného semináře pořádaného SJ ČR v Domě přírody Moravského krasu. Ve spolupráci s jednotlivými základními organizacemi ČSS měli průvodci jeskyně Výpustek možnost navštívit běžně nepřístupné jeskyně Moravského krasu, mezi něž patřily jeskyně Řečiště, Králova, Hedvábná, Hluboký závrť, a rovněž si prohlédli trasu vypuštěné plavby v Punkevních jeskyních.

Provoz jeskyně byl zajištěn třemi stálými zaměstnanci a 21 brigádníky – průvodci. Všichni pracovníci absolvovali předepsaná školení. V roce 2025 nedošlo k žádným pracovním ani návštěvnickým úrazům a všechny kontroly, včetně Obvodního báňského úřadu v Brně, dopadly bez závad.

V průběhu roku byly prováděny běžné údržbové a úklidové práce ve venkovním areálu i v podzemí za účasti pracovníků údržby OJMK. Stálí zaměstnanci jeskyně prováděli další běžné práce jako je běžná údržba elektrických zařízení, umývání jeskyně, úklid vnitřních prostorů i drobné práce na zdokonalování expozice apod.

V oblasti propagace byla jeskyně aktivně prezentována v médiích, na sociálních sítích i prostřednictvím osobní distribuce propagačních materiálů. V areálu byla umístěna geocachingová keška a jeskyně se zapojila do projektu Kamínkování.

V roce 2025 byly realizovány investice a opravy, zejména otevření nové Krátké trasy, doplnění venkovního osvětlení, nákup vybavení pro pořádání koncertů, opravy a nátěry laviček a pravidelná údržba areálu.

Rok 2025 lze hodnotit jako velmi úspěšný a přínosný pro další rozvoj jeskyně Výpustek.

Křtinský Výpustek pořádal v roce 2025 oblíbené kostýmované prohlídky. Foto Jaroslav Šanda

3. VĚDA A VÝZKUM, PÉČE O JESKYNĚ

3.1 Věda, výzkum, monitoring

3.1.1 Interní projekty vědy a výzkumu

Vratislav Ouhrabka

V rámci SJ ČR je řešena řada dlouhodobých i dílčích výzkumných a dokumentačních projektů, a to jak na úrovni oddělení péče o jeskyně, tak v rámci činnosti jednotlivých provozů jeskyní.

- 1) Letouni (Chiroptera) ve veřejnosti zpřístupněných jeskyních Správy jeskyní České republiky
 - a. legislativní rámec ochrany letounů jako zvláště chráněných živočichů, a jejich biotopů v ČR a zemích střední Evropy (soustředit se na okolní země – Slovensko, Polsko, ...) a jeho praktické uplatňování ve zpřístupněných jeskyních střední Evropy;
 - b. zhodnocení vývojových trendů vlajkových druhů letounů, zhodnocení relevantnosti porovnávaných údajů z hlediska metodiky a komplexnosti (min. posledních deset let);
 - c. výzkum teplotní preference vrápence malého při hibernaci v Javoříčských jeskyních.
- 2) Archeologický výzkum v Kateřinské jeskyni
 - a. dodatečný výzkum ve formě revize již vykopaného materiálu z předchozích let v bezejmenné chodbě (nálezy břídlivcových destiček a ozdob z ulit zubovce dunajského);
 - b. epigrafičtý výzkum uhlíkových kresebných stop, srovnání se zahraničními lokalitami (Slovensko, Maďarsko).
- 3) Výzkum a hodnocení metod 3d dokumentace podzemních prostor z hlediska jejich efektivity, přesnosti a dalšího využití.
- 4) Vývoj a implementace karsologické mapové aplikace JESOVIEW do prostředí databázového systému JESO a webových stránek SJ ČR.
- 5) Výzkum a monitoring mikroklimatu, složení ovzduší a výskytu dceřiných produktů radonu ve zpřístupněných jeskyních.
- 6) Monitoring oxidu uhličitého ve Zbrašovských aragonitových jeskyních, výzkum závislosti jeho koncentrací ve vztahu k hydrologickým a klimatickým jevům.

Spolupráce SJ ČR na dalších výzkumných úkolech

- 1) Výzkum pohybů na tektonických poruchách ve spolupráci s Ústavem mechaniky hornin Akademie věd ČR.
- 2) Podrobný výzkum výskytu dceřiných produktů radonu v Bozkovských dolomitových jeskyních ve spolupráci s ČVUT Praha, katedrou dozimetrie a aplikace ionizujícího záření.
- 3) Hydrologický výzkum Chýnovské krasu – společně s Přírodovědeckou fakultou University Karlovy (víceletý projekt).
- 4) Chemismus skapových vod v Chýnovské jeskyni za účelem porovnání současných a starších analýz ve spolupráci se Střední ekologickou a potravinářskou školou ve Veselí nad Lužnicí.
- 5) Výzkum bezobratlé speleofauny ve zpřístupněných jeskyních ve spolupráci s Biologickým centrem Akademie věd ČR České Budějovice.
- 6) Dokumentace podzemních objektů jižních Čech ve spolupráci s Jihočeským krajským úřadem (příprava odborné publikace).

3.1.2 Monitoring mikroklimatu v jeskyních SJ ČR

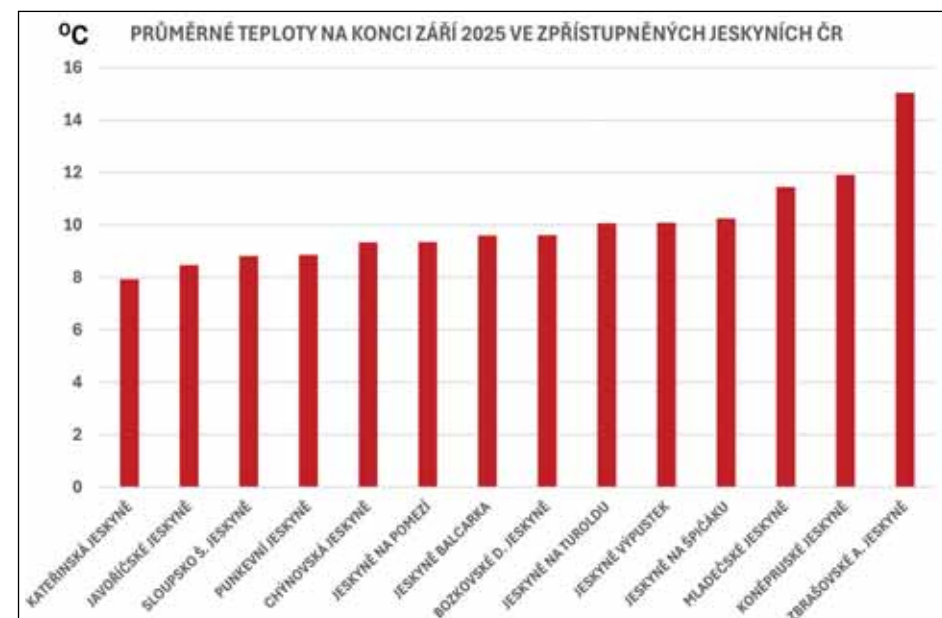
Petr Zajíček

Hodnoty veličin jeskynního mikroklimatu se mění v průběhu dne i v průběhu ročního cyklu. Jde o výkyvy převážně přirozeného původu. U jeskyní s vysokou sezonní návštěvností sice dochází k lokálním nevýrazným změnám, např. k mírnému zvýšení teploty, veškeré hodnoty se však vždy vrací do původního stavu.

Z hlediska bezpečnosti a povinností vyhlášky ČBÚ 55/96 Sb. je nutné dvakrát ročně měřit ve veřejnosti zpřístupněných jeskyních některé veličiny jeskynního ovzduší. Z tohoto hlediska je důležitá koncentrace některých plynů. Obsah kyslíku v jeskynním ovzduší nesmí klesnout pod 20 % a koncentrace oxidu uhličitého nesmí být vyšší než 0,5 % s výjimkou Zbrašovských aragonitových jeskyní, kde je povolena koncentrace oxidu uhličitého maximálně do 1 %.

Výsledky měření ve všech jeskyních v obou termínech měření v roce 2025 byly v souladu s bezpečným provozem.

Sledování hodnot některých veličin v krasovém podzemí má i vědecký přínos. V několika vybraných jeskyních, které jsou v péči Správy jeskyní ČR, se mikroklima monitoruje kontinuálně. Tato měření se provádějí mimo jiné i s ohledem na případné změny, které by mohly souviset s ovlivněním jeskynního mikroklimatu návštěvním provozem. Tyto předpoklady se však zatím neprokázaly a veškeré dlouhodobé změny hodnot klimatu v podzemí jsou způsobeny přirozenými klimatickými výkyvy venkovního prostředí.

3.1.3 Radiační ochrana v roce 2025

Petr Zajíček

Úrovně přírodní radioaktivity se ve veřejnosti zpřístupněných jeskyních sledují už od 80. let 20. století. V každé jeskyni má radioaktivita různé hodnoty a je způsobena dceřinými produkty radonu. Provozní režim na všech veřejnosti zpřístupněných jeskyních byl vždy nastaven tak, aby doba pobytu pracovníků v podzemí nebyla z hlediska radiační ochrany riziková. Pravidla radiační ochrany dozoruje Státní úřad pro jadernou bezpečnost.

Správa jeskyní ČR provádí průběžný monitoring objemové aktivity radonu (OAR) ve všech veřejnosti zpřístupněných jeskyních pomocí detektorů RAMARn, které poskytuje a vyhodnocuje dvakrát ročně SÚJCHBO Kamenná, v.v.i. Průměrné hodnoty OAR v jednotlivých jeskyních slouží jako podklad pro výpočet ročních osobních efektivních dávek (ROED) pracovníků provozů jeskyní. Ve vzorci výpočtu ROED je dále zohledněna doba pobytu každého pracovníka za kalendářní rok, koeficient DCF (převodní dávkový koeficient) a jeskynní faktor dlouhodobě vypočítaný pro každou jeskyni SJ ČR.

V roce 2024 byl ze strany EU doporučen pro výpočty dávek pracovníků podzemí nový koeficient DCF. Toto doporučení SÚJB pro Českou republiku přijal a doporučil k používání. Výsledné ROED pracovníků od kalendářního roku 2024 tak budou cca 3x větší při stejném dlouhodobém průměru OAR a při stejném režimu provozu jeskyní

V roce 2025 byly vypočítány ROED pracovníků provozů veřejnosti zpřístupněných jeskyní ČR za kalendářní rok 2024 s použitím nového koeficientu DCF. Došlo tak u některých pracovníků nad 18 let k překročení dávky 6 mSv/rok a také u pracovníků do 18 let k překročení dávky 1 mSv/rok.

Za rok 2024 překročilo ROED 6 mSv celkem 8 stálých pracovníků:

Zbrašovské aragonitové jeskyně	3
Koněpruské jeskyně	1
Punkevní jeskyně	4

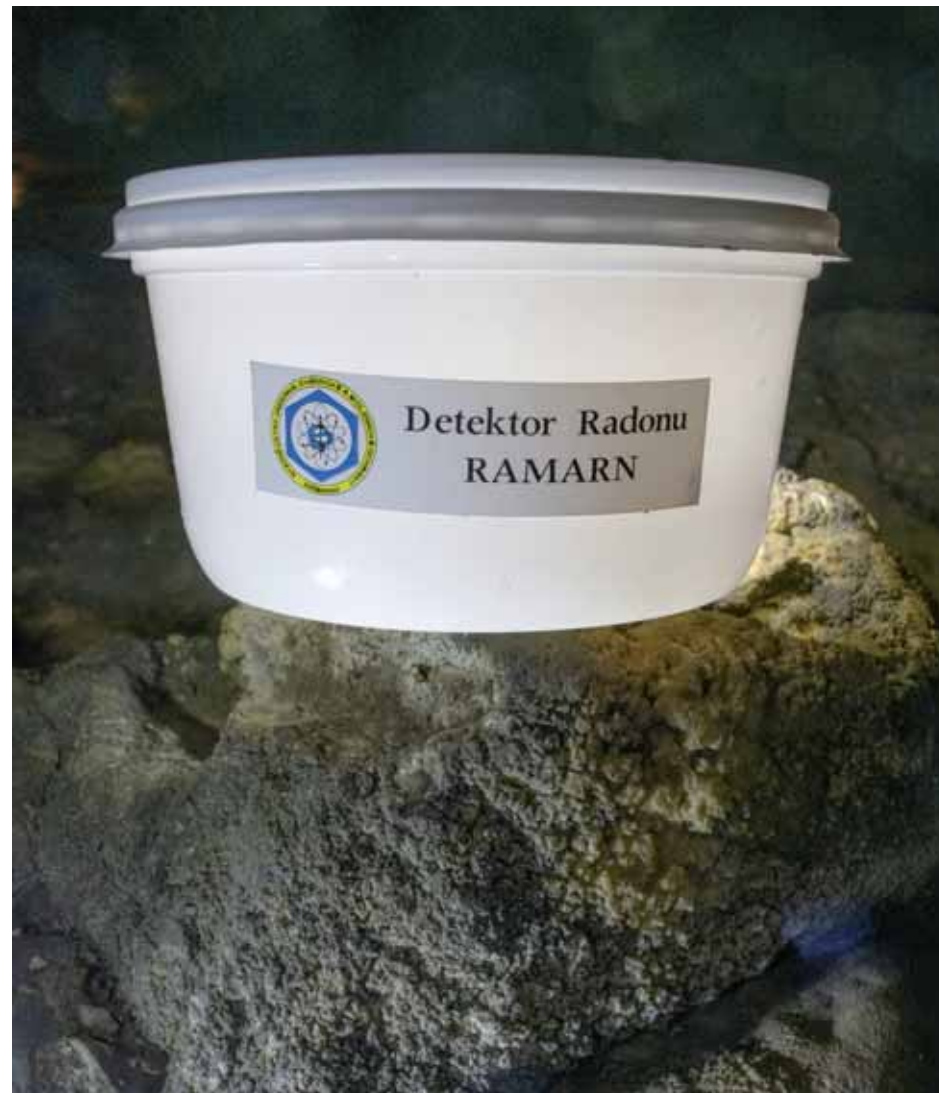
Za rok 2024 překročilo ROED 1 mSv celkem 27 pracovníků do 18 let:

Koněpruské jeskyně	5
Bozkovské dolomitové jeskyně	6
Punkevní jeskyně	7
Jeskyně Výpustek	3
Sloupsko-šošůvské jeskyně	1
Mladečské jeskyně	2
Výpustek	3

Nejvyšší hodnota ROED za kalendářní rok 2024 u pracovníků nad 18 let byla 8,85 mSv a u pracovníků do 18 let 2,33 mSv. I přes zavedení nového DCF do vzorce pro výpočet ROED se nejednalo o výrazné překročení povolených dávek. Vzhledem k tomu že OAR byla dosud monitorována v částech, kde hodnoty OAR byly dlouhodobě vyšší (ve většině jeskyní pouze jedním detektorem), skutečné průměrné hodnoty OAR jsou ve skutečnosti nižší. Pro kalendářní rok 2026 proto budou ve všech jeskyních zvýšeny počty detektorů monitorující danou jeskyni a lze předpokládat, že průměrné hodnoty OAR v jeskyních se v průměru více přiblíží skutečnosti a budou výrazně nižší. Vypočítané ROED pracovníků se tímto krokem také více přiblíží skutečné

expozici v podzemí a s největší pravděpodobností klesnou jejich hodnoty u obou kategorií pracovníků pod povolené limity.

Vzhledem k tomu, že jde o mírná překročení povolených dávek, nelze předpokládat riziko. Nutno poznamenat že za stávajícího režimu provozu všech jeskyní dostávají zaměstnanci každý rok přibližně stejné ROED. Jejich hodnoty se změnily pouze změnou ve výpočtu zavedením nového DCF. Hodnoty OAR v každé jeskyni kolísají ve stále stejných hodnotách dlouhodobého průměru a počty hodin pracovníků v jednotlivých jeskyních se pohybují také v dlouhodobých mezích.

Pasivní stopový detektor RAMARn v Hlavním dómu Kateřinské jeskyně. Foto SJ ČR

3.1.4 Monitoring oxidu uhličitého ve Zbrašovských aragonitových jeskyních

Barbora Šimečková, Slavomír Černý

Zbrašovské aragonitové jeskyně (ZAJ) v Teplicích nad Bečvou leží ve vývěrové oblasti balneologické struktury zdejších lázní, v níž uhličitá minerální voda (kyselka) vystupuje z hlubokých puklin vápencového masivu a je akumulována v zaplavených partiích krasového systému. Kyselka je nositelem geotermálního tepla, minerálního obsahu a silného proplynění oxidem uhličitým (CO₂).

Návštěvní trasa ZAJ vede v úrovni několika metrů nad zaplavenými částmi krasového systému. Právě v této úrovni se z hladiny kyselky uvolňuje CO₂ do volných (suchých) jeskynních prostor. V těchto prostorách se statickým typem větrání vytváří CO₂ tzv. plynová jezera, tedy prostory trvale zaplavené plynem v nedýchatelných koncentracích. Vzhledem k měrné hmotnosti CO₂ (těžší než vzduch) se plynová jezera vyskytují v nejnižších partiích zpřístupněných prostor a jejich mocnost dosahuje několika metrů. Úroveň hladiny a koncentrace CO₂ se v průběhu roku mění v závislosti na složitých vazbách exo- a endogenních faktorů, které jsou předmětem stálého výzkumu.

Po povodních v r. 1997 se razantně zvýšila úroveň hladiny a koncentrace CO₂ a část návštěvní trasy musela být uzavřena. Jediným řešením bylo zavedení nuceného odsávání ovzduší z problematické části trasy. Návrh vznikl na základě empirických poznatků a znalosti jeskynního systému, protože nikde jinde ve světě ještě nikdo podobný problém neřešil. V roce 2000 tak vznikl prototyp odsávacího systému s ventilátorem ve východové štole a klimatizační hadicí položenou místy viditelně podél návštěvní trasy. V rámci celkové rekonstrukce návštěvní trasy v letech 2003–2005 byl pak vybudován sofistikovaný odsávací systém zajišťující:

- automatický monitoring vybraných parametrů mikroklimatu v jeskynním systému s ukládáním naměřených dat,
- sledování koncentrace CO₂ na návštěvní trase z hlediska bezpečnosti osob s automatickým spínáním odsávání v případě překročení limitované hodnoty,
- monitoring mikroklimatických parametrů v plynových jezerech, zejména koncentrace CO₂, k objasnění unikátního mikroklimatu a jeho vazeb.

Pro skryté vedení klimatizační hadice byly využity prostory odhalené díky odstranění horninových zakládek, některé úseky byly zabetonovány do chodníků. V roce 2011 byl k posílení výkonu paralelně připojen druhý ventilátor. Měřicí a regulační technika odpovídá z hlediska hardwaru i softwaru době vzniku systému, dnes se potřebné komponenty nevyrobějí a jejich životnost je za hranou. V roce 2022 byla provedena revize stavu hadic pomocí malé kamery, která potvrdila výskyt sifonů se z kondenzovanou vodou, deformit a poškození hadic na několika místech. Odsávací efekt systému je na hranici možnosti a funkčnost celého systému se v současnosti daří udržovat jen díky dlouholetým zkušenostem obsluhujícího technika.

Revize vzduchotechnické části systému koncem roku 2025 potvrdila nedostatečný výkon a rychlost odsávání potřebného objemu vzduchu. Revize měřicího a regulačního systému konstatovala předhavarijní stav řady slaboproudých a komunikačních rozvodů. Obě revize vyhodnotily systém jako fyzicky a morálně zastaralý a jako řešení doporučily jeho celkovou rekonstrukci.

Fungující systém je podmínkou výjimky udělené Českým báňským úřadem pro provoz ZAJ z hlediska udržení nezávadného ovzduší s maximální koncentrací 1 % CO₂, jinak hrozí uzavření návštěvního provozu. Na světě neexistuje jiná jeskyně s výskytem plynových výplní, která by byla zpřístupněna veřejnosti formou prohlídky podzemních prostor.

Vzhledem k návaznosti odsávacího a monitorovacího systému na další části infrastruktury návštěvní trasy dojde při rekonstrukci nevyhnutelně k zásahu i do ostatních komponentů (betonové chodníky, nerezové lávky, silnoproudé a slaboproudé rozvody vč. osvětlení a ovládání, rozvod oplachové vody, telefony atd.), což s největší pravděpodobností vyústí v celkovou rekonstrukci návštěvní trasy. Příprava bude zahájena v roce 2026 a musí zohlednit rovněž ochranu mikroklimatu jeskyně, ochranné podmínky Národní přírodní památky ZAJ a ochranného pásma lázeňských zdrojů.

Revize řídicích jednotek monitoringu mikroklimatu v Jurikově dómě. Foto Slavomír Černý

3.1.5 Archeologický a epigrafický výzkum v Kateřinské jeskyni

Petr Zajíček

V návaznosti na objevy nejstarších jeskynních kreseb na území České republiky, kterých je v současné době v Kateřinské jeskyni již patnáct, probíhá od roku 2022 v její staré části archeologický výzkum. Ten vedou archeologové z Univerzity Palackého v Olomouci (UPOL) se spoluúčastí pracovníků SJ ČR a Moravského zemského muzea. Výzkum přinesl překvapující nálezy – doklady středověké penězokazecké dílny, středověké a pravěké střepy (doba bronzová), artefakty ze štípané kamenné industrie, záhadné břidlicové destičky s reliéfem připomínajícím procesí chetitských bohů a také pravěké ozdoby z ulit sladkovodních plžů (datované stáří 7–8 tisíc let).

V roce 2025 již terénní odkryv v Kateřinské jeskyni v rámci tohoto výzkumu nepokračoval. Kolegové z UPOL zpracovávali nalezený materiál a zároveň byla provedena podrobná fotografická dokumentace nálezů pro prezentační a publikační účely SJ ČR.

Tajemná destička a další ozdoby nalezené v Kateřinské jeskyni v roce 2025. Foto Petr Zajíček

Vzhledem k unikátnosti nalezených pravěkých ozdob z ulit zubovce dunajského iniciovali archeologové ještě dodatečný výzkum ve formě revize již vykopaného materiálu z předchozích let v bezejmenné chodbě. Protože se ulity na sítu při přesévání sedimentu špatně identifikují, byla jistá pravděpodobnost, že mohly být ulity během prvních let výzkumu přehlédnuty. V roce 2025 se tak uskutečnily dvě revize. Záměr byl potvrzen nálezem dvou úplných a jedné rozbité pravěké ozdoby.

Tento nález lze považovat za velmi cenný. Větší počet těchto artefaktů dává větší váhu interpretacím archeologů při posuzování významu této archeologické lokality. Během druhé revize vykopaného materiálu z bezejmenné chodby byla nalezena další malá destička z břidlice, na které jsou vyryty znaky podobné klínovému písmu. Interpretace těchto nálezů je však složitá, protože materiál nelze exaktně datovat.

3.1.6 Studium pravěkých kreseb ve slovenských a maďarských jeskyních

Petr Zajíček

Ve spolupráci s archeology ze Slovenského národního muzea se 26.–31. října 2025 uskutečnila pracovní cesta do tří jeskyní na Slovensku a jedné jeskyně v Maďarsku, kde se nacházejí uhlíkové kresby. Některé z nich již byly v dřívější době datovány. Exkurze do jeskyní vedla Dr. Aleny Šefčákové z Slovenského národního muzea, která mj. prováděla epigrafické výzkumy v těchto lokalitách a zajišťovala datace.

Navštíveny byly postupně slovenské jeskyně Domica, Ardovská jaskyňa, Silická ľadnica a v Maďarsku jeskyně Baradla. Ve všech těchto jeskyních, které jsou zároveň archeologickými lokalitami, se nachází mnoho kresebných, a otěrových uhlíkových stop. Kolegové se Slovenska prováděli v minulých letech odběry a datace, avšak ne všechny vzorky měly dostatek uhlíku k přesné analýze.

V jeskyni Domica se jim podařilo datovat jednu z kreseb, jejíž stáří dopovídá období neolitu, tedy stejnému období, ze kterého pochází většina kreseb v Kateřinské jeskyni. Ostatní datované kresby z jeskyní Domica, Ardovské a Silické ľadnice jsou mladší. Stáří odpovídá době bronzové a době halštatské.

V maďarské jeskyni Baradla, která je propojena s jeskyní Domica v jeden podzemní systém, je mnoho uhlíkových kreseb, kresebných a otěrových stop. Maďarským kolegům se však ještě nepodařilo uskutečnit odběry vzorků a datace. Již dříve však uskutečnily archeologické výzkumy, a to jak v portálech jeskyně, tak ve vnitřních prostorách, a bylo prokázáno osídlení od Halštatu až po neolit. Lze tedy předpokládat, že řada kresebných a otěrových stop bude korespondovat s těmito nálezy.

Během cesty byla pořízena početná fotografická dokumentace kreseb, a to jak datovaných, tak dosud nedatovaných. Snímky využije SJ ČR ke studijním, prezentačním i publikačním účelům a zároveň byly poskytnuty i slovenským kolegům.

Pracovní cesta přinesla zajímavé poznatky a materiály pro interpretace jeskynních kreseb. Zároveň se potvrdila unikátnost Kateřinské jeskyně. Již patnáct datovaných kreseb z různého období pozdního pravěku ji řadí k archeologickým lokalitám evropského významu, což dokládají i archeologické výzkumy z let 2022–5.

Silická ľadnica a jeskyně Domica. Foto Petr Zajíček

3.1.7 Legislativní rámec ochrany letounů v České republice

Martin Koudelka

Letouni, tedy netopýři a vrápenci, jsou velice specifickou skupinou živočichů. Jedním z typických aspektů jejich biologie je vyhledávání úkrytů v podzemních prostorách: jeskyních, štolách, ale také v budovách. Zde jsou okolnostmi nuceni se potýkat s celou řadou ohrožujících faktorů, které na ně v menší či větší míře působí. Z tohoto důvodu jsou netopýři a vrápenci chráněni, a to jak pomocí mezinárodních úmluv, tak i prostřednictvím evropského či národního práva.

● Dohoda o ochraně populací evropských netopýřů (zkratka EUROBATS)

Základní povinností všech smluvních stran této dohody je ochrana netopýřů a jejich přírodních stanovišť (tj. shromaždišť, lovišť, zimovišť, míst rozmnožování a ostatních lokalit významných pro netopýry), přijetí přísných opatření na ochranu netopýřů, podpora vědeckého výzkumu netopýřů pro účely jejich ochrany. Pro Českou republiku vstoupila tato dohoda v platnost 26. dubna 1994.

● Úmluva o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů (Bonnská úmluva) – má za hlavní cíl ochranu stěhovavých druhů (i několik druhů našich letounů pravidelně migruje) a jejich stanovišť. Česká republika přistoupila k této úmluvě 1. 5. 1994.

● Úmluva o ochraně evropské fauny, flóry a přírodních stanovišť (Bernská úmluva) – podle této úmluvy jsou smluvní strany povinny přísně chránit celoevropsky významné druhy volně žijících živočichů. Česká republika přistoupila k této úmluvě 1. 6. 1998.

● Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, (zkr. ZOPK) a Vyhláška č. 395/1992 Sb. Všechny druhy letounů, které se vyskytují na území České republiky, jsou zařazeny mezi zvláště chráněné druhy živočichů. Chráněna jsou jimi užívaná přirozená i umělá sídla i jejich biotopy. Je zakázáno škodlivě zasahovat do jejich přirozeného prostředí, zejména je vyrušovat v čase hibernace. Výjimku z těchto přísných podmínek může udělit kompetentní orgán ochrany přírody pouze v takových případech, kdy jiný veřejný zájem (např. prevence závažných škod, zdraví a bezpečnost osob) převažuje nad zájmem ochrany přírody nebo v přímo zájmu ochrany přírody (např. výzkum). Ochrana netopýřů je v rámci ZOPK řešena ještě na další významné úrovni, a to v rámci ochrany území soustavy Natura 2000 (Evropsky významné lokality, zkr. EVL), vyplývající ze směrnice Rady 92/43/EEC o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (tzv. směrnice EU o stanovištích). Požadavky této směrnice byly do ZOPK implementovány v r. 2004 přijetím zákona č. 218/2004 Sb.

Zpřístupněné jeskyně jsou velmi významným biotopem letounů. Některé z nich patří k největším a nejdéle sledovaným zimovištím mnoha druhů. Správa jeskyní se při své činnosti více či méně často potýká s problémy vzniklými s požadavky na zajištění provozu a ochranou letounů. Ve všech případech, kdy může dojít k přímému či nepřímému ohrožení letounů (stavební úpravy, rekonstrukce, změny návštěvního řádu vč. změn otevírací doby), svoje kroky konzultuje s odpovědnými orgány ochrany přírody, tak aby došlo k minimalizaci rizik a zabezpečení ochrany populací letounů a kontinuity jejich přirozených stanovišť.

3.1.8 Výzkum teplotní preference vrápence malého při hibernaci v Javoříčských jeskyních

Martin Koudelka

Teplota okolního prostředí představuje jeden z klíčových mechanismů ovlivňujících tělesnou teplotu a s ní spojené fyziologické procesy organismu. Netopýři (Chiroptera) mírného pásma, čelící nepříznivým životním podmínkám v zimním období, jsou známí schopností snižovat tělesnou teplotu a upadat do stavu sezonní letargie, tzv. hibernace. V rámci této práce byl během dvou zimních sezon (2023/24 a 2024/25) detailně měřen teplotní profil Javoříčských jeskyní podél dlouhé návštěvní trasy, jehož cílem bylo zmapovat teplotní nabídku mikrolokalit využívaných pro hibernaci. Tedy zjistit, proč si zvířata vybírají pouze několik málo míst pro hibernaci z rozsáhlého jeskynního systému. Byly definované statické oblasti v hlubších částech jeskynního systému s téměř konstantní teplotou a dynamické zóny v blízkosti vchodů. Na šesti dílčích lokalitách zvýšené koncentrace druhu vrápenec malý (*Rhinolophus hipposideros*) byl navíc proveden systematický monitoring s důrazem na zjišťování povrchové teploty srsti jednotlivých zimujících zvířat a odpovídající teploty podkladu.

Světlo letounům (nejen v Balcarce) příliš nevadí. Foto Pavel Gejdoš

Na projektu Správa jeskyní ČR úzce spolupracovala s Ústavem biologie obratlovců Akademie věd ČR, Univerzitou Palackého v Olomouci a Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR. Získaná data byla následně zpracována a statisticky vyhodnocena v rámci bakalářské práce. K vizualizaci byly zhotoveny teplotní mapy znázorňující časovou a prostorovou variabilitu zpřístupněné části jeskynního systému. Zjistilo se, že časový faktor má minimální vliv na kolísání teplot. Většina teplotní variability tak byla zaznamenána v jejím prostorovém rozložení. Vnitřní části jeskyně vykazovaly velmi stabilní teplotní podmínky, zatímco úseky v blízkosti vchodů se podle předpokladu dynamicky měnily v závislosti na podmínkách vnějších. Průměrná teplota v jeskynním systému se pohybovala kolem +8 °C, přičemž ale byly zaznamenány teploty podkladu (stropy a stěny) v širokém rozpětí +1,3 °C až +10,2 °C.

Povrchová teplota jedinců odrážela teplotu podkladu, přičemž mezi těmito hodnotami byl zjištěn silný pozitivní vztah. Jednotlivé monitorované lokality se však mezi sebou významně lišily, což může oproti předpokladu poukazovat na poměrně široký rozsah teplotní tolerance tohoto druhu. Výsledky výzkumu prokázaly, že tento druh k hibernaci toleruje široké teplotní rozpětí +2,8 °C až +9,8 °C, výrazně však preferuje stabilní teploty v úzkém rozmezí +8,0 °C až +8,3 °C. Tělesná teplota jedinců při hluboké hibernaci přitom úzce souvisí s teplotou podkladu. Je třeba

mít na paměti, že k hromadnému obsazování těchto míst nemusí docházet jen na základě teplotní preference, ale roli mohou hrát i ostatní složky mikroklimatu a další parametry prostředí.

Porovnání celkové teplotní nabídky jeskyně s teplotami podkladu aktivně volenými jedinci na hibernaci odhalilo statisticky významný rozdíl, což naznačuje, že jedinci opravdu aktivně a cíleně vyhledávají vhodné teplotní podmínky na zimovišti. Zjištěné výsledky mohou přispět k lepšímu pochopení mechanismu teplotní preference během hibernace u studovaného druhu a sloužit jako východisko pro budoucí studie. Pro lepší výpovědní hodnotu práce by bylo vhodné porovnat získaná data i s výsledky z jiných jeskynních systémů. Užitečné informace by rovněž mohl přinést výzkum zaměřený na ostatní složky mikroklimatu, jako je vlhkost či proudění vzduchu, které budou mít také podstatný vliv na úspěšnost hibernace druhu a volbu vhodného místa v rámci lokality.

3.1.9 Výsledky ze zimního sčítání letounů 2025/2026 ve zpřístupněných jeskyních ČR

Martin Koudelka

Na základě dat koordinátorů monitoringu na jednotlivých zimovištích: Daniel Horáček, Josef Chytil, Miroslav Kovařík, František Krejča, Martin Koudelka, Jiří Šafář, Jaroslav Veselý

název jeskyně	Počet druhů	Počet jedinců	RHIP	MMYO	MBEC	MNAT	MEMA	MBRA	MM/MB	MDAU	MDAS	BBAR	PAUR	ESER	MSP
Javoříčské	6	6313	6104	37		1	162	5		3					1
Sloupsko-šošůvské	9	2587	1481	1022	2	10	54			5	2	9		1	1
Balcarka **)	4	829	720	39		11	57								2
Na Pomezí	7	658	491	83		6	70	3		3			1		1
Na Turoldu	3	479	467			4	8								
Koněpruské	5	276	142	119				1		10			4		
Výpustek	8	347	277	23	2	4	33	1		6	1				
Kateřinská	7	212	124	38		4	35	1		5	1				4
Na Špičáku	5	116	92	2			19			1			2		
Punkevní *)	10	136	14	90	1	7	8		1	1	2	11	1		
Mladečské	2	98	94				4								
Chýnovská	5	104		49		41				7		3	4		
Bozkovské d.	4	78	62	12						3			1		
celkem	12	12233	10068	1514	5	88	450	11	1	44	6	23	13	1	9

VYSVĚTLIVKY:

*) obsahuje Erichovu jeskyni a Tunel, **) včetně Muzea

Za poskytnuté údaje děkuji všem výše jmenovaným. Zároveň bych chtěl poděkovat jako každý rok i letos spouště zde blíže neuvedených pomocníků z řad speleologů, zoologů i amatérských nadšenců, bez nichž by se každoroční namáhavé kontroly podzemí nemohly v tomto rozsahu vůbec uskutečnit.

VYSVĚTLIVKY:

RHIP	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	vrápenec malý
MMYO	<i>Myotis myotis</i>	netopýr velký
MBEC	<i>Myotis bechsteinii</i>	netopýr velkouchý
MNAT	<i>Myotis nattereri</i>	netopýr řasnatý
MEMA	<i>Myotis emarginatus</i>	netopýr brvitý
MBRA	<i>Myotis brandtii</i>	netopýr Brandtův
MM/MB	<i>Myotis mystacinus/brandtii</i>	netopýr vousatý nebo Brandtův
MDAU	<i>Myotis daubentonii</i>	netopýr vodní
MDAS	<i>Myotis dasycneme</i>	netopýr pobřežní
BBAR	<i>Barbastella barbastellus</i>	netopýr černý
PAUR	<i>Plecotus auritus</i>	netopýr ušatý
ESER	<i>Eptesicus serotinus</i>	netopýr večerní
MSP	<i>Myotis species</i>	blíže neurčený malý druh <i>Myotis</i>

3.1.10 Mapová dokumentace zpřístupněných jeskyní

Vratislav Ouhרבka

Jednou z nejdůležitějších součástí dokumentace pozemních objektů, a tedy i jeskyní, je bezesporu jejich zaměření a zobrazení v mapě, a to jak vzhledem k povrchu, tak i k případným dalším podzemním objektům. Ve zpřístupněných jeskyních podléhajících doзору báňské správy pak tuto činnost označujeme slovy vyhlášky č. 435/1992 Sb. jako „důlně měřickou dokumentaci“, která musí splňovat vyhláškou předepsané parametry a musí být vedena osobou s příslušnou kvalifikací (hlavní důlní měřič). V ostatních případech mluvíme je o dokumentaci měřické, mapové či o speleologickém mapování.

Součástí této dokumentace jsou v dnešní době většinou digitálně vedené modely základních map, seznamy souřadnic bodového pole a podrobných bodů, rastrové obrazy účelových a historických map, zápisníky a výpočetní protokoly. V několika posledních letech jsou v dokumentaci zahrnuta také mračna bodů a digitální prostorové modely objektů dokumentovaných pomocí laserového skenování, fotogrammetrie a videogrammetrie. V rámci činností stanovených plánem hlavních úkolů je prováděna pravidelná roční aktualizace důlně měřické dokumentace, grafických i popisných dat. Ta spočívá v průběžné kontrole aktuálnosti dokumentace, doplňování nově získaných měřických dat, mapových podkladů a dalších dokumentů.

Grafické výstupy map se speciálním obsahem slouží v jednotlivých jeskyních jako provozní mapy a mapy zdolávání havárií, jsou využívány pro projekční práce v podzemí i v povrchových areálech. Tyto mapy jsou zároveň zdrojem informací pro rozhodování o dalších speleologických aktivitách, nasměrování prolongačních prací a vědecko-výzkumných projektů. Dále se rozvíjela spolupráce se specializovanými firmami, odbornými pracovišti Akademie věd ČR, resortními organizacemi i jeskyňáři České speleologické společnosti při využívání metod 3D dokumentace podzemních prostor a na projektech zabývajících se výzkumem a hodnocením jednotlivých metod z hlediska jejich efektivity, přesnosti a dalšího využití.

3.1.11 Evidence jeskyní – JESO, JESOVIEW

Olga Suldovská, Ivan Balák

Asi se v řadách pracovníků Správy jeskyní České republiky najde jen málo zaměstnanců, kteří se nikdy nesetkali s pojmy JESO a JESOVIEW. Databázový systém o krasových a pseudokrasových jevech České republiky s názvem Jednotná evidence speleologických objektů (JESO) a podpůrná mapová aplikace JESOVIEW se již před delším časem trvale usadily ve webovém informačním prostoru a v odborném výzkumu krasu i pseudokrasu. JESO je národní evidenční systém o krasových a pseudokrasových jeskyních, závrtových a příbuzných formách a hydrologických objektech – ponorech a vyvěračkách. Také se zabývá popisem a dokumentací tzv. „Dalších karsologických objektů“, kam se řadí např. paleokrasové formy. Po technické stránce systém JESO spravuje Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Správa jeskyní ČR se na náplni JESO téměř od počátku (od roku 2010) podílí na základě Smlouvy o udělení licence.

Jeskyně Orlí (kód JESO K2301211-J-06080) v Suchém žlebu se otevírá dvěma portály. Foto Olga Suldovská

Portál jeskyně Studená v Suchém žlebu
(kód JESO K2301211-J-06060).
Foto Olga Suldovská

Ve skalním masivu nad jeskyní Balcarka se nachází nevelká jeskyně
zvaná Propástka u Balcarky (kód JESO K2301211-J-06050).
Foto Olga Suldovská

Od vzniku platformy JESO je systém vyvíjen jako relační databáze s úzkou orientací na využití technologií geografických informačních systémů (GIS). Technologie GIS kromě publikování map a zákresů polohy jednotlivých prvků umožňuje především dotazy do dalších prostorových dat, jako jsou např. nadmořská výška, katastrální území, působnost příslušného orgánu ochrany přírody a dalších, i on-line zápisy těchto údajů do vlastní databáze.

Pro související webovou mapovou aplikaci se ujal pojmenování JESOVIEW. První verze mapového prohlížeče spatřila světlo světa již v roce 2012. Byla vyvinuta v rámci spolupráce s RNDr. Ivanem Balákem, v oficiální správě SJ ČR je od roku 2018. Je postavena na technologiích ArcGIS Online. Datovým základem jsou veřejně dostupné mapové služby, publikované jak AOPK ČR, tak SJ ČR. Ke svému chodu jsou využívány i mapové služby dalších organizací, především Českého ústavu zeměměřického a katastrálního a České geologické služby. V roce 2025 byla aplikace JESOVIEW kompletně přebudována do nové verze. Její ostré nasazení v systému JESO je plánováno na rok 2026.

Do databáze JESO jsou průběžně doplňovány jak údaje získané či ověřované přímo v terénu, tak i údaje z archivních materiálů SJ ČR. Údaje o polohách jeskyní jsou průběžně kontrolovány a zpřesňovány na základě terénních zjištění a zaměření. Přednostně jsou takto revidovány objekty, které byly v době vzniku databáze zaevidovány s polohou bez bližšího určení jejího zjištění (často se v těchto případech jedná o převzetí zákresů z map měřítek 1:10 000 a menších nebo z paměťových zákresů či slovních popisů). Jeskyně s takto přibližně určenou polohou se pak v terénu obtížně dohledávají, neboť jejich skutečná poloha se může od evidované lišit v řádech desítek, někdy i stovek, metrů.

Do JESO v roce 2025 přibýlo 35 nově zaznamenaných objektů. SJ ČR zaevidovala 10 objektů (5 jeskyní a 5 závrtů). Ostatních 25 objektů (tj. 17 jeskyní, 5 hydrologických jevů, 1 závrt a 2 další karsologické objekty) vložili členové ČSS nebo kolegové z AOPK ČR.

Krasové skupiny a pseudokrasové okrsky s menším počtem jeskyní a menší plošnou výměrou jsou zpracovávány komplexně a následně jsou z terénních zjištění vytvořeny zprávy, které jsou uloženy v dokumentaci SJ ČR a zaevidovány ve Speleodotech (speleodata.cz). Zprávy obsahují stručný popis území, seznam jeskyní, jejich polohopisné údaje (včetně zákresů do mapových podkladů), fotodokumentaci vchodů (převážně) a údaje o zdrojové literatuře (bibliografické citace).

V roce 2025 byly vypracovány tyto zprávy:

- Pseudokras Ústecké brázdy P151 71 1B (nachází se zde 13 jeskyní).
- Pseudokras Moravskotřebovské pahorkatiny P152 44 3D (nachází se zde 1 jeskyně).
- Pseudokrasový okrsek Mojetínský hřbet P230 23 1C (nachází se zde 1 jeskyně).
- Pseudokrasový okrsek Rozsocháč P230 23 1F (evidovány jsou 2 jeskyně, 1 z nich je odtěžená).
- Pseudokrasový okrsek Valchovský prolom P230 23 1D (evidovány jsou 2 jeskyně, 1 je nedostupná a nebylo možno ověřit její existenci, neboť se nachází v zástavbě rodinných domků na soukromém pozemku v prostorách bývalého lomu a není známo, o který pozemek se přesně jedná).
- Kras u Vlašimi K123 55 11 (evidovány jsou 4 jeskyně, z nichž je 1 odtěžená).

Údaje o krasových objektech z větších krasových skupin (oblastí) jsou průběžně revidovány a ukládány do JESO. Samostatné zprávy k nim vyhotovovány nejsou. V roce 2025 bylo v Moravském krasu dohledáno a dokumentováno (zaměření polohy přístrojem GPS Trimble Juno 3B, u jeskyní fotodokumentace vchodu, příp. jejich okolí nebo interiér, u závrtů fotodokumentace závrtu) 83 jeskyní a 46 závrtů (pozn.: fotodokumentace z listopadu a prosince 2025 bude zpracována v následujícím roce).

Do JESO autorka článku v roce 2025 vložila 353 fotografií (k 90 jeskyním, 6 hydrologickým jevům, 61 závrtům a 1 dalšímu karsologickému objektu). Z roku 2025 pocházelo 242 fotografií, z roku 2024 fotografií 67 a starších fotografií (z let 2003–23) přibýlo 44. Z toho bylo 340 autorských a 13 obdržela od kolegů a spolupracujících jeskyňářů (jak fotografií aktuálních, tak z archivů).

Co se týká zpracovávání archivních materiálů z knihovny a dokumentace SJ ČR do JESO, v roce 2025 se autorka článku zaměřila na starší čísla časopisu Československý kras (v čemž hodlá pokračovat i v letech následujících). Do databáze JESO je doplňována bibliografická citace k jeskyním (i k ostatním krasovým i pseudokrasovým objektům – hydrologickým jevům, závrtům a dalším karsologickým objektům), popisné údaje (jak slovní, tak výběr z číselníků), popisné informace o tzv. „Událostech“, tj. časově identifikované údaje. Z ročníku I. (vydáváného v roce 1948) takto zpracovala údaje z 28 článků, z ročníku II. (vydáváného v roce 1949) údaje ze 70 článků, z ročníku III. (vydáváného v roce 1950) údaje ze 47 článků. Ročník IV. (vydáváný v roce 1951) byl zpracován zhruba do poloviny a bude dokončen v následujícím roce (aktuálně je zpracováno 29 článků).

Z ostatních publikací byly zpracovány údaje z knihy Jiřího Lapáčka Zbrašov v minulosti a Teplice nad Bečvou dnes, kterou vydal tamní obecní úřad v roce 2019. Údaje byly vloženy k osmi objektům. Významným přírůstkem nejen do databáze JESO, ale i do dokumentace SJ ČR se stala Výroční zpráva o činnosti a hospodaření ZO ČSS 5-03 Broumov (kterou nám tato ZO ČSS předala), obsahující podrobnou dokumentaci 8 jeskyní. Zpracovány byly i údaje o událostech v dalších jeskyních Broumovska.

Jak z článku vyplývá, nekončí práce ani na doplňování údajů, ověřování a zpřesňování údajů stávajících, ani na údržbě či vývoji vlastního systému.

3.1.12 Fotografická dokumentace v roce 2025

Petr Zajíček

Fotografická dokumentace patří mezi průběžné činnosti Správy jeskyní ČR. Jsou pořizovány fotografie reprezentativní, dokumentační a reportážní a dle aktuálních potřeb organizace. Snímky pořizují jak pracovníci oddělení péče o jeskyně, tak i pracovníci jednotlivých provozů.

Příklady nových snímků z roku 2025 – Bozkovské dolomitové jeskyně, aragonit ve Zbrašovských jeskyních a srdcové chodby Na Špičáku. Foto SJ ČR

V roce 2025 byly pořízeny Petrem Zajíčkem tyto soubory fotografií:

- Bozkovské dolomitové jeskyně – 4 záběry pro tisk a prezentaci.
- Koněpruské jeskyně – 2 záběry pro tisk a prezentaci.
- Kateřinská jeskyně – 4 záběry pro tisk a prezentaci.
- Kateřinská jeskyně – 10 záběrů archeologických prací a nálezů.
- UPOL – 40 záběrů zpracovaných nálezů z Kateřinské j.
- Jeskyně Na Špičáku – 10 záběrů pro tisk a prezentaci.
- Zbrašovské aragonitové jeskyně – 10 záběrů aragonitů pro tisk a prezentaci.
- Jeskyně Slovenska a Maďarska – 70 dokumentačních záběrů jeskynních kreseb.

V roce 2025 vzniklo celkem kolem 150 nových záběrů s širokého využití. Všechny snímky byly vícekrát zazálohovány a uloženy. Některé z nich byly již v průběhu roku 2025 použity pro publikace SJ ČR (nástěnný kalendář), pro tiskové zprávy či internetovou prezentaci.

3.1.13 Zpracovávání dokumentačních fondů a knihovna

Lucie Goždálová, Lucie Malečková, Olga Suldovská, Jan Flek, Jaroslav Hromas

Na pracovišti SJ ČR v Průhonicích jsou vedeny základní dokumentační fondy, obsahující soubory údajů o jeskyních vedené podle Jednotné evidence speleologických objektů, základní dokumentaci 14 zpřístupněných jeskyní, soubory povinné mapové (tzv. baňsko-měřické) dokumentace podle předpisů státní baňské správy a složky pracovních a studijních dokumentů a map.

Odborná dokumentace byla i v roce 2025 průběžně doplňována materiály poskytovanými jednotlivými pracovišti SJ ČR, spolupracujícími institucemi i jednotlivci. Vybrané listinné dokumenty byly také postupně ukládány do interní databáze Speleodata (speleodata.cz), kam bylo zaevidováno 54 dokumentů, opatřených evidenčními čísly (L/01142/SJP až L/01195/SJP) a uložených do příslušných archivačních krabic. Převážně šlo o průvodcovské texty, provozní řády, návštěvní řády, rozhodnutí, zprávy z průzkumů a výzkumů a další.

V průběhu roku 2025 byly shromažďovány a k postupné digitalizaci a skenování připravovány dosud nevytříděné materiály z různých zdrojů, týkající se krasu, jeskyní, speleologického průzkumu a výzkumu, jakož i historie a činnosti organizace. Zejména to byly černobílé i barevné fotografie různých formátů, včetně historických snímků, diapositivy (kino a 6x6) z 50. až 80. let, filmové, video a audio nahrávky na zastaralých nosičích (VHS, DVD, CD).

Samostatně je veden knižní fond SJ ČR jako Základní knihovna se specializovaným fondem s osvědčením vydaným Ministerstvem kultury č. 6270/2006 ze dne 21. 12. 2006. Jádrem knihovního fondu jsou zejména odborné a populární publikace věnované krasu, speleologii, jeskyním a jejich ochraně a využívání. Složkou knihovního fondu je také sbírka audio a video nosičů.

V knihovně je v současnosti zaevidováno 2331 kusů knih, CD, DVD a VHS nosičů je 751 ks a časopisů 1676 ks. Za rok 2025 do knihovny přibylo 24 knih a 22 časopisů. Mezi novými publikacemi jsou i knihy vydané přímo Správou jeskyní ČR – Trilobiti berounských pramoří, AS Sborník konference Kras, jeskyně a lidé, Zpřístupněné jeskyně Evropy a aktualizované 3. vydání Naši netopyři.

Další část archivovaných časopisů se podařilo opatřit kvalitní vazbou, konkrétně National Geographic, Vesmír a Ochrana přírody. Nejen, že tyto svazky vypadají velice esteticky při vstupu do knihovny, ale ještě tím byla podpořena knihařská chráněná dílna, kde více než 55 % zaměstnanců tvoří osoby se sníženou pracovní schopností. Po průběžném třídění byly časopisy Ochrana přírody, vydané v roce 2025 distribuovány na jednotlivé provozy.

Jednou z povinností knihovny je též distribuce dárkových poukazů – vstupenek do jeskyní SJ ČR. Na telefonické či e-mailové vyžádání jich bylo prodáno celkem 174.

V září 2025 došlo v knihovně také k personální změně, jako zástup po dobu mateřské dovolené Ing. Lucie Goždálové nastoupila Lucie Malečková, která dočasně převzala knihovní agendu.

Na pracovišti v Blansku (Ing. Jan Flek) je soustavně dohledáván a digitalizován zejména historický materiál týkající se Moravského krasu vč. doplňování databáze Speleodata.

Průběžně jsou shromažďovány též informace a publikace s tematikou krasu z aktuálních veřejných zdrojů, které jsou nejen archivovány, ale zejména v týdenních intervalech v digitální podobě poskytovány všem pracovištím SJ ČR a vybraným institucím a osobám. Je to základní zdroj zajišťující průběžnou odbornou informovanost všech pracovišť a zaměstnanců o dění v oboru a veřejném povědomí o jeskyních a o naší organizaci.

V Blansku (RNDr. Petr Zajíček) je též uchovávan a doplňován archiv fotografií včetně mimořádně vzácných fotografií a negativů z různých historických zdrojů. Také tento archiv je veden v digitální databázi.

3.1.14 Konference Kras, jeskyně a lidé 2025

Vratislav Ouhrabka

Odborná konference s názvem Kras, jeskyně a lidé 2025 se 7.–8. listopadu 2025 uskutečnila ve Svatém Janu pod Skalou v Českém krasu. Šlo o 3. ročník konference pod tímto názvem. Při zajištění těchto akcí se střídají partnerské organizace. Nultý ročník uspořádaný u příležitosti

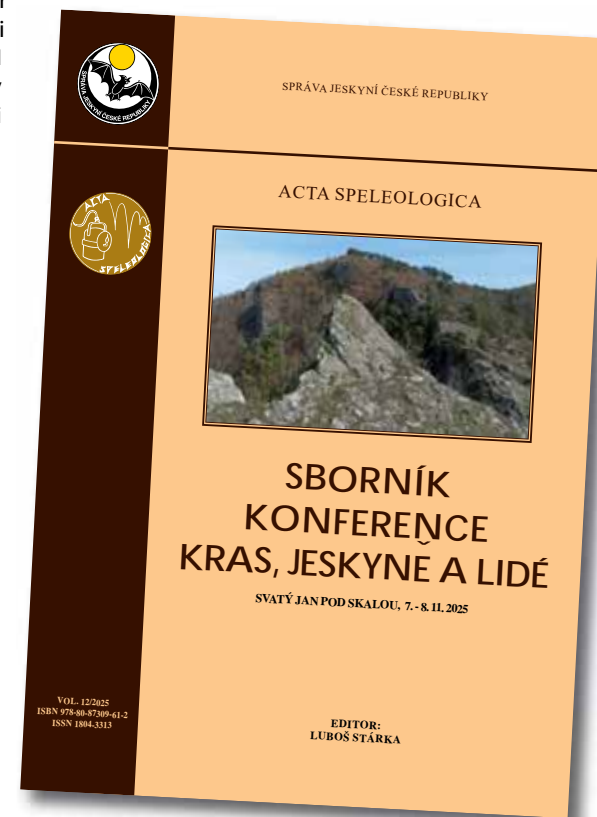
Konference kras jeskyně a lidé. Foto Vratislav Ouhrabka

Mezinárodního roku jeskyní a krasu – International Year of Caves and Karst (IYCK) – v roce 2021 pořádala v Blansku Správa jeskyní ČR. Dalšího, oficiálně označeného jako První ročník konference Kras, jeskyně a lidé, se ujala Česká geologická služba. Konference se zaměřením na ochranu krasových vod se konala v roce 2022 opět v Blansku. Druhý ročník uspořádala v roce 2023 u příležitosti výročí 300 let od prvního historicky zaznamenaného sestupu do propasti Macocha Česká speleologická společnost. Aktuální třetí ročník se uskutečnil pod taktovkou Agentury ochrany přírody a krajiny ve spolupráci s ostatními partnery poprvé v Českém krasu.

Zázemí poskytl historický Klášter Svatý Jan pod Skalou, kde v rámci pátečního programu zaznělo 21 přednášek představujících výsledky nejnovějších výzkumů z oblasti hydrologie krasu, z geologie, paleontologie a archeologie. Další prezentace komentovaly využívání jeskyní a krasu pro výchovu a osvětu. Deset příspěvků informovalo o výzkumech formou posterů. Příspěvky a abstrakty posterů byly vydány formou konferenčního sborníku, který vydala Správa jeskyní ČR v řadě publikací Acta Speleologica číslo 12/2025. Sborník je k dispozici i ke stažení na webech AOPK ČR a SJ ČR.

Sobotní program zahrnoval exkurzi do Koněpruských jeskyní, kterou doprovázel speciální výklad určený pro zájemce o speleologii. Účastníci si rovněž prohlédli Dům přírody Českého krasu, a jeho expozici. Další exkurze byla zaměřena na problematiku těžby vápenců, rekultivaci lomů a ochranu přírody v krasovém prostředí.

Celkem se konference Kras, jeskyně a lidé zúčastnilo 90 odborníků z celé republiky. Zástupci Správy jeskyní ČR prezentovali na konferenci příspěvky na téma ochrany, výzkumu a edukačního využití jeskyní a krasu. (Barbora Šimečková: **Hranický kras versus Vodní dílo Skalička – aktuální stav přípravy**, Petr Zajíček: **Archeologické a epigrafické výzkumy v Kateřinské jeskyni**, Martin Koudelka: **Speciální netopýří prohlídky jeskyní – forma vzdělávání a výchovy návštěvníků**, společný příspěvek autorů J. Šindelář, V. Ouhrabka, F. Krejča: **Efektivní metody 3D dokumentace jeskyní** přednesl Jiří Šindelář, Vratislav Ouhrabka připravil posterovou prezentaci: **Managementová opatření ve zpřístupněných jeskyních**). Možnosti seznámit se novými poznatky a diskutovat s mnoha odborníky na krasovou problematiku využili i další zaměstnanci Správy jeskyní ČR.

3. VĚDA A VÝZKUM, PÉČE O JESKYNĚ

3.2 Vydavatelská činnost

3.2.1 Časopis Ochrana přírody

Karel Drbal

Časopis Ochrana přírody je rezortní periodikum zaměřené na ochranu přírody a související problematiku. Má velmi dlouhou tradici a v roce 2025 vstoupil do svého jubilejního 80. ročníku. Je zaměřen především na poskytování aktuálních informací profesionálním i amatérským ochráncům přírody, ale ostatním zájemcům o dění v naší i zahraniční péči o přírodní dědictví. Vydavatelem je Agentura ochrany přírody a krajiny ČR ve spolupráci se Správou jeskyní České republiky a podporou Správy Krkonošského národního parku, Správy NP Šumava, Správy NP Podyjí a Správy NP České Švýcarsko.

Titulní strany šesti čísel časopisu Ochrana přírody z roku 2025. Foto SJ ČR

Ročně vychází 6 čísel a jedno číslo s výběrem nejzajímavějších článků ročníku v anglické verzi. Správu jeskyní České republiky v redakční radě zastupuje Ing. Karel Drbal. Redakční rada je sestavena z odborníků nejen resortních organizací, ale i významných státních, pedagogických a výzkumných pracovišť.

V ročníku 2025 byly publikovány následující články a příspěvky se speleologickou tematikou: Číslo 1/2025 – Zejdová, Musil, Patočka, Klimánek, Hustáková, Koutecký, Rožnovský, Litschmann: **Sledování populační dynamiky endemické kruhatky Matthioliho moravské a mikroklima v Macoše**; Zajíček: **Povodně ve zpřístupněných jeskyních**; Šnaidauf, Pojer: **Kniha o Svatém Janu pod Skalou pokřtěna**. Číslo 2/2025 – Tisková zpráva AOPK ČR: **Ceny za významné počiny v ochraně přírody už posedmé. Putují na Vysočinu a do Moravského krasu**. Číslo 3/2025 – Zajíček: **První zpřístupnění jeskyně Na Špičáku**; Číslo 5/2025 – Zajíček: **75 let zpřístupnění jeskyně Na Pomezí**; Drbal: **Cena Správy jeskyní České republiky udělena**. Číslo 6/2025 – Půček: **Úvodem**; Šafář, Havira: **Na Špičáku nejsou jenom jeskyně**; Hromas: **Od objevu Koněpruských jeskyní uplynulo 75 let**; Zajíček: **Před 120 lety se narodil Zdeněk Burian**; Drbal: **Rozhovor s Jaroslavem Hromasem, dlouholetým ředitelem Správy jeskyní ČR**; Holer: **Jeskynní mločiči Sardinie**; Stárka: **UNESCO stanovilo na 13. října Mezinárodní den jeskyní a krasu**; Stárka: **Zpráva o akci Kras, jeskyně a lidé 2025**; Drbal: **Recenze Gejdoš Pavel: Zpřístupnění jeskyně Evropy**; Zajíček: **Tip na výlet: Turistická cesta skrz jeskyně už od dob romantismu**.

Elektronická verze časopisu je dostupná na adrese www.casopis.ochranaprirody.cz.

3.2.2 Nové vydání knihy Naši netopýři

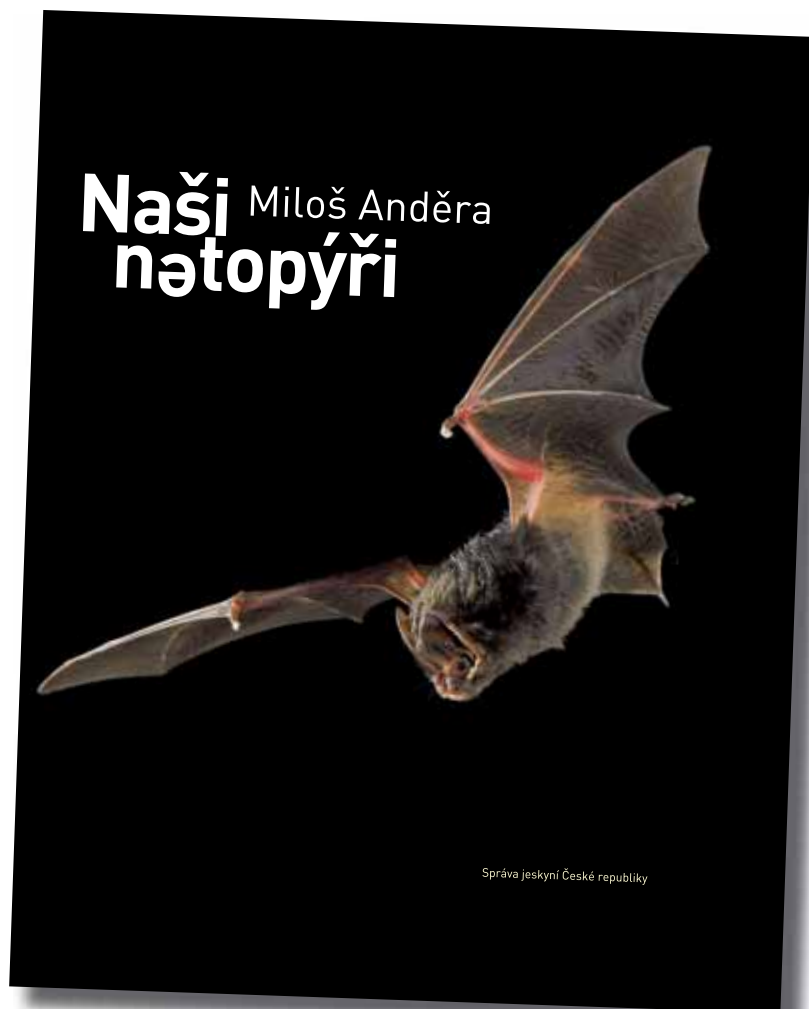
Martin Koudelka

Kniha Naši netopýři autora Miloše Anděry, zoologa, odborníka na netopýry a dlouholetého pracovníka Národního muzea v Praze, si našla v průběhu času spoustu čtenářů. Díky formě, kterou byla napsána nejen mezi odborníky, ale i mezi laickou veřejností. Přestože byla poprvé vydána již v roce 2013, neztratila do dnešní doby nic ze své čtivosti a zajímavosti. A protože i předchozí dotisk knihy z roku 2019 je již delší dobu beznadějně vyprodán, rozhodla se Správa jeskyní ve spolupráci s autorem pro další, tentokrát aktualizované vydání. Přeci jen od prvního vydání již uplynula řádka let a některé údaje již nebyly v publikaci zcela relevantní. Bylo potřeba v první řadě doplnit údaje o výskytu jednotlivých druhů na území České republiky, protože zejména u druhů šířících se z jižních směrů se situace v počtech nálezů zásadně změnila. Dále bylo nutné doplnit zavedené časové řady vývojových trendů v grafech o posledních deset let.

Za poskytnutí nových dat pro účely aktualizace je třeba na tomto místě poděkovat zejména České společnosti pro ochranu netopýřů a také možnosti využití nálezové databáze Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky. Zároveň s přípravou nového vydání bylo umožněno v původních textech korigovat drobné formulační nepřesnosti a překlepy z předchozích vydání. Již od začátku jsme byli rádi, že i autor díla s nápadem souhlasil a od počátku velmi aktivně na úpravách spolupracoval. RNDr. Miloš Anděra, CSc. se dlouhodobě

zabývá zoogeografií a ekologií savců, zejména jejich drobných forem. Publikoval téměř sto vědeckých prací a řady monografií se zaměřením na naši faunu savců, včetně netopýrů. Výraznou měrou přispěl zejména k mapování výskytu jednotlivých druhů a sledování změn v jejich rozšíření. Vedle odborné činnosti se hodně věnuje i popularizaci zoologie a přírodních věd vůbec. Je autorem mnoha populárně naučných článků a dvou desítek publikací.

Celkový koncept knihy Naši netopýři zůstal v novém vydání zachován, včetně dělení do jednotlivých kapitol. Najdete v ní vše podstatné od stručného popisu letounů po podrobný přehled všech dvaceti sedmi tuzemských druhů, včetně mnoha zajímavostí z jejich způsobu života. Nechybí další serióznější či zábavnější záležitosti s nimi spojené, včetně mnoha unikátních fotografií. Samostatné kapitoly jsou věnované rozšíření letounů

ve světě, specializaci na rozmanité druhy potravy, úžasným ekologicko-fyziologickým fenoménům jako jsou echolokace či hibernace. Kniha umožňuje nahlédnout detailně do aspektů specifického ročního cyklu, který je zásadní pro přežití a úspěšné šíření letounů v našich zeměpisných šířkách. Nemalá část je věnovaná problematice soužití s člověkem, legislativní ochraně, i návodům, jak řešit situace, ve kterých se může život člověka a netopýra protnout. Zvýrazněna je úloha a důležitost České společnosti pro ochranu netopýrů, která je v České republice odborným garantem výzkumu, monitoringu i návrhů ochrannářských opatření.

Pokud po přečtení této publikace získají netopýři v čtenářských očích na vážnosti a obdivu, bude to nejlepší odměnou nejen pro autora i vydavatele, ale zejména pro samotné netopýry a jejich další perspektivu co nejlepší koexistence s lidmi.

3.2.3 Kniha Pavel Gejdoš: Zpřístupněné jeskyně Evropy

Jaroslav Hromas

Pod výše uvedeným titulem vydala Správa jeskyní ČR v roce 2025 knihu, která mezi turistickou literaturou a publikacemi o jeskyních nemá v Evropě obdoby. Na 256 stranách představil autor celkem 666 zpřístupněných jeskyní ve 35 státech Evropy.

Medailonky jednotlivých jeskyní jsou seřazeny katalogovým způsobem v abecedním pořadí dle států a přináší základní informace formou stručného textu doplněného lokalizační mapkou (v rámci státu), fotografií vchodu jeskyně a jedním charakteristickým záběrem z jejího interiéru (pokud byl k dispozici). Na úvod jsou přehledně vyjádřeny základní údaje: název a synonyma, lokalizace vchodu včetně zeměpisných souřadnic, nadmořská výška, délka a hloubka

či převýšení jeskyně, teplota, přístupnost, provozní doba a prostřednictvím piktogramů i další užitečné údaje pro návštěvu (způsob prohlídky, bezbariérovost, převýšení trasy, možnosti a podmínky fotografování, parkování...). Vlastní text obsahuje základní charakteristiku a stručný popis jeskyně, historii jejích objevů, informace o pozoruhodných

3. VĚDA A VÝZKUM, PÉČE O JESKYNĚ

3.3 Spolupráce

3.3.1 Spolupráce v rámci mezinárodních speleologických organizací

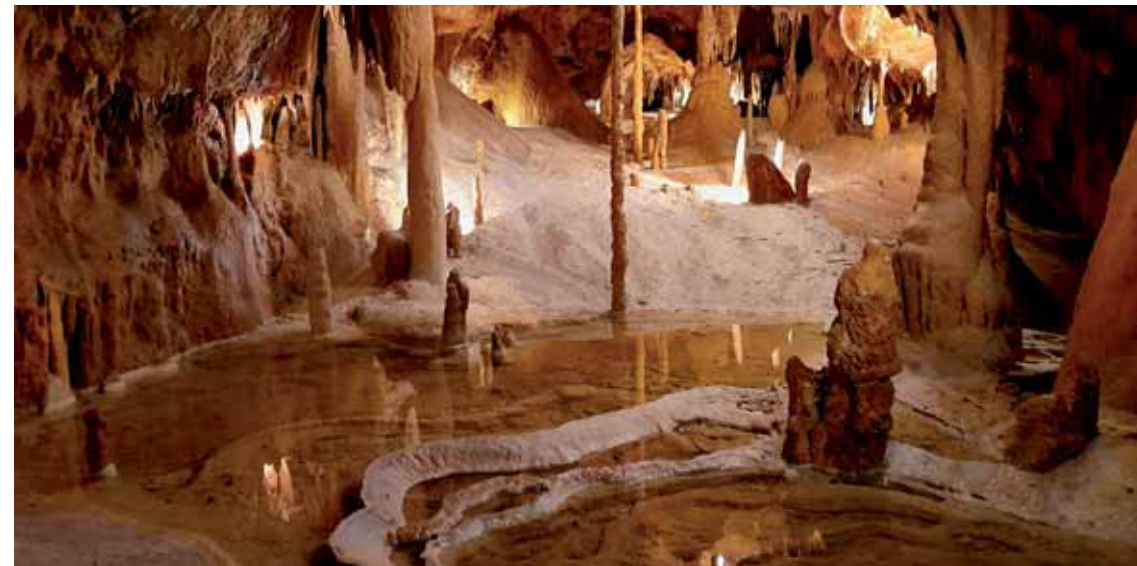

Vratislav Ouhrabka, Jakub Gabriš

V rámci 19. Mezinárodního speleologického kongresu v Brazílii od 27. 7. do 2. 8. 2025 si Mezinárodní speleologická unie (UIS) zvolila nové vedení pro příští čtyři roky. Je pro nás velkou ctí, že do jejího čela usedl zástupce České republiky, **Zdeněk Motyčka**, aktivní člen České speleologické společnosti, úzce spolupracující se Správou jeskyní ČR.

Zvolení českého kandidáta do nejvyšší funkce v mezinárodní speleologii je nejen oceněním jeho dlouholeté práce, ale také uznáním **vysoké odbornosti a dobrého jména české speleologie**, na kterém se po generace podílejí členové České speleologické společnosti, odborníci z různých vědních oborů i pracovníci Správy jeskyní ČR.

Česká republika má v UIS dlouhou a výraznou stopu – připomeňme například Vladimíra Panoše, jednoho ze zakladatelů a prvního předsedu České speleologické společnosti, který byl v Byru UIS aktivní 20 let (z toho 16 let jako viceprezident), nebo Pavla Bosáka, jenž zastával dvanáct let funkci generálního sekretáře a poté 4 roky funkci viceprezidenta. Navíc v UIS

Portugalské Grutas de Alvados. Foto Jakub Gabriš

DE – NĚMECKO

43. Schulerloch

Essing, Am Schulerloch 1a; 48°53'40"N, 11°14'15"E
O: (1782), Z: 1826, E: 1958
CD: 420 m, A: 390 m n.ř.m., T: 9°C

Převážně podzemí nad řekou Altmühl sloužilo jako domov neandertálců a zvlášť z doby lovců. Jeskyni poprvé posuzovali německý šlechtic a kůlník Wilhelm von Schulerloch, zájemce o sloužilo jako útočiště pro burakovičské vojsko. Otevření spustil Anton von Schmanus v r. 1823 a nechal z schůli proslávit slavnostně vlt a nad schůli umístil nápis z odhalen na letišti (hradištko šlechtice, které se tam podle legendy kdysi nacházelo. Druhá teorie o jménu korunního odhaduje ke atrakci se šlechticem. Německý mládežník jeskyni má 793 m². Křížový doplněk několika stromových jehleček připojených vodní nádrží a květinová přístavba výhledu na stropě. Vchodem prochází je multimedialní projekce zasty Dazem od zvláštní země přes turistů nauky po neandertálců.

DE – NĚMECKO

44. Sturmansshöhle

Obermasselstein, Haubergg; 47°26'22"N, 10°14'7"E
O: (1813) 2304, Z: 1305 (23,7), E: 1305
CD: 460 m, A: 978 m n.ř.m., T: 4-9°C

Historickou informací ve spojení kříž Schratenkalk při vstupu do jeskyni v starších střešních vrstvách vertikálně šlaha jediné budování Obermasselsteinu v okrese Oberallgäu. Do ústí a hluboké vertikální jeskyni se poprvé pokoušel proniknout v r. 1813 třináctletý lékař Geiger, ale neúspěšně. Více třináct let až o 89 let později mladší vlt-let Egger, díky pak i pochodu vruce slavně miera šlechtice. Již za rok se podzemí vyhlášené schodiště otevřelo turistům. Chytlavé měřící pod úroveň vchodu je státní síla, která se v době této snůhu zvedla až o 10 metrů. Celkový výhled roztáh v jeskyni bez klasické výhledy je 74 metrů, z 20 metrů vesle zprůhláka přes Dračí ložisko k Glaciu a přes 30 metrův korčin Oš Sachta a Pěkná hrdla.

44. Sontheimer Höhle
Heroldstatt, Rothhäle 1; 48°25'52"N, 9°41'1"E
O: (1486), Z: 1516, E: 1557
CD: 530 m, A: 720 m n.ř.m., T: 7°C

Nejstarší zprůhlášenou jeskyni Německa „Sontheimer Höhle“ jí v říjnu 1338 nadělní vévoda Ulrich z Würtemberga. Při archeologických vykopávkách byly objeveny neolitické nástroje a keramika. První písemná zpráva je z r. 1753 a je nejstarší z jeskyní v regionu. Od r. 1925 se konala jeskynní slavnosti se zpívání. Florian Heller v r. 1929 objevil pozdější neteřské a pleistocénové státní. Důle je zastavení impozantní muzejní se porádem. Zjednotě podzemí Švédské Alby a křížkovcové šperky vesle navléhly až do hloubky 94 m, stěrná jediná zsta vesle i zpít se zovřít. Ve Schülthehle (Kronenst. Höhle) je třevně neobvyklý stalagmit Zvon (Höllchen). Saldimenty na kterých se utvořil zmrzlý a zář se volně zpívá v prostoru.

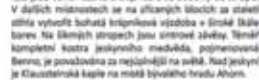
45. Teufelshöhle Pottenstein
Pottenstein, Pegreter Straße 100, Schüttersmühle 1; 49°45'16"N, 11°29'12"E, O: 1902, E: 1903, E: 1903
CD: 3000 m, A: 400 m n.ř.m., T: 9-10°C

Na bohatou křížkovcovou výhledu i majestátní stalagmity a státníky má největší z hloubky jeskyni ve Franconian Švýcarsku. Měřístředí 25 m široký portál zovřít Čertova díla (Teufelshöhle) byl zovřít od prázdné, ale končil go 80 m. Až v r. 1922 baryteutický geolog a postojící sfotograf SS Hans Brand pronásil v korcovou (druhéme) rocou zed, vyřehou propadem, a objevil část zobené křížkovky. Později objevené část propady turule. Je sílné Nebelungli se jde do Barbarosovoy katedrály, kde je veskupeji útvarů Kuzněvsk zahradě a 200 tisíc let starý Barbarosov vod. Následně Kávkové a UAFŠovským, Soutáka (arodogic, Ošil síln i křížkovcovým Gótholem, Malá kaple s věštkou, Švédská síln i) Tabulové listy.

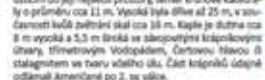
46. Sophienhöhle
Altenort, Rabenstein 33; 48°49'37"N, 11°22'31"E
O: 1833, Z: 1834, E: 1971
CD: 900 m, A: 411 m n.ř.m., T: 9°C

Křížkovcová jeskyni v křemíkových houbových útvarch se nachází SZ ústími šlechtice Altmühl, nezáleže hrazu Rabenstein ve Franconian Švýcarsku. Vstupní portál je 18 m široký a 6 m vysoký. Jeskyni má velká sílná připojená (j) katedrály, propádné zářnými křížkovcové chodbami. Největší stělní mládež má rozměry 24x25x11 metrů. Na podlaze jsou vesle rozstří žilky, které se sádkily od stropu. V dalších mládežích se na stěnných sloupcích za státní státní vyřehou bohatá křížkovcová výhledu v sílné šléře barvy. Na ústívních stěnných jsou stěnné zářny. Německý kompletistě kostra jeskynního medvěda, pojmenované Berna, je považována za nejstarší na světě. Řád jeskyni je Křemíkovcová kaple na místě bývalého hradu Altmühl.

46. Teufelshöhle Steinau
Steinau an der Straße, Mauthache 1; 50°20'34"N, 9°27'18"E
O: 1584, Z: 1929 (30,6), E: 1929
CD: 137 m, A: 304 m n.ř.m., T: 7-12°C

Dva a půl mílnou let staré jeskyni v Hiesersku sílné mládež náhodou objevil geolog Krew jí v r. 1584. Místně se jí ale slouhu vyhýbali, protože jí od sílnu pasivkovy krávy porovněné za dlouhé dlešle. Poprvé jí pronikl až v letech 1830 a 1862, v letech 1905-6 pronásil nové přístavby tunel. Přítel tím se do jeskyni vstoupilo korinnem ústím do její největší prostoru, která křemíkové katedrály o průměru cca 11 m. Vysoká byla sílna až 25 m, v zastátnosti kvůli zvláštní sílna cca 38 m. Kaple je dutina cca 8 m vysoká a 5,5 m široká se zářkovcovými křížkovcovými ústími. Přístavbovými Východním, Čertovnu hloubku 8 státnímtem ve tvaru vládní síln. Část křížkovcové ústívně odělně Američané po 2. sv. válce.

Ukázka dvojstrany z knihy

Mgr. Pavel Gejdoš: Zpřístupněné jeskyně Evropy.

Fotografie: Pavel Gejdoš a uvedení autoři. Odborný poradce: RNDr. Jaroslav Hromas.

Mapy: Seznam.cz, a.s. Vydala Správa jeskyní České republiky, Průhonice, 2025.

Vydání první, 256 stran. ISBN 978-80-87309-55-1.

nálezech a tu a tam i jiné zajímavosti. I přes nápadnou úspornost, získá čtenář základní přehled o jeskyni, jejím významu a současných možnostech turistického nebo i badatelského zájmu o ni. Na rozdíl od nudných schematických katalogů jsou tyto texty podány volnou čtivou formou, která zaujme. Množstvím zpracovaných údajů dává kniha nepřímo také přehled o rozmístění jeskyní evropské oblasti a „koncentrací“ těch největších a nejvýznamnějších jeskynních systémů v rámci evropského kontinentu.

Je chválné, že značnou část jeskyní popsaných v publikaci autor v průběhu několika posledních let osobně ve svém volném čase a na vlastní náklady navštívil. Pro mnohé další čerpal údaje z odborné literatury a informačních a propagačních materiálů vydaných jejich správci a provozovateli. Tato nesourodost zdrojů se však nutně promítá i do prezentovaných údajů, jejich faktografické správnosti i aktuálnosti. Působila velké problémy při překladech odborných termínů, užívaných v různých jazycích a regionech odlišně a ještě navíc „nepochopených“ překladovými slovníky. Knize s nádhernou obálkou (foto Postojnska jama) bohužel trochu ublížila poněkud nešikovná vazba. Kniha je výsledkem nezměrné trpělivosti a úsilí zapáleného autora.

Portugalské Grutas de Mira de Aire. Foto Jakub Gabriš

stále působí v tzv. poradním výboru, kam byl zvolen pro jeho neocenitelné zkušenosti s fungováním UIS. Na jejich práci dnešní mezinárodní úspěchy české speleologie navazují.

Mezinárodní speleologická unie si nedávno připomněla 60. výročí založení, které se uskutečnilo 16. 9. 1965 v rámci 4. mezinárodního speleologického kongresu v Postojně.

Velkým diplomatickým úspěchem UIS je i nedávné rozhodnutí generální konference UNESCO konané 12. listopadu 2005 v Samarkandu vyhlásit **13. září Mezinárodním dnem jeskyní a krasu**. Tento svátek vznikl po téměř tříletém úsilí a jeho cílem je zvýšit povědomí o významu jeskyní, krasu a jejich ochraně po celém světě.

Mezinárodní den jeskyní a krasu pomůže zvýšit globální povědomí, podpořit výzkum, vzdělávání a mezinárodní spolupráci ve vědě, ochraně životního prostředí, kultuře a udržitelném cestovním ruchu. Správa jeskyní ČR se do tohoto nového mezinárodního dne aktivně zapojí společně s Českou speleologickou společností a dalšími partnery.

Správa jeskyní ČR je rovněž aktivním členem Mezinárodní asociace zpřístupněných jeskyní (ISCA). V současné době zastupuje SJ ČR v této organizaci Ing. Jakub Gabriš. Jako člen předsednictva ISCA (board director) se zúčastnil mezinárodního odborného setkání zaměřeného na jeskynní turismus, vědecký výzkum a udržitelného využívání podzemních ekosystémů, které se konalo 24.–26. října 2025 v portugalském Mira de Aire. Setkali se na něm odborníci z řady evropských zemí i USA.

Obec Mira de Aire se nachází na okraji municipality Porto de Mós v okrese Leiria, v centrální části Portugalska, v oblasti vápencového masivu Serra de Aire e Candeeiros. Původně byla známá především díky textilnímu průmyslu, avšak zásadní význam pro její další rozvoj měl objev jeskyně Grutas de Mira de Aire v roce 1947. Jde o rozsáhlý, převážně vertikálně členěný jeskynní systém s dómy, propastmi a chodbami, který dosahuje hloubky přibližně 110 metrů pod povrch. Prohlídková trasa vede po strmě klesajících schodištích a lávkách do nehlubších přístupných partií jeskyně, odkud se návštěvníci vrací výtahem. První snahy o zpřístupnění se datují již do 50. let 20. století, kdy byly vybudovány dřevěné schody a instalováno základní osvětlení. Tyto úpravy však narážely na technické a provozní obtíže.

Zlomovým okamžikem se stal rok 1971, kdy se místní obyvatelé rozhodli založit společnost Grutas de Mira de Aire, SA, jejímž cílem bylo profesionální zpřístupnění. Oficiálně se jeskyně pro veřejnost otevřely 11. srpna 1974. V roce 2024 tak oslavily padesáté výročí zpřístupnění.

Za dobu své existence je navštívilo více než osm milionů návštěvníků, čímž se staly nejnavštěvovanější zpřístupněnou jeskyní v Portugalsku. Grutas de Mira de Aire je zároveň jedinou portugalskou jeskyní, která je členem tří významných mezinárodních asociací – International Show Caves Association (ISCA), Ibero-American Association of Tourist Caves (ACTIBA) a Asociación de Cuevas Turísticas Españolas (ACTE).

Zpřístupněné jeskyně a zpřístupněné doly představují nejen v Portugalsku a Španělsku, ale celosvětově významný segment cestovního ruchu. Kromě ekonomického přínosu hrají důležitou roli při revitalizaci venkovských oblastí a umožňují široké veřejnosti kontakt s jedinečnými podzemními ekosystémy. Právě i z těchto důvodů vznikla International Show Caves Association, jejímž hlavním cílem je prohlubování mezinárodní spolupráce, výměna zkušeností mezi provozovateli zpřístupněných jeskyní, jejich vzájemná propagace, zvyšování zájmu veřejnosti a zároveň ochrana a odborná péče o tyto citlivé přírodní lokality.

Průběh mezinárodního setkání byl věnován odborným prezentacím, panelovým diskusím, ekologickému monitoringu jeskynních ekosystémů, technologiím osvětlení, problematice lampenflóry, ochraně podzemního prostředí a terénním exkurzím. Za českou stranu byly prezentovány zejména jeskyně Moravského krasu, systém zajištění bezpečnosti podle báňských předpisů v mezinárodním srovnání a probíhající snaha o zápis Punkevních jeskyní s propastí Macocha a Kateřinské jeskyně na Seznam světového dědictví UNESCO. Součástí programu byly i exkurze např. do "Karst Study Center" u pramene Alviela a jeskyně Santo António.

Někteří mezinárodní zástupci evropských provozovatelů zpřístupněných jeskyní se při této příležitosti setkali, aby společně projednali možnosti budoucí spolupráce

Prezentace Jakuba Gabriše v rámci konference ISCA. Foto archiv organizátorů

a výměny zkušeností. Diskuse se věnovala především nápadu vytvoření evropské asociace zpřístupněných jeskyní, přičemž převládá názor, že v této fázi je vhodnější pokračovat v koordinaci prostřednictvím národních institucí a ISCA. Účastníci se shodli na pravidelných každoročních setkáních, a to jak osobně, tak online, přičemž jako vhodná příležitost byla označena i 10. konference ISCA v září 2026 ve Francii.

Mezinárodní setkání v Mira de Aire umožnilo porovnat různé přístupy ke správě zpřístupněných jeskyní, získat nové poznatky v oblasti ochrany podzemního prostředí, návštěvnického managementu, ekologického monitoringu i technologií osvětlení a zároveň posílit profesní kontakty na mezinárodní úrovni.

3.3.2 Nominace Punkevních a Kateřinské jeskyně na Seznam světového dědictví: první krok na dlouhé cestě se v roce 2025 podařil

Vratislav Ouhrabka

Punkevní jeskyně s propastí Macochou a nedaleká Kateřinská jeskyně patří k nejcennějším přírodním lokalitám Moravského krasu. V prosinci roku 2025 byly oficiálně zařazeny na indikativní seznam České republiky pro nominace na Seznam světového dědictví UNESCO, který slouží jako čekací listina pro budoucí podání plnohodnotné nominace. Tím je formálně otevřena cesta k přípravě nominační dokumentace, která musí obsahovat zdůvodnění výjimečné univerzální hodnoty, posouzení integrity, autenticit a srovnávací analýzy s jinými světově významnými krasovými systémy. Česká republika má na Seznamu světového dědictví aktuálně 17 zapsaných lokalit, z toho pouze jednu přírodní (Jizerskohorské bučiny). Zároveň disponuje 14 položkami na indikativním seznamu.

Na realizaci záměru nominovat jeskyně Moravského krasu na seznam světového dědictví spolupracovali odborní zaměstnanci Správy jeskyní ČR s kolegy z Národního zemědělského muzea, Státního památkového ústavu a dalšími odborníky se zkušenostmi v mezinárodních organizacích zabývajících se ochranou kulturního a přírodního dědictví.

Moravský kras patří k nejvýznamnějším krasovým oblastem ve střední Evropě. Punkevní jeskyně lákají na výjimečně pestrou prohlídkovou trasu: návštěvník nejprve prochází suchými jeskynními sály, následně vstupuje na dno téměř 140 metrů hluboké propasti Macocha a poté pluje na elektrických člunech po podzemní řece Punkvě až k jejímu vývěru.

Tato kombinace aktivních i fosilních krasových jevů je v evropském měřítku výjimečná a představuje významný příklad dlouhodobých geomorfologických procesů. Kateřinská jeskyně je pak ceněna nejen pro geologickou hodnotu, ale i pro archeologické nálezy. Na jejich stěnách se zachovalo nejméně 15 pravěkých kresebných stop starých zhruba 7 000 let. Byla zde nalezena i řada artefaktů z období paleolitu. Tyto nálezy dokládají dlouhodobé využívání jeskyně člověkem a podtrhují kulturní význam lokality.

Obě jeskyně se nacházejí v národní přírodní rezervaci Vývěry Punkvy, která představuje nej přísnější formu ochrany podle české legislativy. Lokalita je rovněž zapsána jako Ramsarský mokřad Podzemní Punkva, což dokládá její mezinárodní význam pro specifické podzemní a mokřadní ekosystémy. Díky již existujícímu vysokému stupni ochrany by případný zápis na seznam UNESCO neměl přinést zásadní omezení pro obyvatele ani samosprávy Moravského krasu. Správa jeskyní tento záměr projednala se všemi dotčenými obcemi, zástupci kraje i dalšími zainteresovanými organizacemi a na dalších přípravách bude s pokračovat v intencích uzavřených memorand o spolupráci s deklarovanou podporou Ministerstva životního prostředí.

Podkladem pro zápis na indikativní seznam bylo stanovení kritérií pro nominaci relevantních pro UNESCO. Zde jde o lokality výjimečné přírodní krásy, opakovaně využívané člověkem v různých etapách vývoje od paleolitu po středověk a o ukázky vývoje geologických a geomorfologických procesů. Nezbytnou součástí bylo i předběžné porovnání s podobnými přírodními a kulturními statky zapsanými na hlavním, případně indikativním seznamu UNESCO. Z porovnání 11 zvolených kritérií u celkem 23 podobných objektu z celého světa vyplynul závěr, že Punkevní jeskyně s Macochou a Kateřinská jeskyně rozhodně patří mezi srovnatelné světově významné lokality.

Česká republika patří v rámci Evropy k zemím s vysokou koncentrací památek světového dědictví, avšak oblast přírodního dědictví je zde zastoupena minimálně – aktuálně jedinou položkou. Doplnění seznamu o jeskyně by tak představovalo významný krok k vyváženějšímu zastoupení českých kulturních i přírodních hodnot. Nominace Punkevních a Kateřinské jeskyně je současně příležitostí posílit mezinárodní prestiž regionu, podpořit udržitelný cestovní ruch a zdůraznit potřebu dlouhodobé péče o mimořádné krasové jevy i archeologické dědictví.

3.3.3 Geoparky a činnost Rady národních geoparků

Jaroslav Hromas

Také v roce 2025 se Správa jeskyní ČR prostřednictvím svého zástupce, jmenovaného ministrem životního prostředí do Rady národních geoparků při MŽP, podílela na celostátním programu budování a správy sítě národních geoparků v ČR. Národní geoparky jsou území, která představují výjimečné geologické bohatství a další přírodní a kulturní dědictví země. Je to území, kde se rozvíjí vzdělávací, osvětové a turistické aktivity, zaměřené na poznání geologického dědictví. Smyslem geoparku je popularizovat geologické poznání formou netradičních vzdělávacích a osvětových akcí, rozvíjet citlivým způsobem geoturismus, respektovat a zdůrazňovat jedinečnost oblasti, posilovat identitu krajiny a jejích obyvatel, inspirovat a povzbuzovat k rozumnému, nedestruktivnímu využívání hodnot území.

Národní geopark nepředstavuje žádnou formu zákonné ochrany přírody. Jeho poslání a principy formuluje Charta národních geoparků, k jejíž dodržování se geopark (jeho správa ustavená v regionu na základě dobrovolnosti) zavazuje. Charta prohlašuje, že území geoparku jsou příkladná v péči o geologické a kulturní dědictví při současném důsledném dodržování právních norem, zejména v oblasti péče o životní prostředí, ochrany přírody

a krajiny. Součástí etického závazku geoparků je nepodílet se na nadnárodním obchodu s geologickým materiálem.

Kategoriemi geoparku jsou Národní geopark a Geopark UNESCO. V ČR je v současnosti 11 národních geoparků a 1 Geopark UNESCO (Český ráj). Národní geoparky ČR přebírají nastavení pravidel pro vznik, rozvoj a administraci geoparků od UNESCO a GGN (Global Geoparks Network). Základní postupy nastavuje Směrnice MŽP č. 9/2018 o zabezpečení jednotného postupu při nominaci území na národní geopark. Program národních geoparků řídí Rada národních geoparků při MŽP a pro její jednání stanovil Příkaz ministra životního prostředí č. 5/2018 Statut a jednací řád Rady národních geoparků.

Rada národních geoparků je poradním orgánem ministra životního prostředí a hlavním koordinačním orgánem sítě národních geoparků. Členy Rady jsou zástupci významných odborných geologických a památkových institucí, univerzit, odborníci na šetrný cestovní ruch a regionální rozvoj: MŽP, MMR, ČGS, UK Praha, MU Brno, Agentura Czechtourism, NPÚ, NM, SJ ČR. Rada na základě hodnocení doporučuje ministroví životního prostředí certifikovat území na národní geopark a zprostředkuje možnosti podpory geoparků v rámci resortu. Certifikát je udělen na čtyřleté období, po kterém rada vyhodnocuje činnost a výsledky národního geoparku a v pozitivním případě doporučuje ministroví prodloužit certifikát na další čtyřleté období. Rada zasedá minimálně dvakrát ročně, v mezidobí spolupracují s geoparky mentoři, jmenovaní radou z jejich řad.

3.3.4 Spolupráce se Správou slovenských jaskýň

Vratislav Ouhrabka, Jakub Gabriš

Správa jeskyní České republiky dlouhodobě rozvíjí spolupráci se Správou slovenských jaskýň (SSJ), která patří mezi klíčové odborné partnery v oblasti ochrany, zpřístupnění a výzkumu podzemního přírodního dědictví. Obě organizace sdílejí podobné historické kořeny, provozní standardy i výzvy, takže vzájemná odborná výměna přináší přímý užitek oběma stranám.

Spolupráce se zaměřuje především na:

- provoz a technické zajištění zpřístupněných jeskyní,
- osvětlení a energetické systémy,
- monitoring a ochranu jeskynního prostředí, speleoterapii,
- bezpečnost návštěvníků,
- ekonomiku provozu a návštěvnost,
- výzkumné a vzdělávací aktivity,
- výměnu zkušeností formou účasti na konferencích a odborných seminářích.

V roce 2025 (22.–25. září) podnikli zástupci Správy jeskyní České republiky (M. J. Půček, I. Gottwald, V. Ouhrabka, J. Gabriš) pracovní cestu na Slovensko, která zahrnovala řadu jednání se zaměstnanci a vedením Správy slovenských jaskýň. Mimo jiné se seznámili jeskyněmi Demänovské doliny a jejich provozním zázemím. Ve Slovenském krasu navštívili jeskyně Gombaseckou, Jasovskou a Domicu, včetně její maďarské části v Aggteleku. Příležitostí pro osobní jednání se zástupci zřizovatele SSJ byla účast na shromáždění u příležitosti 30. výročí

zápisu jeskyní Slovenského a Aggteleckého krasu na Seznam světového přírodního dědictví UNESCO 24. 9. 2025 v jeskyni Domicu.

Zástupci SJ ČR se zde setkali mimo jiné s pověřenou ředitelkou SSJ Ing. Andreou Lešovou, generálním ředitelem ŠOP SR Romanem Fajthem i se státními tajemníky Ministerstva životního prostředí SR. Diskuse se týkala zejména vlivu statutu UNESCO na provoz a ochranu jeskyní, mezinárodních standardů péče a možností společných projektů v ochraně a využití krasu.

Jakub Gabriš se jako zástupce SJ ČR aktivně zúčastnil odborné konference „Sprístupnené jaskyne na Slovensku“, pořádané Štátnou ochranou prírody SR a Správou slovenských jaskýň 5. listopadu 2025 v Cikkerově síni radnice Banské Bystrice. Konference se konala u příležitosti významných výročí souvisejících s ochranou jeskyní na Slovensku, včetně 25 let existence ŠOP SR jako samostatné organizace, 30. výročí zápisu jeskyní Slovenského krasu na seznam světového přírodního dědictví UNESCO a 55 let Správy slovenských jaskýň.

Program nabídl celou škálu odborných prezentací, které se věnovaly především současnému stavu slovenských jeskyní, jejich geologickým hodnotám a také tomu, jak se jeskyně vnímaly a využívaly v minulosti i současnosti. Přednášející představili přehled zpřístupněných jeskyní, jejich unikátní výzdobu či zalednění, význam archeologických a paleontologických nálezů i to, jak jeskyně přispívají k poznání vývoje přírody. Zazněly také informace o historii jeskynního turismu, vývoji návštěvnosti od druhé poloviny 20. století a modernizaci technických prvků, které umožňují bezpečný provoz jeskyní dnes. Součástí odborného programu byla i prezentace J. Gabriše na téma zpřístupněných jeskyní v České republice. V přednášce představil systém správy zpřístupněných jeskyní, specifika jejich provozu, a praktické zkušenosti i z hlediska báňské legislativy. Vystoupení umožnilo srovnat postupy obou zemí a zároveň demonstrovat odlišnosti v legislativním i organizačním rámci. Velká pozornost byla v dalších příspěvcích věnována otázkám ochrany jeskyní.

Prezentace se zaměřily na zranitelnost podzemních prostor, problémy spojené se znečištěním, monitoring vodních a klimatických poměrů v jeskyních či ochranu vzácných jeskynních živočichů. Byly připomenuty i zásady odborného zpřístupňování a provozování jeskyní s ohledem na jejich dlouhodobou udržitelnost. V odpolední části programu následovaly

Panelová diskuze v rámci konference. Foto Správa slovenských jaskýň

přednášky o jeskyních světového přírodního dědictví Slovenského krasu. Diskutovalo se o jejich jedinečných hodnotách, ale také o nutné péči, která je spojená s mezinárodně uznaným statutem těchto lokalit. Závěrečná panelová diskuse byla zaměřena na několik tematických okruhů — zejména na změny v režimu ledových jeskyní v souvislosti s klimatickou změnou, otázky bezpečnosti provozu zpřístupněných jeskyní, jejich význam pro cestovní ruch, využití jeskyní v environmentálním vzdělávání a širší mezinárodní kontext jeskynní ochrany a speleologie. Přítomní odpovídali i na dotazy publika, sdíleli zkušenosti z praxe.

Tyto akce poskytují prostor nejen pro odbornou výměnu, ale i pro diskusi o dlouhodobém řízení a ochraně lokalit s mezinárodním statutem. Obě pracovní cesty potvrdily, že české a slovenské jeskyně spojuje nejen společná historie, ale především stejný odborný zájem a podobné provozní výzvy.

3.3.5 První ročník Ceny Správy jeskyní ČR

Pavel Gejdoš

Osobnosti působící v oblasti speleologie vyzdvihl první ročník Ceny Správy jeskyní České republiky. Za mimořádný přínos v oblasti výzkumu, ochrany a zpřístupňování jeskyní a krasového podzemí zavedla Správa jeskyní České republiky (SJ ČR) ocenění zpravidla celoživotních zásluh za rozvoj tohoto oboru. Laureátem ceny může být jakákoli fyzická osoba z kterékoli oblasti, bez ohledu na státní občanství, podílející se na ochraně a správě jeskyní, průzkumu, dokumentaci, vědeckém poznání, výchově a vzdělávání, propagaci, zajišťování bezpečnosti či zpřístupňování jeskyní veřejnosti a péči o ně.

V rámci jejího prvního ročníku ji ve čtvrtek 28. srpna 2025 z rukou ministra životního prostředí Petra Hladíka převzalo pět laureátů – **Kinga Székely, Jaroslav Hromas, Hynek Pavelka** a v zastoupení **Ladislav Slezák a Radko Tásler**.

Návrhy osobností, které se svojí prací, výkony či občanskými aktivitami významným způsobem zasloužily o poznání a udržitelné využití jeskyní a krasu v České republice nebo v zahraničí, mohli s odůvodněním posílat odborníci i veřejnost. Z došlých 17 nominací vybrala Komise pro udělování ceny 5 kandidátů, které navrhla řediteli SJ ČR jako laureáty.

Slavnostní předání Ceny správy jeskyní České republiky proběhlo 28. srpna 2025 v Domě přírody Moravského krasu za účasti ministra životního prostředí Petra Hladíka a ředitele SJ ČR Milana Jana Půčka. Ocenění za mimořádné celoživotní zásluhy o rozvoj oboru převzaly tyto osobnosti:

Mgr. Kinga Székely patří k nejvýznamnějším osobnostem středoevropské speleologie a karsologie. Jako dlouholetá ředitelka Speleologického institutu v Budapešti významně ovlivnila moderní péči o kras a jeskyně v Maďarsku i okolních zemích. Po studiích geografie v Budapešti a Krakově se od 60. let 20. století začala věnovat výzkumu a ochraně jeskyní na profesionální úrovni. Je autorkou moderního systému evidence a dokumentace jeskyní, podílela se na přípravě právní ochrany jeskyní, která je v Maďarsku od 80. let zakotvena v zákonech a celý život se věnovala jejímu uplatňování v praxi. Díky jejímu úsilí byl zapsán Aggtelecký a Slovenský kras na seznam světového dědictví UNESCO. Řadu let byla neúnavnou iniciátorkou spolupráce středoevropských zemí na konferenční platformě Alcadi, zaměřené především na poznávání historie výzkumu a využívání jeskyní. Napsala a stále píše a vydává řadu odborných publikací. Székely je dlouholetou a respektovanou kolegyní pracovníků

Cenu pro R. Táslera převzal mluvčí KRNP Radek Drahný, J. Hromas dorazil osobně. Foto SJ ČR

SJ ČR. Udělení Ceny SJ ČR je uznáním její celoživotní obětavé práce a přínosu v oblasti speleologie, karsologie, ochrany a péče o jeskyně.

RNDr. Jaroslav Hromas je významná osobnost české speleologie a celoživotní ochránce přírody. Už od mládí se aktivně věnoval výzkumu jeskyní. Koniček se u něj brzy stal celoživotním posláním. Vystudoval geologii na přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy. Profesionální dráhu zasvětil institucím, které se věnují ochraně přírody, především krasových oblastí a jeskyní. Spoluzaložil Českou speleologickou společnost, ve které později působil jako předseda. Na začátku 90. let se významně zasloužil o sjednocení péče o zpřístupněné jeskyně a o vznik Jednotné evidence speleologických objektů, která dnes slouží jako oficiální databáze jeskyní v ČR. Byl prvním a dlouholetým ředitelem SJ ČR, je uznávaným odborníkem, respektovaným v tuzemsku i v zahraničí.

Hynek Pavelka zasvětil téměř půl století svého profesního života jeskyním Moravského krasu. Začínal jako vedoucí jeskyně Balcarka, ale natrvalo zakotvil u ponorné říčky Punkvy, kde se stal vedoucím Punkevních jeskyní. Pod jeho vedením nimi během let prošly miliony návštěvníků. Kromě organizace provozu se neváhal zapojit i do samotného provázení či řízení lodí, když bylo potřeba. Spolu s kolegy se staral o pohodlí a bezpečí návštěvníků a dokázal si poradit i v krizových situacích – od povodní po náročné stavební úpravy. Významně se podílel na stavbě nové vstupní budovy i zavádění nových technických řešení, jako například úprav bezbariérového přístupu na dno Macochy.

Mgr. Ladislav Slezák se speleologii věnuje více než sedm desetiletí, a to s neutuchajícím zápalem, odborností a hlubokým respektem k přírodě. Už v roce 1950, jako šestnáctiletý student, založil v Brně studentskou skupinu jeskyňářů. Od té doby zůstal Moravský kras jeho životní krajinou i osudem. Po absolvování geologie na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity v Brně se věnoval výzkumu krasu v rámci Moravského muzea a dalších institucí, kde vždy dokázal propojit odbornou práci s podporou amatérských speleologických skupin. Ladislav Slezák se zásadně podílel na objevování, dokumentaci a zpřístupňování jeskynních systémů. Vedl odborné výzkumné týmy i celou organizaci Moravský kras, a po roce 1989 se stal ředitelem Správy českých a moravských jeskyní, kde působil až do svého odchodu do důchodu v roce 1995.

RNDr. Radko Tásler je význačná osobnost v oblasti bádání, ochrany a dokumentace krasu. Do nedávna veřejnosti téměř neznámý Krkonošský kras díky němu získal zcela nový

význam a komplexní podobu. Tásler založil speleologickou skupinu Albeřice, která se již téměř padesát let zabývá průzkumem krkonošských jeskyní a důlních děl, včetně zpřístupňování dolu Kovárna veřejnosti. Úzce spolupracuje se Správou KRNAP. Na scéně světové vedl řadu úspěšných projektů. Při expedici na Nový Zéland v roce 1990 spolu s kolegy objevil jeskyni Bohemia v oblasti Mt. Owen — největší známý aragonitový dóm Nového Zélandu, dodnes považovaný za jeden z nejvýznamnějších na světě.

Oceněná **Kinga Székely** patří k nejvýznamnějším osobnostem středoevropské karsologie. Předávání cen se neslo v duchu milého setkávání. Foto SJ ČR

3. VĚDA A VÝZKUM, PÉČE O JESKYNĚ

3.4 Vzdělávání

3.4.1 Vzdělávání zaměstnanců

Barbora Šimečková

V rámci centrálně organizovaného vzdělávání se 26 zaměstnanců SJ ČR zapojilo do zvyšování kvalifikace prostřednictvím online platformy SEDUO.CZ. Přímo na jednotlivých jeskyních příslušní zaměstnanci dále absolvovali dva online kurzy na téma *Sociální sítě* a *Školení prodejních dovedností – zákazník, který se vrátí*.

Okolo desítky zaměstnanců využilo akcí pořádaných Českou speleologickou společností. Kromě tradičního SPELEOFÓRA 2025 ve Sloupě v Moravském krasu se zúčastnili odborného terénního workshopu *Těžba pískovce ve Skalickém vrchu u České Lípy* nebo setkání k tématice nekrasových jeskyní *Český neKras 2025* v Srbsku v Českém krasu.

Vedoucí UIS v Moravském krasu se zúčastnila semináře pořádaného Asociací turistických informačních center na téma *Praktické zvládnání konfliktů*, jehož součástí byla komentovaná prohlídka podzemních vodojemů v Brně.

Kromě centrálních akcí většina jeskyní pořádá speciální vzdělávací aktivity podle potřeb svého pracoviště. V Javoříčských jeskyních se konal workshop *Prohlubování vědomostí o severomoravském krasu a umění prezentace*. Mladečské jeskyně uspořádaly terénní exkurze do nezpřístupněných částí *Mladečských jeskyní, po naučné stezce Třesín, na zážitkové trasy jeskyně Výpustek* a *Po stopách Nagela v Sloupsko-šošůvských jeskyních*, a dále návštěvu depozitářů *Moravského zemského muzea* a *ústavu Anthropos* v Brně s paleontologickými a archeologickými nálezy z Mladče. Zaměstnanci jeskyně Výpustek absolvovali několik terénních exkurzí do nezpřístupněných jeskyní Moravského a Tišnovského krasu (*Králova j., Řečistě, Hedvábná, Hluboký závrť*). V Jeskyni Na Špičáku zorganizovali 4 akce: přednášky *Život letounů, Johann Ripper – autor první mapy JNŠ, Proces skenování jeskyně a tvorba jejího digitálního dvojčete*; a dále tradiční akci *Mezinárodní noc pro netopyry*. Poslední tři jmenované byly přístupné i pro laickou veřejnost.

Ve Zbrašovských aragonitových jeskyních uspořádali exkurzi s *balneotechnikem do Kropáčova pramene kyselky* a vyslechli prezentace *Hranický kras versus vodní dílo Skalíčka* a *Aktuální stav potápěčského výzkumu Hranické propasti*. Zúčastnili se také akce Mendelovy univerzity *Propastný workshop*, propojující poznání Hranického krasu z pohledu různých oborů.

Prakticky nenahraditelný způsob prohlubování odborného vzdělávání poskytují studijní cesty. V rámci odborného školení zaměstnanců pořádaného odborovou organizací byly navštíveny lokality Demänovské, Malužinské a Jánské doliny na Slovensku (*Malužinská j., Modrá j., Baňa Zubautollen, Malá a Velká Stanišovská j., Demänovské jaskyne Slobody a Mieru*). Zaměstnanci jeskyně Výpustek se zaměřili na přírodní, historicko-technické a hornické památky severní Moravy a Slezska a poznání Štramberského a Hranického krasu. Navštívili *československé opevnění v Hlučině-Darkovičkách, doly Michal a Landek v Ostravě, břidlicový Flascharův důl v Odrách, geologicko-archeologickou expozici v Muzeu Šipka ve Štramberku, jeskyni Šipka, Zbrašovské aragonitové jeskyně, Hranickou propast a tajný telekomunikační bod*

ČSLA z doby studené války v Příslavcích. Studijní cesta pracovníků Zbrašovských aragonitových jeskyní vedla na oplátku do Moravského krasu (standardní a zážitková trasa Jeskyně Výpustek, kostnice v poutním kostele ve Křtinách, bývalý lom Seč v Rudici, Větrný mlýn v Rudici s expozicí speleologie a mineralogie, Rudické propadání, dlouhá trasa Sloupsko-šošůvských jeskyní, propast Macocha a Punkevní jeskyně).

Pracovníci Koněpruských jeskyní a Domu přírody Českého krasu podnikli jednodenní cestu k chýnovským kolegům, kde se mohli blíže seznámit s jejich problémy při provozu jeskyně a návštěvnického střediska. Zaměstnanci Bozkovských dolomitových jeskyní se rozjeli do severního pohraničí (zprístupněné podzemní objekty Josefov, Dobrošov, Medvědí jeskyně v polském Kletně, Jeskyně Na Špičáku, Jeskyně Na Pomezí, kras Králického Sněžníku – Tvarožné díry, ponory Moravy, vývěr Mléčný pramen aj). Obdobným směrem zamířili i pracovníci z Jeskyně Na Turoldu, kteří navštívili krasová a pseudokrasová území Nížkého Jeseníku a Králického Sněžníku (Jeskyně Na Pomezí, Jeskyně Na Špičáku, Medvědí jeskyně, pohraniční opevnění Staroměstsko, naučné stezky Pasák a Johanna Schrotha).

3.4.2 Odborný seminář pro zaměstnance SJ ČR

Martin Koudelka

V rámci prohlubování kvalifikace zaměstnanců Správy jeskyní ČR uspořádalo Oddělení péče o jeskyně další odborný seminář. Akce se uskutečnila v příjemném prostředí Domu přírody Moravského krasu ve středu 26. listopadu. Nosným tématem tentokrát byly jeskyně a krasové jevy. Po úvodním slovu ředitele Milana Jana Půčka následovala prezentace „*Jak si neplést pojmy vápník, karbonát a vápenec*“. Na několika příkladech byly názorně vysvětleny základní definice chemického prvku, minerálu a horniny. Detailně byly rozebrány způsoby, příčiny a podmínky krasové koroze i zpětného srážení uhličitanu vápenatého z roztoku. V další přednášce mohl díky své fotografické databázi seznámit s bohatstvím tvarů jeskynní výzdoby Alexandr Komaško.

Milým a důležitým zpestřením „šutrologických“ témat byla následně přednáška „Hibernace jako strategie pro přežití netopýrů a vrápenců v našich zeměpisných šířkách“ doc. Jana Zukala z Ústavu biologie obratlovců AV ČR. Po detailním popisu fyziologie hibernace následoval rozbor všech ekologických aspektů, zejména ve vztahu k výzkumům, které probíhají současně v několika zpřístupněných jeskyních. Závěrem bylo zdůrazněno, že každá lokalita je svým způsobem jedinečná, a proto se musí v případě stanovení ochranného managementu postupovat vždy s rozvahou a individuálně. Nelze automaticky přenášet poznatky zjištěné o jednom druhu na jedné lokalitě na ostatní a často je třeba hledat kompromisy. Při změnách je třeba vždy zajistit monitoring a potřebnou zpětnou vazbu.

Po krátké diskusi v rámci přestávky kolega Petr Zajíček zahájil vystoupení na téma „*Jeskyně a propasti České republiky*“. Soustředil se na všech čtrnáct zpřístupněných jeskyní a krátce a výstižně postupně zdůraznil u každé z nich její význam a také neopomněl zdůraznit tamní zvláštnosti. Následující přednáška Ivana Baláka seznámila s rozšířením krasu a jeskyní v České republice. Zaměřena byla na výskyt různých forem krasu, povrchových i podzemních. Byla

doplněna bohatou fotografickou dokumentací, mapovými výstupy i prostorovými modely krasových jevů v krajině. Přestože se akce osobně zúčastnilo méně lidí, než se přihlásilo, a to z důvodu nepříznivého počasí, byla akce zúčastněnými hodnocena kladně. Poprvé byly přednášky také nahrávány a je tak možno je zhlédnout i dodatečně v případě vlastní potřeby či pro následná školení zaměstnanců na jednotlivých pracovištích. Domu přírody Moravského krasu patří velké poděkování za poskytnutí prostor. Věříme, že i v budoucnu odborný seminář zůstane místem nejen získávání či prohlubování vědomostí, ale i osobního předávání zkušeností a znalostí mezi jednotlivými účastníky.

3.4.3 Netopýří prohlídky v Javoříčských jeskyních

Martin Koudelka

Javoříčské jeskyně nebyly pro pořádání této akce vybrány náhodou. Patří k nejatraktivnějším v rámci zpřístupněných jeskyní z hlediska výzdoby a velikosti prostor. Jsou největším známým zimovištěm vrápence malého na území České republiky s dlouhou historií monitoringu a velkým množstvím zjištěných druhů letounů. Prohlídky se konají od roku 2016 vždy dvakrát ročně, koncem měsíce března a na začátku listopadu. Termíny byly voleny nejen s ohledem na nižší provoz v jeskyních, abychom se mohli návštěvníkům více věnovat, ale i s ohledem na roční cyklus letounů. V těchto termínech je v podzemí dostatečně velké množství vrápenců i některých ostatních druhů, na druhou stranu nejsou ve stavu hluboké hibernace, a tudíž nehrozí riziko jejich zbytečného rušení a probouzení. Již od počátku byly akce nazvány jako „*Probouzení netopýrů*“ a „*Uspávání netopýrů*“.

Před vstupem do podzemí jsou návštěvníci seznámeni s výjimečností Národní přírodní rezervace Špraněk, výskytem vzácných a chráněných druhů rostlin a živočichů, historií objevování podzemních prostor i s historií ochrany přírody. K tomuto účelu slouží vybudované stálé informační panely před správní budovou, věnované konkrétnímu okruhu témat. Před vlastní prohlídkou jsou návštěvníci poučeni, jakým způsobem bude konkrétně probíhat a jak se chovat v blízkosti letounů. Zejména se od nich držet v dostatečné vzdálenosti, aby nedocházelo k tepelnému rušení a minimalizovat hluk a mluvení během prohlídky. Chovat se ohleduplně – asi tak, jako bychom přišli k někomu na návštěvu do jeho ložnice. Prohlídka trvá přibližně hodinu a probíhá na kratší variantě prohlídkové trasy. Méně se povídá o jeskyních, o to více o letounech a jejich přímých souvislostech s Javoříčskými jeskyněmi. Druhou částí je obrazová prezentace věnovaná letounům, v podzemí, v poslední prostora prohlídkové trasy, jeskyni Svěcená díra. Opakuje a detailněji probírá informace získané na prohlídkové trase a doplňuje je o další zajímavosti, a to nejen středoevropských letounů.

V průběhu prohlídky se zaměřujeme na aktivní interakci s návštěvníky, aby se necítili jako na přednášce, ale aby se mohli se svými znalostmi před ostatními pochlubit. Děti za aktivní přístup a správně zodpovězené otázky dostávají malý suvenýr. Podle reakcí účastníků těchto akcí můžeme říci, že jsme vykročili správným směrem. Většina odchází spokojená a nemálo z nich se i opakovaně vrací. Získané informace a znalosti předávají svým známým, příbuzným a dokáží správným způsobem zareagovat při náhodném setkání s netopýry. Stávají se z nich opravdoví ochránci těchto zajímavých a ohrožených živočichů. Správa jeskyní ČR v současné době uvažuje o rozšíření na netopýry zaměřených prohlídek i na další zpřístupněné jeskyně. Ve spolupráci s jednotlivými vedoucími hledáme nejvhodnější modifikace pro konkrétní provozy. Rozvíjíme kontakty a spolupráci s regionálními specialisty – chiropterology, orgány ochrany přírody a vědeckými pracovišti.

3.4.4 Mezinárodní noci pro netopýry

Martin Koudelka

Mezinárodní noc pro netopýry se koná pod záštitou Dohody o ochraně populací evropských netopýrů (EUROBATS), a to již od roku 1997. Tuto akci koordinuje na území České republiky Česká společnost pro ochranu netopýrů (ČESON) ve spolupráci s řadou dalších organizací (např. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Správa jeskyní ČR, Národní památkový ústav, ČSOP a další nevládní organizace, ekocentra a muzea). Program netopýřích nocí zahrnuje večerní vycházky do přírody, ukázky výzkumných metod (odchyt netopýrů do sítí, sledování pomocí ultrazvukového detektoru), populárně naučné přednášky s promítáním, prezentace ochočených hendikepovaných netopýrů i zábavné hry a soutěže pro děti. Na některých lokalitách se návštěvníci mohou zúčastnit také mimořádné noční prohlídky hradu, zámku či jeskyně.

V roce 2025 se akce uskutečnila na více než šedesáti místech, z toho ve čtyřech zpřístupněných jeskyních – Koněpruských, Na Špičáku, Chýnovské a Výпустku. První byla v Koněpruských jeskyních 14. srpna. Akci bylo věnováno celé odpoledne i večer a jako tradičně hlavním organizátorem byla ZO ČSOP Nyctalus (Anna Bláhová). Na program byly dvě odborné přednášky a spousta her pro děti, s netopýří dílničkou. Speciální prohlídky jeskyní byly určitě vhodným doplňkem mimořádně teplého letního dne. Večer pro zájemce byla uspořádána vycházka do okolí s ukázkou detektorování ultrazvukových signálů netopýrů.

Netopýří noc v Moravském krasu se v roce 2025 konala ve Výпустku. Foto SJ ČR

Následovala úspěšná akce v jeskyni Na Špičáku 22. srpna. Od 18 hodin se v rychlém sledu za sebou uskutečnilo pět prohlídek jeskyně se speciálním výkladem. Průvodci podzemím a zajímavým životem netopýřů byli Martin Koudelka ze SJ ČR, Jiří Šafář a Vladimír Hanzal z AOPK ČR. Zpestřením čekání na hlavní večerní program byla ukázka činnosti Speleologické záchranné služby. Přednáška J. Šafáře s prezentací byla doplněna ukázkami živých netopýřů odchycených před vchodem do jeskyně. Akce byla ukončena promítáním filmu „Netopýři ve tmě“.

Chýnovská jeskyně se úspěšně zhostila akce 29. srpna. Zejména díky dlouhodobé podpoře ze strany „místního“ Františka Krejčí ze SJ ČR. Mnoho her pro děti, zajímavá přednáška V. Hanzala z AOPK ČR a oblíbené ukázky živých netopýřů přímo z lokality jsou v Chýnově již tradicí.

Poslední v pořadí, nikoliv však významem, byla akce v Moravském krasu v jeskyni Výпустek. Speciální prohlídky jeskyně se spoustou zajímavostí o lokalitě a životě netopýřů organizoval J. Šanda ze SJ ČR, a také se jich aktivně ujal. Přednášku s prezentací si připravil pro účastníky Vlastislav Káňa z Muzea Blanenska. Ukázky hendikepovaných netopýřů několika druhů doprovodil odborným výkladem Jan Zukal z Ústavu biologie obratlovců AV. Mezinárodní noc pro netopýry je již řadu let akcí, která je veřejností vyhledávána a tvoří nedílnou součást pestré nabídky doprovodných programů Správy jeskyní. Přeci jen spojení jeskyně a netopýra je v lidech hluboce zakořeněné. Propojení návštěvy jeskyně se zábavným programem pro děti a populárně-naučným způsobem prezentace nejnovějších poznatků odborníků je v konečném důsledku nejlepším způsobem ochrany netopýřů. Fascinují vás také netopýři – tajemní živočichové, kteří se přes den ukrývají na různých nenápadných místech a teprve večer vyletují ven? Rádi byste je blíže poznali? Chcete zpestřit dětem konec prázdnin? Navštivte Mezinárodní noc pro netopýry!

3.4.5 Prezentace pro veřejnost

Barbora Šimečková

Zaměstnanci SJ ČR pravidelně seznamují laickou i odbornou veřejnost s nejrůznějšími odbornými tématy.

Petr Zajíček z Oddělení péče o jeskyně prezentoval třikrát přednášku *Moravský kras v běhu času*, a to v Městské knihovně v Přerově, Oblastním muzeu a galerii v Mostě a Orlickém muzeu v Chocni. Na téma *Jeskyně České republiky* v Městské knihovně v Kolíně přednášel v jednom dni dokonce dvakrát, za účasti cca 180 posluchačů. V Městské knihovně v Jihlavě představil *Kateřinskou jeskyni jako archeologickou lokalitu s nejstaršími jeskynními kresbami v ČR*.

Barbora Šimečková ze Zbrašovských aragonitových jeskyní upozornila na hydrogeologická rizika přípravy vodního díla Skalička odborné pracovníky Ministerstva životního prostředí v Praze v prezentaci *Hranický kras versus vodní dílo Skalička*. Na stejné téma prezentovala i na odborné konferenci *Kras, jeskyně a lidé ve Svatém Janu pod Skalou* v Českém krasu. Pro Společnost důlních měřičů a geodetů z celé ČR zajistila komentovanou exkurzi k *Hranické propasti* zaměřenou na aktuální stav mapové dokumentace.

V obci Dobronice u Chýnova si 76 posluchačů se zájmem vyslechlo přednášku Františka Krejčí z Chýnovské jeskyně *Historie dolování v rudním revíru Ratibořské Hory – Stará Vožice*.

Přednáška pro laickou veřejnost byla zaměřena na historii dobývání a technologie těžby v návaznosti na dosud dochované pozůstatky této činnosti v dobronickém okrsku, který byl v minulosti součástí revíru s těžbou polymetalických rud. Přichází se mimo jiné seznámit s průzkumnou a dokumentační činností pracovníků Chýnovské jeskyně a členů ZO ČSS 2-01 Chýnovská jeskyně.

Velké množství akcí jak pro odbornou, tak laickou veřejnost se konalo v prostorách Domu přírody Českého krasu v Koněprusích.

Ideálním místem pro pořádání akcí pro veřejnost byl i v roce 2025 Dům přírody Českého krasu u Koněpruských jeskyní. Týkaly se nejen netopýrů, ale například i vlků. Foto SJ ČR

3. VĚDA A VÝZKUM, PÉČE O JESKYNĚ

3.5 Péče o jeskyně

3.5.1 Managementová opatření v jeskyních

Lucie Gozďálová, Lucie Malečková

Práce ochrannářského managementu vycházející ze schválených plánů péče a jsou převážně finančně kryté prostředky Ministerstva životního prostředí ČR z Programu péče o krajinu (PPK) a Národního plánu obnovy – Programu podpory obnovy přirozených funkcí přírody (NPO-POPFK). Pro rok 2025 byl SJ ČR stanoven limit prostředků podprogramu MaS ve výši 1.000.000 Kč, PPK ve výši 2.500.000 Kč a NPO-POPFK 6.000.000 Kč. Dle požadavků správ jeskyní, plánu hlavních úkolů a úkolů vyplývajících z plánů péče o příslušná ZCHÚ byla k realizaci vybrána opatření, která je možné dle stanovených podmínek dokumentace podprogramu a příslušných směrnice z těchto programů financovat. V roce 2025 byly z prostředků dotací MŽP určených pro údržbu a zlepšení stavu zvláště chráněných území realizovány níže uvedené akce a v jejich rámci celkem 79 jednotlivých opatření.

Přehled managementových opatření provedených v roce 2025

ZCHÚ/jeskyně	Charakter opatření	Náklady v Kč
NPP Bozkovské dolomitové jeskyně	Likvidace lampenflory a prachoplísňových povlaků v jeskyních. Kosení a údržba travního porostu a zeleně podél přístupové cesty v areálu BDJ. Vyčištění záchytných jímek oplachové vody od splavených nečistot.	48.734
NPP Chýnovská jeskyně	Likvidace lampenflory a očista jeskyně. Likvidace náletových dřevin v povrchovém areálu. Oprava portálu nouzového vchodu do Chýnovské jeskyně. Tvorba terénních stupňů k portálu nouzového vchodu do Chýnovské jeskyně.	103.970
NPP Zlatý kůň CHKO Český kras (Koněpruské jeskyně)	Likvidace lampenflory a prachoplísňových povlaků. Rekonstrukce portálu nouzového východu. Stravební dozor investora - rekonstrukce portálu nouzového východu.	3.696.409
PP Jeskyně pod Sněžníkem (CHKO Labské pískovce)	Doplnění 5 ks pomocných žebříků z nerezové oceli na přístupové cestě k jeskyním dutinám v PP Jeskyně Pod Sněžníkem. Oprava zabezpečení vstupu do PP Jeskyně pod Sněžníkem.	22.684
NPR Vývěry Punkvy CHKO Moravský kras	Punkevní jeskyně Ošetření a očištění skalních stěn, chodníků a vybraných syntrových útvarů jeskyních. Údržba skalních stěn nad vchodem do Punkevních jeskyní. Vyčištění ochranných sítí nad přístavištěm a opravy poškozených míst sítě. Vyčištění a odstranění nánosů z ochranné sítě u Dolního jezírka. Údržba geologických profilů na skalních stěnách v propasti Macocha. Rizikové kácení 11 stromů v Pustém žlebu. Odstranění písku z přístaviště lodí na Punkevních jeskyních. Zpracování odborného posudku a drobné opravy turistického chodníku a přístaviště u Masarykova Dómu v Punkevních jeskyních. Oprava záchytné sítě nad přístavištěm.	1.225.393

NPR Vvčery Punkvy (CHKO Moravský kras)	Punkevní jeskyně	Zabezpečení skalních stěn z hlediska možnosti samovolného pádu kamenů a stromů a bezpečnosti pohybu osob ve vstupním areálu Punkevních jeskyní. Údržba technických zařízení na vodní plavbě mezi odvodňovací šachtou a přístavištěm. Vyklizení koryta podzemní říčky Punkvy od nánosů splaveného bahna s velkým množstvím suti, částí betonových prvků (schodnic a desek), kabelů a dalšího zařízení poškozeného během povodní v roce 2024.	
	Kateřinská jeskyně	Ošetření a očistění skalních stěn v jeskyni. Údržba geologických profilů na skalních stěnách nad vchodem do Kateřinské jeskyně. Očista stěn a stropů velkých dómu Kateřinské jeskyně od nárůstu lampenflory. Kosení a údržba travního porostu v areálu Kateřinské jeskyně a Skalního mlýna.	70.481
CHKO Moravský kras	Kateřinská jeskyně	Zajištění skalních stěn nad vchody do jeskyní podle doporučení „Geotechnického posouzení skalních stěn ve vstupních areálech Sloupsko-šošůvských jeskyní, jeskyně Kůlna, Punkevních jeskyní, dna propasti Macocha, Kateřinské jeskyně a stability stropu v Kateřinské jeskyni“. Výroba 3 ks informačních tabulí 14 zpřístupněných jeskyní – naučné stezky podzemím (tisk+UV+antigrafit lamino).	31.774
	PR Sloupsko-šošůvské jeskyně	Ošetření a očistění skalních stěn a vybrané sintrové výzdoby v jeskyních. Kosení travního porostu v areálu Sloupsko-šošůvských jeskyní. Likvidace náletových dřevin v okolí Hřebenáče, na svahu u Starých skal a v okolí vchodu do jeskyně Kůlny. Odstranění povodňových sedimentů z prostoru vchodu do Sloupsko-šošůvských jeskyní. Odstranění suti, zeminy a dřevní hmoty z prostoru Sklípku ve Sloupsko-šošůvských jeskyních. Zpevnění povrchu turistické naučné stezky u Sloupsko-šošůvských jeskyní. Vyčištění ponorů Sloupského potoka od naplavené zeminy smíšené s velkým množstvím dřevní hmoty a suti.	1.249.044
	PR Balcarova skála – Vintoky	Očista stěn a vybraných sintrových útvarů v jeskyni. Údržba skalních stěn nad vchody do jeskyně. Oprava instalovaného venkovního krápníku. Odstranění nežádoucích náletových dřevin na skalách nad vchodem do jeskyně Balcarka. Oprava části návštěvní trasy jeskyně Balcarka.	412.910
	PR U Výpustku	Rizikové kácení stromů v areálu jeskyně Výpustek. Likvidace náletových dřevin a sečení trávy. Oprava 22 ks venkovních laviček ve venkovním areálu u jeskyně Výpustek.	158.264
	NPR Špraněk (Javoříčské jeskyně)	Ošetření vybraných sintrových útvarů v jeskyních. Výroba a instalace edukačního panelu (pexeso) včetně grafiky. Údržba skalních stěn nad vchody a přístupovou cestou u propasti Zátvořice. Rizikové kácení stromů v areálu Javoříčských jeskyní. Zpracování odborného posudku a drobné opravy ocelových výstuží v Javoříčských jeskyních.	195.230
NPP Zbrašovské aragonitové jeskyně	Celoplošná desinfekce mikrobiálního napadení aragonitové výzdoby. Revize stavu vertikálních komínů nad návštěvní trasou spelealpinistickým způsobem. Údržba skalních výchozů na svazích nad vchody do jeskyní a nad turistickou stezkou. Vyčištění bahnotoku z Mazurky za Vodopád, oprava záchytného roštu u ústí Mazurky v ZAJ.	515.074	

PJ 5

Údržba skalních stěn nad vchodem do Punkevních jeskyní. Foto SJ ČR

NPP Zbrašovské aragonitové jeskyně	Oprava přístupové cesty v areálu Zbrašovských aragonitových jeskyní. Výměna lan a kotvení ve Velkém komíně v Jurikově dómě v ZAJ. Výroba mobiliáře do odpočinkového místa pro návštěvníky Zbrašovských aragonitových jeskyní. Instalace mobiliáře a výroba informačních tabulí do odpočinkového místa pro návštěvníky NPP Zbrašovské aragonitové jeskyně. Oprava ocelové lávky na Křížovatce ve Zbrašovských aragonitových jeskyních.	
NPP Jeskyně Na Pomezí	Likvidace lampenflory kolem reflektorů po celé délce prohlídkové trasy v jeskyních. Oprava dřevěného zábradlí v areálu Jeskyně Na Pomezí.	72.692
NPP Na Špičáku (Jeskyně Na Špičáku)	Likvidace lampenflory a očištění skalních stěn v jeskyni. Údržba lomových stěn nad vchody do jeskyně, nad turistickou stezkou a nad vstupním areálem. Bezpečnostní ořez náletových dřevin na lomové hraně v prostoru východu a podél přístupové cesty. Kosení travních porostů v areálu. Rizikové kácení stromů v areálu Jeskyně Na Špičáku. Úprava venkovních povrchů před provozní budovou a výměna drčeného mramoru v jeskyni. Mapování jeskynního systému a okolního povrchu za účelem vytvoření digitálního modelu pro návštěvníky přístupných jeskyní Na Špičáku.	204.264
NPP a PP Třesín CHKO Litovelské Pomoraví (Mladečské jeskyně)	Likvidace lampenflory a očištění skalních stěn v jeskyni. Údržba skalních stěn v areálu jeskyní. Likvidace náletových dřevin a následné pokosení křovinořezem na svahu za provozní budovou. Rizikové kácení stromů v areálu Mladečských jeskyní. Rizikové kácení stromů na hraně skalní stěny v areálu Mladečských jeskyní.	211.560
PP Turolď CHKO Pavlovské vrchy	Prořezávka náletových dřevin na svazích nad vchody do jeskyní a nad turistickou stezkou. Kosení travních porostů lehkou mechanizací v areálu lomu. Oprava záchytné sítě nad vchodem do Jeskyně Na Turolďu. Oprava záchytného plotu nad hraně lomové stěny nad vchodem do Jeskyně Na Turolďu.	483.000

3.5.2 Vrchní dozor státní báňské správy a opatření k zajištění bezpečného stavu jeskyní

Jakub Gabriš, Vratislav Ouhřabka, Petr Zajíček

V průběhu roku 2025 byla ve zpřístupněných jeskyních spravovaných Správou jeskyní České republiky realizována rozsáhlá kontrolní, inspekční a odborná činnost, zaměřená na zajištění bezpečného provozu, technický stav podzemních prostor jeskyní a plnění povinností vyplývajících z právních předpisů v oblasti báňské legislativy pro činnosti prováděné hornickým způsobem (práce na zpřístupňování jeskyní a práce na jejich udržování v bezpečném stavu). Kontroly se uskutečnily jak na základě plánů kontrol orgánů báňské správy, tak v návaznosti na konkrétní technické události a odborná posouzení, či samozřejmou soustavnou činností závodních a báňsko-bezpečnostního technika či jiných odborných či pověřených pracovníků Správy jeskyní České republiky.

Dne 22. ledna 2025 provedl Obvodní báňský úřad (OBÚ) Ostrava v Javoříčských jeskyních specializovanou prověrku podle upřesněného plánu kontrol OBÚ pro území Moravskoslezského a Olomouckého kraje na první čtvrtletí roku 2025. Předmětem kontroly bylo ověření, zda kontrolovaná osoba či organizace plní povinnosti stanovené vyhláškou č. 55/1996 Sb., zejména v oblasti pravidelných prohlídek bezpečného stavu jeskyně, vedení provozního řádu, zajištění větrání, havarijních plánů a bezpečnosti provozu při pracích na zpřístupňování jeskyní a prací na jejich udržování v bezpečném stavu. Kontrola byla zaměřena na konkrétní ustanovení vyhlášky a jejím cílem bylo ověřit, zda jsou nastavené postupy v souladu s právními předpisy a odpovídají skutečnému stavu v podzemí. Kontrolní zjištění nepotvrdila porušení povinností, což umožnilo pokračování provozu bez nutnosti ukládání nápravných opatření.

V dubnu 2025 byla v Punkevních jeskyních provedena externím znalcem mimořádná kontrola technického stavu ocelové lávky v Masarykově dómu, včetně navazující betonové desky. Kontrola byla vyvolána technickým stavem konstrukce, který vznikl v důsledku povodňových událostí na podzim roku 2024, kdy došlo k odplavení sedimentů pod betonovou deskou tvořící součást návštěvnické trasy. Zjištěno bylo, že betonová deska není spojitě podepřena a její převislá část se částečně opírá o nosné prvky lávky, což má negativní vliv na mechanickou odolnost a stabilitu konstrukce. Na základě těchto zjištění bylo rozhodnuto závodním organizací o okamžitém vyloučení návštěvnického provozu v této lokalitě, a to až do doby odstranění zjištěných rizik. Přijatá opatření byla preventivního charakteru a směřovala k vyloučení ohrožení bezpečnosti návštěvníků.

V období od května do června 2025 provedl OBÚ v Brně sérii kontrol zaměřených na ocelové a dřevěné konstrukce ve vybraných zpřístupněných jeskyních. Kontroly byly postupně realizovány v jeskyni Výpustek, Sloupsko-šošůvských jeskyních, v jeskyni Balcarce, v Punkevních jeskyních a JNT se kontrola uskutečnila během září. Předmětem kontrol bylo ověření technického stavu konstrukcí, jejich údržby a úplnosti dokumentace ke kontrolám. Zjištění potvrdila, že dokumentace ke kontrolám ocelových konstrukcí je vedena řádně, je aktuální a odpovídá skutečnému technickému stavu. Nebyla zjištěna pochybení, která by

vyžadovala omezení provozu nebo uložení závazných nápravných opatření. Současně byly v jeskyni Balcarce realizovány konkrétní technické zásahy, včetně doinstalování signálních sklíček nad portálem vstupu do jeskyně, vybudování přemostění v rizikovém místě mezi nouzovým východem a Muzeem a zabezpečení vstupu do jeskyně v místě nově vzniklého propadu.

V průběhu roku 2025 proběhly také dvě samostatné kontroly v Koněpruských jeskyních, které souvisely s probíhajícími technickými pracemi na zabezpečení nouzového východu. V červnu se stavem prací a se zajištěním bezpečného stavu jeskyně seznámila inspekce vedená předsedou OBÚ v Praze. V listopadu následně provedl ústřední inspektor Českého báňského úřadu kontrolu zaměřenou na báňsko-bezpečnostní zajištění jeskyně a soulad vnitřních předpisů s vyhláškou č. 55/1996 Sb., zejména v oblasti prohlídek bezpečného stavu, havarijního plánu, provozního řádu a větrání. Obě kontroly potvrdily, že přijatá technická a organizační opatření jsou dostatečná a že nejsou důvody pro uložení nápravných opatření.

V červnu 2025 bylo na základě geotechnického posouzení skalních stěn a zdí ve vstupním areálu Jeskyně Na Špičáku vydáno nařízení závodního dle geotechnického posouzení, které identifikovalo potenciální rizika stability skalních masivů a doporučilo konkrétní opatření k jejich dlouhodobému sledování a zajištění. Na základě těchto závěrů bylo rozhodnuto o instalaci kontrolních sklíček, zavedení pravidelného monitoringu včetně kontrol na nepřístupných místech pomocí lezecké techniky, vedení podrobné provozní dokumentace a přípravě technického řešení trvalého zajištění stability skalní stěny. Uložená opatření byla koncipována jako preventivní a jejich plnění je zajišťováno ve spolupráci provozu jeskyně s báňsko-bezpečnostním technikem.

V prosinci 2025 byl v Javoříčských jeskyních proveden stavebně technický průzkum ocelové konstrukce z důlních výztuží. Požadavek byl realizován na základě požadavku závodního organizace s cílem komplexně vyhodnotit technický stav konstrukce. Závěry průzkumu konstatovaly, že dlouhodobé ponechání konstrukčních prvků v současném stavu není vhodné, a byla doporučena protikorozní ochrana ocelových oblouků a výměna stávajícího opláštění. Navržená opatření byla doporučena k realizaci v horizontu do pěti let od vydání zprávy, aby byla zajištěna dlouhodobá funkčnost konstrukce a ochrana návštěvníků před pádem uvolněných hornin.

Na základě jednání iniciovaného závodním moravských jeskyní byla navržena a přijata konkrétní opatření ke zvýšení bezpečnosti návštěvníků v Moravském krasu. V nejméně frekventovaných úsecích bude zvýšena četnost pravidelných kontrol stromů, a to v přesně stanovených termínech během roku. Pochůzky budou prováděny společně s Lesy ČR a Správou CHKO Moravský kras, za účasti zástupců Správy jeskyní ČR, a budou cíleně zaměřeny na vyhledávání, označování a následné odstranění rizikových stromů podél hlavních tras mezi Skalním mlýnem, Punkevními jeskyněmi či jiných částí území v NPR. Součástí opatření je také zavedení systematické evidence provedených kontrol, označených rizikových stromů a vytěženého dříví, která bude archivována u Lesní správy Černá Hora a Správy CHKO MK. Cílem těchto kroků je dlouhodobě snížit rizika spojená s provozem dopravy a pohybem návštěvníků v nejzatíženějších částech Moravského krasu.

Po celý rok 2025 byly zároveň v rámci výkonu funkce závodních a báňsko-bezpečnostního technika prováděny průběžné i nárazové kontroly bezpečného stavu zpřístupněných jeskyní. Součástí této činnosti byla také organizace školení a periodických zkoušek stálých i sezonních pracovníků v souladu s požadavky právních předpisů. Výsledky provedených kontrol, inspekcí a odborných posouzení potvrzují, že bezpečnost provozu zpřístupněných jeskyní byla v roce 2025 systematicky řízena, pravidelně ověřována a udržována na vysoké úrovni, přičemž identifikovaná rizika byla řešena včasnými a odpovědnými opatřeními.

3.5.3 Báňsko-bezpečnostní technik SJ ČR

Petr Zajíček

V rámci funkce báňsko-bezpečnostního technika byly v roce 2025 prováděny průběžné i nárazové kontroly bezpečného stavu zpřístupněných jeskyní. Zároveň byla dvakrát ročně provedena kontrola stavu ovzduší dle vyhlášky ČBÚ 55/96 Sb. Výsledky měření byly ve všech zpřístupněných jeskyních v souladu s bezpečným provozem.

V Mladečských jeskyních byla provedena opakovaná důkladná revize signálních sklíček. Žádné signální sklíčko nevykazovalo známky poškození vlivem pohybu skalních bloků

Ve Sloupsko-šošůvských jeskyních byla před zahájením hlavní sezony provedena kontrola stavu zážitekové trasy. Stav trasy byl v souladu s bezpečným provozem

V Jeskyni Na Špičáku se na doporučení geotechniků ve vstupní průrvě v některých částech rozpukané stěny instalovala tři signální sklíčka. Jejich stav byl každé dva měsíce kontrolován a zatím nebylo zjištěno poškození vlivem pohybu skalních bloků.

V roce 2025 se uskutečnily školení a periodické zkoušky stálých a sezonních pracovníků SJ ČR z ČPHZ dle vyhl. ČBÚ 55/96 Sb. V roce 2025 bylo proškoleno celkem 30 pracovníků, kteří zároveň úspěšně složili zkoušky.

Báňsko-bezpečnostní kontrolou pravidelně prochází i zázemí zážitekové trasy ve Sloupu. Foto Jaroslav Šanda

4. EKONOMICKÉ ZAJIŠTĚNÍ A HOSPODAŘENÍ ORGANIZACE

Kateřina Kalná

V oblasti hospodaření Správy jeskyní ČR byl rok 2025 významný z několika důvodů. Jedním z nich byla zejména příprava a administrace projektů spolufinancovaných z programu IROP. V rámci 81. výzvy byly podány dva projekty, které úspěšně prošly formální kontrolou, nyní se nachází ve fázi schvalování. Projekt „Tajemství Jeskyně Na Špičáku“ je zaměřen na rozvoj návštěvnické infrastruktury prostřednictvím nové naučné stezky s audiovizuálními prvky, které vhodně doplní prohlídky jeskyně a zvýší atraktivitu lokality. Celkové výdaje projektu budou necelých 20 milionů korun. Druhý projekt, „Turistické informační centrum Jeskyně Na Pomezí“, řeší vybudování moderního zázemí pro návštěvníky včetně informačních služeb, odpočinkových prostor a edukativních prvků. Celkové výdaje projektu budou necelých 16 milionů korun. Oba projekty představují významnou investici do rozvoje cestovního ruchu v regionu, přičemž 60 % způsobilých výdajů bude hrazeno z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj.

Vedle projektů IROP byl v roce 2025 připraven také projekt „Posílení technické infrastruktury Domu přírody Českého krasu“, podaný do výzvy č. 25/2025 Národního programu Životní prostředí. Projekt reaguje na dlouhodobý problém s likvidací splaškových vod v oblasti Koněpruských jeskyní a navrhuje jeho řešení prostřednictvím vybudování gravitační kanalizace nebo lokální čistírny odpadních vod. Jeho realizace by měla přispět ke snížení environmentální zátěže i provozních nákladů.

Na konci roku 2025 byla vydána nová Směrnice k zajištění vnitřního kontrolního systému, oběhu účetních dokladů a zveřejňování smluv. Tato směrnice nahrazuje několik dosavadních předpisů a komplexně upravuje postupy v souladu s aktuální legislativou. Zároveň sjednocuje procesy napříč organizací a zavádí širší využití elektronického schvalování v systému MUZO. Směrnice je nastavena jako živý dokument, který bude v případě potřeby dále aktualizován.

V průběhu roku byly rovněž připravovány a realizovány veřejné zakázky. Přestože některé z nich nebyly úspěšně vysoutěženy, jejich příprava představovala významnou pracovní zátěž zaměstnanců. Šlo například o zakázky na opravu elektroinstalace v Punkevních jeskyních, dodávky oděvů pro zaměstnance či zajištění správy komunikační sítě a IT podpory. Naopak úspěšně byly realizovány zakázky na dodávku propagačních předmětů a po úpravě zadání také na pořízení IT vybavení.

V roce 2025 byla realizována výměna stavidlové desky odvodňovací štol Punkevních jeskyní, jejíž technický stav již ohrožoval plynulý provoz lodní dopravy. Investice ve výši 4.097.662 Kč přispěla k zajištění bezpečné regulace vodní hladiny a stability provozu.

Na hospodaření organizace měly zároveň dopad mimořádné události z předchozího období, zejména vydatné srážky v září 2024, které způsobily zatopení části Punkevních jeskyní a poškození elektroinstalace a návštěvnické infrastruktury. V průběhu roku 2025 proto probíhaly nezbytné opravy v celkové výši 8.023.412 Kč, včetně obnovy elektroinstalace na lodní plavbě.

Finanční hospodaření organizace za rok 2025 – přehled vybraných ukazatelů

Ukazatel	Hlavní činnost (HČ)	Jiná činnost (JČ)	Celkem (HČ + JČ)	Podíl v %
Vlastní tržby a výnosy	131 486	25 938	157 406	83,52 %
Výnosy z činnosti	123 706	25 938	157 406	87,05 %
Finanční výnosy	0	0	0	0,00 %
Provozní dotace	17 690	27	17 717	99,85 %
Od zřizovatele	12 177	0	12 177	100,00 %
z toho: příspěvek na provoz	7 100	0	7 100	100,00 %
programy	5 077	0	5 077	100,00 %
Výnosy z odpisů OPŽP	5 513	27	5 540	99,51 %
Výnosy celkem	149 158	25 965	175 123	85,17 %

Náklady z činnosti	147 293	25 682	172 975	85,15 %
v tom: materiál a energie	8 152	1 008	9 160	89,00 %
náklady na zboží		8 249	8 249	0,00 %
služby včetně oprav a udržování	24 763	3 044	27 807	89,05 %
osobní náklady	100 336	12 401	112 737	89,00 %
odpisy	15 217	503	15 720	96,80 %
rozpuštění rezervy	- 6 368	0	- 6 368	100,00 %
ostatní náklady z činnosti včetně nákladů na DDHM	5 193	477	5 670	91,59 %
Finanční náklady	1 139	196	1 335	85,32 %
(mj. poplatky za platby na termínalech)				
Daň z příjmu	254	246	500	50,80 %
Náklady celkem	148 686	26 124	174 810	85,06 %

Hospodářský výsledek	472	- 159	313	
Přepočtený počet úvazků zaměstnanců v pracovním poměru	99,83	12,41	105,24	88,21 %

Investiční akce	12 316	
Financované z programů	9 470	
Financované z vlastních zdrojů – Fond rozvoje majetku	2 846	

Vysvětlivky:

OPŽP – Operační program Životní prostředí

ZPŘÍSTUPNĚNÉ JESKYNĚ 2025. Ročenka Správy jeskyní České republiky.
Vydala Správa jeskyní České republiky,
Květnové nám. 3, 252 43 Průhonice, v roce 2026
nákladem 300 výtisků
1. vydání
Editor Pavel Gejdoš
Grafická úprava Studio stein
Tiskárna Tisk Centrum, s.r.o.
ISBN 978-80-87309-62-9
Neprodejné.

9 788087 309629